

**Zpráva o plnění Koncepce prevence
a řešení problematiky bezdomovectví
v České republice do roku 2020
za rok 2018**

Praha, 2019

Obsah

Obsah.....	2
Úvod	4
1 Shrnutí plnění opatření v roce 2018.....	8
2 Oblast přístupu k bydlení.....	11
Opatření 5.1.2a.....	11
Opatření 5.1.2b	13
Opatření 5.1.2c.....	15
Opatření 5.1.2d	18
Opatření 5.1.2e.....	23
Opatření 5.1.2f	24
Opatření 5.1.2h	26
Opatření 5.1.2ch.....	28
Opatření 5.1.2i.....	29
Opatření 5.1.2j.....	32
Opatření 5.1.2k.....	34
Opatření 5.1.2m	35
Opatření 5.1.2o	37
Opatření 5.1.2p	40
3 Oblast sociálních služeb.....	44
Opatření 5.2.2a.....	44
Opatření 5.2.2b	45
Opatření 5.2.2c.....	46
Opatření 5.2.2d	47
Opatření 5.2.2e.....	48
Opatření 5.2.2f	49
4 Oblast přístupu ke zdravotní péči.....	50
Opatření 5.3.2a.....	50
Opatření 5.3.2b	52
Opatření 5.3.2c.....	53
Opatření 5.3.2d	54
Opatření 5.3.2e.....	55
Opatření 5.3.2f	58

Opatření 5.3.2g.....	60
Opatření 5.3.2h	61
Opatření 5.3.2ch.....	62
5 Oblast informovanosti, zapojení a spolupráce.....	63
Opatření 5.4.2a.....	64
Opatření 5.4.2b	65
Opatření 5.4.2d	66
Opatření 5.4.2e.....	69
Opatření 5.4.2f	71
Opatření 5.4.2g.....	73
Opatření 5.4.2h	74
Opatření 5.4.2ch.....	75
Opatření 5.4.2i.....	79
Opatření 5.4.2j.....	82
Příloha č. 1: Seznam zkratk.....	84
Tabulka hodnocení dopadů na rovnost žen a mužů	86

Úvod

Problematika bezdomovectví zasahuje do mnoha oblastí, v kterých je potřeba zkušenosti a znalosti cílové skupiny lidí bez domova. Souvisí úzce s oblastí přístupu k bydlení, oblastí sociálních služeb či přístupem ke zdravotní péči. Problematika bezdomovectví se v mnoha ohledech prolíná s tématy sociálního vyloučení, resp. sociálního začleňování, zároveň je v dalších aspektech specifická a její praxe těžko přenositelná i z příbuzných oblastí. **Obecně lze říci, že žádný nástroj sám o sobě, v izolovaném účinku, nemůže vyřešit problémy osob, které jsou sociálně vyloučené nebo ohrožené sociálním vyloučením, stejně tak nevyřeší ani problematiku bezdomovectví.**

Dle údajů ze Zprávy o České republice Evropské komise,¹ která byla vydána v tomto roce, je **Česká republika z hlediska hospodářského na velmi dobré úrovni a na trhu práce se ve srovnání s dalšími zeměmi EU řadí mezi ty s nejlepšími výsledky.** Na základě Evropského pilíře sociálních práv² a jeho celoevropského srovnání je v ČR v rámci EU vůbec **nejnižší míra nezaměstnanosti** (ve čtvrtém čtvrtletí roku 2018 byla na rekordně nízké úrovni 2,1 %. Dlouhodobá nezaměstnanost klesla na 0,7 % ve třetím čtvrtletí roku 2018 a nezaměstnanost mladých lidí na 5,3 % ve čtvrtém čtvrtletí roku 2018.³

Významnou překážkou nejen pro zaměstnanost, ale také pro sociální začleňování a tím i rizikem z hlediska udržení si standardního bydlení je zadluženost. V roce 2017 byly v ČR vydány exekuční příkazy vůči 830 000 osobám (9,7 % osob starších 15 let).⁴ **Ohrožení chudobou nebo sociálním vyloučením a míra příjmové nerovnosti, přestože v ČR patří mezi nejnižší v rámci EU,** by se při zohlednění zadluženosti zvýšila nejméně o 4 p.b. Přetrvávají také problémy v oblasti rovnosti příležitostí. **Podíl lidí ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením (AROE) je nízký, avšak rozdíly mezi skupinami obyvatelstva a regiony se zvýšily.**⁵ **Vyloučení z přístupu k bydlení a bezdomovectví, vysoká zadluženost a nezaměstnanost postihují nejzranitelnější skupiny, na jejichž opětovné začlenění je třeba vynaložit komplexní úsilí.**

Celková subjektivně neuspokojená potřeba zdravotní péče patří mezi nejnižší v EU, ale neuspokojené potřeby v důsledku vzdálenosti zdravotní péče jsou vyšší než průměr. **Celkový zdravotní stav je stále pod průměrem EU a v jednotlivých regionech se významně liší** (např. střední délka života při narození se může jak u mužů, tak i u žen lišit o více než 4 roky). Aby zdravotní systém mohl přispívat k lepším výsledkům v oblasti zdraví, byly by vhodné další investice do primární péče a integrované péče, včetně potřebné infrastruktury, zejména v zaostávajících regionech. Přetrvávajícím problémem je dostupnost a kvalita zdravotní péče (včetně té preventivní) pro osoby bez přístřeší.

Neméně důležitým nástrojem pro řešení problematiky bezdomovectví jsou sociální služby. Primárně se jedná o preventivní sociální služby nebo odborné sociální poradenství, které pracují přímo se skupinou osob bez domova. **V roce 2017 bylo financováno celkem 508 služeb odborného sociálního poradenství v celkové výši 449 mil. Kč.** Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“)

¹ PRACOVNÍ DOKUMENT ÚTVARŮ KOMISE - Zpráva o České republice 2019; Přívodní dokument k SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉ RADĚ, RADĚ, EVROPSKÉ CENTRÁLNÍ BANCE A EUROSUPINĚ (dostupné z: https://ec.europa.eu/info/publications/2019-european-semester-country-reports_en), dále jen „Zpráva o České republice 2019 Evropské komise“.

² Evropský pilíř sociálních práv byl vyhlášen dne 17. listopadu 2017 Evropským parlamentem, Radou a Evropskou komisí (dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_cs)

³ Zpráva o České republice 2019 Evropské Komise.

⁴ Ibid.

⁵ Ibid.

za poslední roky zvyšuje dotace na podporu sociálních služeb. Dotace v roce 2010 činila 6,83 mld. Kč a mnoho sociálních služeb muselo skončit nebo bojovalo o přežití. Oproti tomu v tomto roce máme historicky nejvyšší dotaci 15,72 mld. Kč. **Celkem bylo v roce 2017 podpořeno 1502 služeb sociální prevence, které se primárně zaměřují na pomoc sociálně vyloučeným, a to s celkovou dotací 1,83 mld. Kč.**

Efektivitu snah sociální inkluze negativně ovlivňuje i absence legislativního řešení dostupného bydlení, které by zahrnovalo i ukotvení sociálního bydlení. Přípravy na návrhu legislativního řešení, jejichž gestorem je MMR, byly v roce 2018 zastaveny. Je zřejmé, že se bydlení stává pro stále větší skupinu obyvatel ČR nedostupné. Podle Indexu cen bytových nemovitostí Eurostatu (z roku 2018), který poskytuje srovnání dat z evropských zemí, v roce 2017 rostly tyto ceny nejstrměji právě v České republice (spolu s Irskem a Portugalskem). Podle průzkumu společnosti Deloitte v roce 2017 nejrychleji rostly nájem v Hradci Králové (o 28 % v meziročním srovnání), v Praze došlo k nárůstu nájmu v meziročním srovnání o 12 % (ve srovnání s rokem 2010 se jedná o zvýšení nájmu o více než polovinu). **Nájemní bydlení, jako nejflexibilnější forma bydlení, má nejvyšší podíl v největších městech republiky. Výdaje na nájemní bydlení byly v roce 2016 o 50 % vyšší, než je republikový průměr výdajů na bydlení. V roce 2009 byly vyšší jen o 25 %. Za osm let tedy došlo ke zdvojnásobení tohoto rozdílu.**

Tyto i další specifika České republiky popisuje na úrovni sociálních ukazatelů následující tabulka:

SOCIÁLNÍ UKAZATELE SROVNÁVACÍHO PŘEHLEDU PRO ČESKOU REPUBLIKU		
Rovné příležitosti a přístup na trh práce	Předčasné odchody ze vzdělávání (% obyvatelstva ve věku 18-24 let)	Lepší než průměr
	Rozdíl v zaměstnanosti žen a mužů	Nutno sledovat
	Koeficient příjmové nerovnosti (kvintily S80/S20)	Nejlepší výsledky
	Riziko chudoby nebo sociálního vyloučení (v %)	Nejlepší výsledky
	Míra NEET mladých (% celkové populace ve věku 15-24 let)	Nejlepší výsledky
Dynamický trh práce a spravedlivé pracovní podmínky	Míra zaměstnanosti (% obyvatelstva ve věku 20-64 let)	Nejlepší výsledky
	Míra nezaměstnanosti (% obyvatelstva ve věku 15-74 let)	Nejlepší výsledky
	Dlouhodobá nezaměstnanost	Lepší než průměr
	Růst HDDD na obyvatele	Průměr
	Čisté příjmy svobodného pracovníka na plný úvazek, který pobírá průměrnou mzdu	Nutno sledovat
Sociální ochrana a začleňování	Vliv sociálních transferů (kromě důchodů) na snižování chudoby	Lepší než průměr
	Děti do 3 let věku ve formální péči	Kritická situace
	Subjektivně neuspokojená potřeba zdravotní péče	Lepší než průměr
	Úroveň digitálních dovedností jednotlivců	Lepší než průměr

Členské státy jsou hodnoceny podle statistické metodiky dohodnuté s Výborem pro zaměstnanost a Výborem pro sociální ochranu. Posuzují se jak úrovně, tak změny hodnot ukazatelů ve srovnání s průměry EU a státy jsou zařazeny do jedné ze sedmi kategorií (od „nejlepších výsledků“ po „kritickou situaci“). Země může například dostat hodnocení „lepší než průměr“, pokud se hodnota ukazatele pohybuje blízko průměru EU, ale rychle se zlepšuje. Podrobnější informace o metodice viz návrh společné zprávy o zaměstnanosti 2019, COM(2018) 761 final. Údaje byly aktualizovány ke dni 29. ledna 2019.

NEET: není zaměstnaný ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy, HDDD: hrubý disponibilní důchod domácností.

Zdroj: Zpráva o České republice 2019 Evropské Komise

Vyloučení z přístupu k bydlení a bezdomovectví, vysoká zadluženost a nezaměstnanost postihují nejzranitelnější skupiny, včetně Romů. Počet sociálně vyloučených lokalit se v období 2006–2014 téměř zdvojnásobil, v některých krajích vzrostl více než třikrát.⁶ Přípravy věcného záměru zákona o sociálním bydlení v gesci MMR byly v roce 2018 zastaveny. Dle MPSV, které je v roli spolugestora, by měla začít v roce 2019 příprava věcného záměru zákona o dostupném bydlení (jehož součástí bude i oblast sociálního bydlení) s termínem ukončení v březnu roku 2020.

Materiál Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020 se zabývá různými přístupy řešení problematiky bezdomovectví, s ohledem na různorodost této cílové skupiny i jejich problémů. Zahrnuje **témata od podpory přístupu k bydlení, oblasti sociálních služeb až po zdravotní péči a podporu zvyšování informovanosti a spolupráce všech relevantních aktérů.**

V rámci této Zprávy o plnění bylo monitorováno celkem 39 opatření, u kterých bylo uloženo průběžné plnění, plnění s pozdějším termínem nebo částečné plnění. U opatření jsou navržena doporučení Meziresortní pracovní skupiny pro řešení problematiky bezdomovectví (MPS), která rozvíjí a dále podporují naplňování stanovených opatření.

Za rok 2018 lze konstatovat, že z celkem 39 opatření vzala MPS 10 opatření na vědomí (z důvodu stanoveného termínu jejich plnění až po roce 2018), 2 opatření jsou plněna a MPS u nich doporučuje další kroky, 23 opatření je plněno a 1 opatření je plněno částečně s doporučením dalších kroků. 3 opatření dle stanoviska MPS plněna nejsou.

Kromě oblastí, které vzala MPS na vědomí a opatření, jež jsou průběžně plněna nebo u nich byly doporučeny další kroky, bylo ustanoveno, že 1 opatření je plněno částečně. Jedná se o:

- 5.1.2m Vytvoření funkčního propojení dávkové podpory a sociální práce v zájmu spolupůsobení na příjemce podpory orientované na řešení situace – MPS zde dále udává: „Přestože na rok 2019 jsou v tomto směru naplánovány kroky, zatím ke změně nedošlo. MPS upozorňuje také na provázanost úpravy dávek na bydlení a dalších opatření, zejména legislativního řešení dostupnosti bydlení. Byly však učiněny kroky směřující k naplnění bodu.“ (viz dále ve Zprávě o plnění).

Zároveň bylo stanoveno, že 3 následující opatření nejsou plněna. Jedná se o:

- 5.1.2a Legislativní úprava sociálního bydlení - Legislativně je třeba vymezit:
  - postavení státu a jeho povinnosti,
  - postavení obcí a jejich povinností,
  - případně také postavení soukromých a neziskových subjektů a církví,
  - minimální standardy sociálního bydlení,
  - cílové skupiny osob pro sociální bydlení,
  - vytvoření nástrojů finanční podpory sociálního bydlení (výstavby, rekonstrukce či odkupy)
  - řešení vazeb na související právní předpisy.MPS zde dále udává, že: „Vzhledem k tomu, že opatření není v současné době plněno, doporučuje MPS nadále vést diskusi k přípravě zákona o sociálním

⁶ Ibid.

bydlení s využitím již existujících zkušeností v této oblasti. Přístup k bydlení pro zranitelné skupiny obyvatel nelze ponechat na osvědčenosti a aktuální politické konstelaci jednotlivých obcí.“ (viz dále ve Zprávě o plnění).

- 5.2.2d Doporučení k vytváření bezprahových kapacit pro zimní ubytování bezdomovců, které nebudou mít podobu provizorií, ale budou více využívat stávající jednoduchá ubytovací zařízení (i soukromá), která nejsou v zimní sezóně příliš využita, a to s podporou pro zajištění terénních služeb pro bezdomovce v těchto zařízeních ze strany poskytovatelů sociálních služeb a místní samosprávy – MPS zde dále udává, že: „Přestože na rok 2019 jsou v tomto směru naplánovány kroky, zatím ke změně nedošlo.“ (viz dále ve Zprávě o plnění).
- 5.3.2h Realizace společných odborných a vzdělávacích setkání pracovníků sociálních služeb a zdravotnických zařízení. Podpora a spolupráce partnerství různých subjektů v oblasti řešení problematiky bezdomovectví. Zvážení možnosti financování vybraných opatření z fondů EU a případné vytvoření mechanismů pro jejich financování – MPS zde dále udává, že: „Přestože na rok 2019 jsou v tomto směru naplánovány kroky, zatím ke změně nedošlo.“ (viz dále ve Zprávě o plnění).

Důležitým nástrojem řešení problematiky bezdomovectví a podpory osob bez domova či ohrožených ztrátou bydlení jsou z pohledu Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020 sociální služby a podpora v přístupu k bydlení. Zároveň je zapotřebí klást větší důraz na propojení a spolupráci jednotlivých resortů a spolupracujících subjektů, jakožto i všech gestorů a spolugestorů jednotlivých opatření.

1 Shrnutí plnění opatření v roce 2018

Cílem předkládaného materiálu je podrobné zmapování způsobu plnění opatření obsažených v „*Koncepci prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020*“ (dále jen „*Koncepce*“) ze strany jednotlivých gestorů pro rok 2018 a opatření průběžných. Koncepci schválila vláda České republiky (dále jen „*ČR*“) svým usnesením ze dne 28. srpna 2013 č. 666.

Koncepce pracuje s různými přístupy řešení problémů osob bez domova s přihlédnutím k míře a diferenciaci jejich problémů. Zahrnuje **témata od podpory přístupu k bydlení a zdravotní péče až po podporu zvyšování informovanosti a spolupráce všech relevantních aktérů**. Záštitu nad zpracováním kapitol věnovaných jednotlivým prioritním oblastem převzali garanti z řad odborné veřejnosti.

Uvedenou Koncepcí **vláda přijala funkční definici bezdomovectví ETHOS** (Evropská typologie bezdomovectví a vyloučení z bydlení), vytvořenou Evropskou federací národních sdružení pracujících s bezdomovci (FEANTSA), přizpůsobenou na prostředí ČR.

Dle typologie bezdomovectví ETHOS se jedná o souhrnné označení pro heterogenní populační skupinu zahrnující jak viditelné bezdomovce, tj. osoby, které **spí venku** (bez střechy), tak osoby, které v důsledku nemožnosti zajistit si jiné bydlení žijí v **ubytovacích zařízeních pro osoby bez domova**, dále osoby, jejichž **bydlení je nejisté**, a také osoby, které žijí v **podmínkách, které neodpovídají minimálním standardům bydlení v daném kulturním a sociálním prostředí**.

Východiskem pro prevenci a řešení problému bezdomovectví se tak stal širší, procesuální pohled na problematiku bezdomovectví a nutnost jejího **komplexního, koordinovaného a včasného řešení**.

Na základě výše uvedeného usnesení vlády byl dále vypracován „*Návrh konkrétních kroků a harmonogram k plnění Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020*“ (usnesení vlády ze dne 21. května 2014 č. 366; dále jen „*Návrh realizace Koncepce*“), kterým byly konkretizovány kroky k plnění jednotlivých opatření Koncepce a aktualizovány některé gesce, a to zejména v souvislosti se vznikem postu ministra pro lidská práva a legislativu.

Koncepce má přispět k **plnění národního cíle v oblasti boje s chudobou a sociálním vyloučením**, ke kterému se ČR zavázala v rámci **Národního programu reform**, a který zní takto: „*Udržení hranice počtu osob ohrožených chudobou, materiální deprivací nebo žijících v domácnostech bez zaměstnané osoby do roku 2020 na úrovni roku 2008.*“ Česká republika současně vyvine úsilí vedoucí ke snížení počtu osob ohrožených chudobou, materiální deprivací nebo žijících v domácnostech bez zaměstnané osoby o 30 000 osob.

Koncepce reaguje jak na potřeby ČR, tak i na požadavky EU posílit „zacílené sociální služby na nejvíce znevýhodněné skupiny“. Ve **Strategii Evropa 2020** je bezdomovectví identifikováno jako jedna z nejextrémnějších forem chudoby a sociálního vyloučení. Koncepce byla proto zpracována i **v souladu s písemným prohlášením Evropského parlamentu ze dne 16. prosince 2010 o Strategii EU pro bezdomovectví.**

Téma extrémní chudoby rozdílně zasahuje ženy a muže, ženy navíc často v kontextu péče o další závislé osoby, jako jsou děti či další rodinní příslušníci.

Je třeba také průběžně monitorovat a posuzovat dopady jednotlivých opatření Koncepce na rovnost žen a mužů. Z tohoto důvodu je Koncepce zahrnuta do projektu MPSV s názvem Strategie rovnosti žen a mužů na MPSV 2019-2020. V rámci projektu proběhne genderová analýza Koncepce a budou vytvořena praktická doporučení, jakým způsobem podrobněji sledovat dopady jednotlivých opatření na rovnost žen a mužů.

Plnění opatření, která Koncepce formuluje, je třeba pravidelně vyhodnocovat a vzhledem k měnícím se společenským podmínkám flexibilně aktualizovat či doplňovat. Usnesením vlády ČR ze dne 26. června 2018 č. 437 bylo ministryni práce a sociálních věcí uloženo vypracovat **„Zprávu o plnění opatření Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020 za rok 2018“** (dále jen „Zpráva“) a předložit ji vládě k projednání do 30. června 2019.

Vzhledem k tomu, že opatření Koncepce uložila vláda svým usnesením ze dne 28. srpna 2013 č. 666 realizovat ministryni práce a sociálních věcí ve spolupráci s ministryní pro místní rozvoj, ministrem financí, ministrem zdravotnictví, ministrem školství, mládeže a tělovýchovy, ministrem spravedlnosti, ministrem vnitra, ministrem dopravy a ministryní průmyslu a obchodu, oslovilo MPSV dotčené resorty s žádostí o zaslání podkladů o plnění opatření a o součinnost při vypracování této Zprávy.

Tato Zpráva je členěna podle jednotlivých částí Koncepce:

- **Oblast přístupu k bydlení;**
- **Oblast sociálních služeb;**
- **Oblast přístupu ke zdravotní péči;**
- **Oblast informovanosti, zapojení a spolupráce.**

Materiál byl vypracován na základě obdržených podkladů od všech gestorů jednotlivých opatření.

U každého jednotlivého opatření (číslovaných dle Koncepce, potažmo Návrhu realizace Koncepce) je uveden souhrn plnění od všech odpovědných resortů a institucí. V případě, že se na realizaci opatření podílí více resortů, odpovídají za jejich plnění společně.

Obecně má Koncepce ve svém důsledku pozitivní dopad na rovnost žen a mužů v české společnosti, především z toho důvodu, že se zaměřuje na téma extrémní chudoby. Je třeba také průběžně monitorovat a posuzovat dopady jednotlivých opatření Koncepce na rovnost žen a mužů. Z tohoto důvodu je Koncepce zahrnuta do projektu MPSV s názvem Strategie rovnosti žen a mužů na MPSV 2019-2020. V rámci projektu proběhne genderová analýza Koncepce a budou vytvořena praktická doporučení, jakým způsobem podrobněji sledovat dopady jejich opatření na rovnost žen a mužů.

Každé opatření obsahuje stanovisko **MPS k monitorování plnění opatření Koncepce“, která je na základě bodu II. 2 usnesení vlády ze dne 28. srpna 2013 č. 666 monitorovacím orgánem uvedené Koncepce.** V případě, že opatření bylo splněno jen částečně, je navržen další postup, případně posun termínu plnění.

Monitorováno bylo plnění 39 opatření, u kterých bylo uloženo průběžné plnění, nebo která měla být splněna do 31. prosince 2018. V roce 2018 bylo plněno 29 opatření, u 10 opatření je jejich plnění posunuto na rok 2019 ve smyslu usnesení vlády ČR č. 437 ze dne 26. 6. 2018. Pro informaci o průběhu plnění je uvedeno 10 opatření.

Prodloužení je způsobeno zejména z důvodů posunu termínu schválení souvisejících norem, které jsou pro další plnění Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice stěžejní, neboť je na ně navázáno plnění některých opatření. Jedná se o opatření, která jsou vázána na přijetí zákonné úpravy dostupného či sociálního bydlení, novely zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, předložení věcného záměru zákona o sociálních pracovnících, dalších zákonných norem, či návazných opatření (opatření 5.1.2a, 5.1.2k, 5.2.2a, 5.2.2c, 5.2.2f, 5.2.2e, 5.4.2a, 5.4.2b, 5.3.2d, 5.3.2e, 5.3.2f).

2 Oblast přístupu k bydlení

Koncepce v oblasti přístupu k bydlení cílem na prvním místě stanovila **standardizaci státní podpory sociálního bydlení**. Pro pozitivní posun v této oblasti je dále nezbytné zajistit **fungující systém prevence bezdomovectví včetně podpory udržení bydlení** pro osoby, které byly bez přístřeší, a bydlení se jim podařilo získat. Důležité je **zavedení nástrojů umožňujících přechod osob ze situace bezdomovectví (včetně substandardního bydlení⁷) do bydlení**. V souvislosti s bydlením stanovila Koncepce jako úkol také zabezpečení **efektivnějšího využívání stávajících nástrojů dávkových systémů**. Role obcí na poli bytové politiky je nezastupitelná, je proto žádoucí **posílení koordinační a plánovací role obce s rozšířenou působností** ve vztahu k osobám v nepříznivé sociální situaci spojené s bydlením a **vytvoření podpůrných nástrojů k jejímu naplnění**.

Opatření 5.1.2a

5.1.2a Legislativní úprava sociálního bydlení.

Legislativně je třeba vymezit:

- postavení státu a jeho povinnosti,
- postavení obcí a jejich povinností,
- případně také postavení soukromých a neziskových subjektů a církví,
- minimální standardy sociálního bydlení,
- cílové skupiny osob pro sociální bydlení,
- vytvoření nástrojů finanční podpory sociálního bydlení (výstavby, rekonstrukce či odkupy)
- řešení vazeb na související právní předpisy.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MMR a ministrem pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu (dále jen „MLP“)

Termín: II. Q 2016

Kroky:

1. Vypracování věcného záměru zákona o sociálním bydlení.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MMR a MLP

Termín: II. Q 2015

---

⁷ Substandardním bydlením je v tomto materiálu míněna taková forma bydlení jako např. ubytovací zařízení nebo jiný než obytný prostor.

2. Vypracování zákona o sociálním bydlení.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MMR a MLP

Termín: II. Q 2016

Plnění opatření:

Plnění opatření je uváděno pouze pro informaci, neboť dle usnesení vlády ČR č. 437 ze dne 26. června 2018 došlo k posunu plnění tohoto opatření do 31. 12. 2019.

V plánu legislativních prací vlády na rok 2019 schváleném usnesením vlády č. 830 dne 12. 12. 2018 je obsažen návrh nařízení vlády o poskytování finančních prostředků na výstavbu sociálních a nájemních bytů, kde je gestorem Ministerstvo pro místní rozvoj (dále jen „MMR“). Termín předložení vládě ČR byl stanoven na leden 2019, předpokládaný termín nabytí účinnosti je duben 2019. Naproti tomu v plánu legislativních prací vlády není obsažen návrh zákona o sociálním bydlení.

Dle Plánu legislativních prací vlády na rok 2018 bylo navrženo, aby MMR jako garant zpracoval věcný záměr zákona o sociálním bydlení. Úkol byl schválen usnesením vlády č. 91 ze dne 7. února 2018. V návrhu věcného záměru zákona připraveného v průběhu roku 2018 byly definovány dvě formy sociálního bydlení, jednak sociální byt a jednak sociální dům s byty. Sociální bydlení mělo být umístěno na území obce v běžné zástavbě s občanskou vybaveností. Vlastníkem a provozovatelem měla být vždy obec. Na pořízení sociálního bydlení, případně i na jeho provoz měl přispívat stát na základě žádosti obce. Zákon stanovoval obcím povinnost disponovat sociálním bytovým fondem určeným pro domácnosti v tržním selhání v oblasti bydlení, tj. pro osoby výhradně znevýhodněné a vyloučené, které jsou kriticky ohroženy bezdomovectvím. Při hodnocení variant řešení byla formulována zejména skutečnost, že uložení povinnosti obcím v samostatné působnosti je problematické, a to zejména s ohledem na kontrolu plnění takové povinnosti a stanovení sankcí za její neplnění.

Při diskusi na úrovni vlády na počátku září, ještě před rozesláním návrhu do meziresortního připomínkového řízení, došlo k posunu názoru na vhodnost doporučovaného řešení s tím, že zákonná forma návrhu nemůže při plošné aplikaci reflektovat v plné míře podmínky v jednotlivých obcích ČR, jejich specifika, obecné zvyklosti a vlastní přístupy k řešení problematiky sociálního bydlení. Zároveň bylo konstatováno, že forma předložení zákona znamená řešení podpory výstavby obecního sociálního bydlení prostřednictvím dotací ze strany státu až od roku 2022. Na základě těchto faktů bylo rozhodnuto nepokračovat v přípravě věcného záměru zákona a nahradit ho programem „VÝSTAVBA“. V září 2018 byla podána žádost o zrušení úkolu a práce na přípravě věcného záměru byly zastaveny.

Stanovisko Meziřesortní pracovní skupiny:

Opatření není plněno. Vzhledem k tomu, že opatření není v současné době plněno, doporučuje MPS nadále vést diskusi k přípravě zákona o sociálním bydlení s využitím již existujících zkušeností v této oblasti. Přístup k bydlení pro zranitelné skupiny obyvatel nelze ponechat na osvědčenosti a aktuální politické konstelaci jednotlivých obcí.

Opatření 5.1.2b

5.1.2b Zajištění programů podpory pořízení, rekonstrukce nebo výstavby sociálního bydlení.

Gestor: MMR.

Termín: Plnění v návaznosti na zpracování Koncepce sociálního bydlení (původně III. Q 2014).

Popis opatření: Stávající podpora poskytovaná Ministerstvem pro místní rozvoj probíhá podle podprogramu „Podpora výstavby podporovaných bytů“ v rámci programu „Podpora bydlení“. Kromě výše uvedeného poskytuje Státní fond rozvoje bydlení zvýhodněné úvěry podle nařízení vlády č. 284/2011 Sb., o podmínkách poskytnutí a použití finančních prostředků Státního fondu rozvoje bydlení formou úvěru na podporu výstavby nájemních bytů na území ČR, ve znění nařízení vlády č. 268/2012 Sb.

Plnění opatření:

V červnu 2016 Řídící orgán Integrovaného regionálního operačního programu (dále jen „IROP“) vyhlásil výzvy č. 34 a 35 Sociální bydlení (i v sociálně vyloučených lokalitách) ve specifickém cíli 2.1 Zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucí k sociální inkluzi, které podporují vznik nového sociálního bydlení. Celková alokace pro aktivitu sociálního bydlení v IROP je 4,1 mld. Kč. Indikátor je nastaven na 5 tis. bytových jednotek s podmínkou naplnění milníku v roce 2018, kdy musí být zrealizováno 500 bytových jednotek sociálního bydlení. Udržitelnost projektů je v současnosti nastavena na dobu pěti let od ukončení realizace projektu, avšak na konci roku 2017 bylo na Pracovním týmu IROP pro specifický cíl 2.1 na popud Evropské komise dohodnuto, že bude udržitelnost prodloužena na 20 let.

Jedním z kritérií přijatelnosti pro podporu projektů sociálního bydlení v IROP je nesegregace cílových skupin ohrožených sociálním vyloučením. Program IROP podporuje rekonstrukci, či nákup stávajícího bytového fondu v území měst a obcí ČR. To vše za podmínky eliminace rizika vzniku nových segregovaných residenčních zón. Všechny projekty musí splnit podmínku občanské vybavenosti a dostupnosti veřejné dopravy.

V březnu 2018 byly v rámci IROP vyhlášeny výzvy č. 79 a 80 „Sociální bydlení II.“ s celkovou alokací 2 mld. Kč z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR). Výzvy skončily v září 2018, kdy bylo celkem registrováno 389 projektů za cca 3,5 mld. Kč z EFRR. Hodnocení projektů a jejich doporučení k financování bude zrealizováno v roce 2019. V souvislosti s novými podmínkami 20 - leté udržitelnosti sociálních bydlení v IROP byly rovněž v červnu 2018 vyhlášeny tři integrované výzvy IROP na sociální bydlení, které zohledňují právě tuto podmínku (výzvy č. 83, 84, 85 – ITI, IPRÚ, CLLD) v souhrnné alokaci ve výši cca 688 mil. Kč z EFRR. Tyto výzvy jsou otevřeny do konce roku 2019.

MMR každoročně poskytuje dotace na vznik nájemních bytů pro sociální bydlení podle programu Podpora bydlení. Cílem podpory je vznik nájemních bytů sloužících k poskytování sociálního bydlení pro osoby, které mají ztížený přístup k bydlení v důsledku zvláštních potřeb vyplývajících z jejich nepříznivé sociální situace - věk, zdravotní stav nebo sociální okolnosti jejich života.

Dotace umožňují jak vznik nových nájemních bytů prostřednictvím výstavby (novostavby, stavební úpravy stávajících nebytových objektů, které dosud nesloužily k bydlení, rekonstrukce bytových domů, v nichž žádný byt není vhodný k užívání a pronajmutí), tak vznik nájemních bytů prostřednictvím pořízení (koupě nebo dražba bytu), což umožňuje využití stávajícího bytového fondu.

Tabulka č. 1: Předběžné počty bytů, na jejichž výstavbu byla v roce 2018 poskytnuta dotace z kapitoly MMR, podprogram Podporované byty:

rok	dotační titul		počet zahájených bytů v daném roce	celkové finanční prostředky na zahájené byty v Kč
2018	podprogram	Celkem	305	181 010 000,-
	Podporované	Pečovatelské byty	224	132 410 000,-
	byty	Komunitní dům seniorů	81	48 600 000,-

Na konci roku 2018 byl do meziresortního připomínkového řízení rozeslán návrh nařízení vlády o použití peněžních prostředků Státního fondu rozvoje bydlení na pořízení sociálních a dostupných bytů. Cílem návrhu je podpora obcí, resp. svazků obcí prostřednictvím dotací a zvýhodněných úvěrů na investiční akce v oblasti pořízení nájemního bydlení ve formě sociálních a dostupných bytů. Sociální byty jsou určeny pro domácnosti, u kterých došlo k tržnímu selhání v oblasti bydlení. Cílem podpory dostupných bytů je zvýšení dostupnosti běžného nájemního bydlení, které bude moci obec pronajmout osobám hodným nejvyšší sociální ochrany (např. matkám samoživitelkám v hmotné nouzi, seniorům apod., tedy nejen osobám bez domova, ale obecně i těm, kteří by měli požívat sociální ochrany

a pomoci v integraci do společnosti), a to zejména z hlediska zajištění základních veřejných služeb (např. vzhledem k příslušníkům veřejně prospěšných profesí, pro něž obce bez dostupného nájemního bydlení nejsou příliš atraktivní). Současně bude docházet k promísení osob různých sociálních vrstev, které je žádoucí z pohledu dlouhodobé udržitelnosti projektů.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno. MPS doporučuje zvýšit do budoucna objem finančních prostředků.

Opatření 5.1.2c

5.1.2c Zjišťování skutečných potřeb osob ohrožených ztrátou bydlení nebo bezdomovců v místě/regionu v souvislosti s prevencí a řešením bezdomovectví v rámci strategií sociálního začleňování obce/kraje.

Gestor: MPSV ve spolupráci s Úřadem vlády, obcemi, kraji, Svazem měst a obcí ČR (SMO ČR), Asociací krajů ČR (AK ČR).

Termín: Průběžně.

Popis opatření: U obcí a krajů žádajících o financování projektů z OP Zaměstnanost 2014 – 2020 (dále jen „OPZ“) nebo IROP bude u relevantních projektů posuzováno, zda strategie obcí a krajů v oblasti sociálního začleňování zahrnují zjištění skutečných potřeb osob ohrožených ztrátou bydlení nebo bezdomovců.

Plnění opatření:

MPSV zadalo na roky 2018 a 2019 Výzkumnému ústavu práce a sociálních věcí vypracování výzkumu zabývajícího se populací osob bez domova v České republice. Bude se jednat o celorepublikové sčítání kategorií osob „bez střechy“ a „bez bytu“ podle mezinárodní typologie ETHOS a proběhne ve dnech 8. – 14. 4. 2019. Toto sčítání bude realizováno jak v zařízeních poskytujících sociální služby pro tuto cílovou skupinu, tak i na území sčítacích okrsků se zaměřením na lokality obývané cílovou skupinou, a to v obcích různých velikostí. Sčítání by mělo proběhnout ve 13 krajích, přičemž terénní sběr dat bude doplněn paralelním získáním údajů z nemocnic a věznic. Na sčítání bude navazovat podrobnější kvantitativní šetření („Výzkum populace osob bez domova 2019“), jehož cílem je přinést přesnější údaje o chování, potřebách, využívání sociálních služeb a životních trajektoriích osob bez domova. V hodnoceném roce 2018 připravoval realizátor výzkumu finalizaci designu a dojednával také nezbytnou účast regionálních a lokálních partnerů, kterými budou kraje, obce a pochopitelně také organizace a profesionálové, kteří s lidmi bez domova pracují. Předběžné výsledky výzkumu budou k dispozici v července roku 2019 a budou sloužit mimo jiné k přípravě nové navazující Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví ČR.

MPSV v roce 2018 pokračovalo v realizaci projektu Sociální bydlení – metodická a informační podpora v oblasti sociálních agend reg. č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_017/0003539, jehož cílem je zavést a rozvíjet systém sociálního bydlení v ČR. V projektu jsou šestnácti spolupracujícím obcím zprostředkovávány informace a metodická podpora při zavádění lokálních systémů sociálního bydlení. Obce jsou, mimo jiné, vedeny k pravidelnému sběru dat o potřebách osob ohrožených ztrátou bydlení nebo lidí bez domova. Každá z obcí si během realizace projektu rovněž nechala či nechává zpracovat odbornou analýzu počtu osob v bytové nouzi nebo bytovou nouzi ohrožených.

V rámci projektu bylo zpracováno „Pilotní ověření Metodiky identifikace lokalit rezidenční segregace v obcích ČR“. Pro tyto obce byly zpracovány mapy a seznamy, které se na základě aplikace Metodiky jeví jako vhodné pro umístění sociálního bydlení s cílem podporovat sociální začleňování, sociální mix a interakce mezi různými sociálními skupinami na úrovni obcí, jakožto i odstraňovat a předcházet nežádoucí segregaci marginalizovaných skupin obyvatelstva na úrovni obcí.

Cílem úkolu je prostřednictvím analýz realizovat pilotní ověření „Metodiky identifikace lokalit rezidenční segregace“ (Sýkora a kol. 2015a), identifikovat lokality rezidenční segregace a doporučit lokality vhodné pro umístění sociálního bydlení v deseti obcích ČR specifikovaných Ministerstvem práce a sociálních věcí. Toto pilotní ověření bylo zpracováno prof. RNDr. L. Sýkorou, PhD., z Přírodovědecké fakulty UK Praha.

Jedním z výstupů projektu jsou dále i metodické materiály zaměřené na řešení problémů osob v bytové nouzi. V roce 2018 postupovaly práce na metodice Sociální práce v sociálním bydlení, která pokrývá celý proces poskytování sociální práce ve vztahu k bydlení od posuzování intenzity bytové nouze a vyhledání osob ohrožených ztrátou bydlení, jejich vstupu do sociálního bydlení, až po ukončení spolupráce. Důraz je kladen na praktickou využitelnost metodiky pro pracovníky v přímém kontaktu s cílovými skupinami sociálního bydlení. Během sledovaného období probíhal připomínkový proces a následná editace metodiky. Následnému vypořádání obdržených připomínek bylo věnováno setkání expertní skupiny Sociální práce v sociálním bydlení, jehož se zúčastnilo celkem 41 osob z řad zástupců státních institucí, obcí, neziskových organizací, akademické sféry a MPSV. Na základě vyhodnocení obdržených připomínek a oponentských posudků vypracovaných externími odborníky bylo rozhodnuto, že metodika potřebuje ještě další významnější editorské úpravy a termín jejího vydání se proto posunuje na první polovinu roku 2019. V roce 2018 byla aktualizována i Metodika prevence ztráty bydlení. Metodika, kterou pro MPSV vypracoval VÚPSV Brno v rámci projektu TA ČR, přináší sociálním pracovníkům působícím na obcích popis nástrojů nezbytných pro zavedení funkčního systému prevence ztráty bydlení, které lze na místní úrovni využít v oblasti sociální práce i bytové politiky.

Dané tématice se na svých setkáních věnují i expertní skupiny, které byly v projektu Podpora sociálního bydlení na MPSV ustaveny (kromě zmíněné pracovní skupiny k sociální práci v sociálním bydlení se jedná o skupinu Poskytovatelé sociálního bydlení a skupinu Prevence ztráty bydlení a sociální začleňování), a je mimo to pravidelně diskutována na setkáních pracovníků obcí a expertů na sociální bydlení, které projekt organizují. V rámci těchto setkání byla vyhodnocována a navrhována opatření, která jsou následně obcím doporučována v souvislosti s realizací sociálního bydlení. Mezi ně patří systematické zhodnocování problému bytové nouze na území obce a konkrétní kroky zamezující vyloučení bytovou nouzí ohrožených osob z přístupu k bydlení. K problematice adekvátního nastavení procesu přidělování sociálního bytu bylo v uplynulém roce rovněž realizováno druhé kolo dotazníkového šetření metodou DELPHI, které zahrnovalo komplexní posouzení problematiky hodnocení bytové nouze a pravidel přidělování sociálních bytů ze strany oslovených odborníků na sociální bydlení. Výsledky šetření, jehož se ve druhé kole zúčastnilo 152 expertů, byly prezentovány na workshopu Pravidla přidělování sociálních bytů, který se uskutečnil 29. 11. 2018 v Praze. Tyto výstupy jsou také využívány při dokončení přílohy metodiky Sociální práce v sociálním bydlení, která bude v praxi využitelná kritéria hodnocení bytové nouze a pravidla přidělování sociálních bytů přímo obsahovat.

Agentura pro sociální začleňování se v rámci svého působení v jednotlivých lokalitách dlouhodobě zaměřuje na vstupní analýzy a tematické výzkumy ve spolupracujících obcích, řada z nich je zaměřena na problematiku bytové nouze a problematiku osob žijících bez domova (zejména v kategorii ETHOS bez bytu, nevhodné bydlení a nejisté bydlení). V rámci těchto výzkumů byly dále rozvíjeny participativní prvky, zejména fokusní skupiny s lidmi bez domova nebo obyvateli v bytové nouzi. V roce 2018 realizovala Agentura tematické výzkumy na bydlení v obcích Čelákovice, Moravská Třebová, Polička, Ústí nad Labem, Vsetín, Bruntál, Chrudim, Kladno a Žďár nad Sázavou. Nad rámec takto zaměřených analýz obsahují obsáhlé informace o bydlení i vstupní analýzy, které Agentura zajišťuje v rámci koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám (dále jen „KPSVL“). V roce 2018 Agentura zrealizovala celkem 21 těchto vstupních analýz. Dohromady tedy v lokalitách bylo realizováno 30 výzkumů zaměřených zcela nebo částečně na problémy bydlení sociálně vyloučených domácností.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.1.2d

5.1.2d Zefektivnění sociální práce na obcích/krajích a ÚP ČR, zejm. za účelem posílení terénní sociální práce (včetně práce s osobami před opuštěním institucionální péče nebo výkonu trestu odnětí svobody za účelem prevence bezdomovectví) v souladu s uplatněním metodiky výpočtu pracovníků podle Doporučeného postupu MPSV č. 1/2012.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MV, Asociací poskytovatelů sociálních služeb (dále jen „APSS“), Meziresortní pracovní skupinou pro prevenci a řešení problematiky bezdomovectví, SMO ČR, AK ČR, obcemi a kraji.

Termín: 2015.

Kroky:

1. Vypracování návrhu věcného záměru zákona o sociálních pracovnících.

Gestor: MPSV

2. K plnění tohoto opatření přispěje i postupné posílení sociální práce na obcích realizované v souladu se Strategií sociálního začleňování 2014 – 2020.

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně.

Plnění opatření:

Odbor sociálních služeb, sociální práce a sociálního bydlení MPSV v roce 2018 vydal aktualizovaný Doporučený postup č. 1/2018 k realizaci činností sociální práce na pověřených obecních úřadech, obecních úřadech obcí s rozšířenou působností a krajských úřadech. Výkon sociální práce na obecních úřadech je ze strany MPSV podpořen příspěvkem na výkon sociální práce formou dotace ze státního rozpočtu, na nějž bylo v loňském roce využito 400 mil Kč na podporu 1529 sociálních pracovníků. V prosinci 2018 byla schválena Metodika MPSV pro poskytování příspěvku na výkon sociální práce (s výjimkou agendy sociálně-právní ochrany dětí) formou dotace ze státního rozpočtu krajům, hlavnímu městu Praze, obcím s rozšířenou působností a obcím s pověřeným obecním úřadem, kde je výkon terénní sociální práce podpořen možností čerpat finance na jízdné, pohonné hmoty, očkování, osobní ochranné pracovní prostředky sociálních pracovníků. Na zvýšení bezpečnosti práce v terénu je možné pořídit si SOS zařízení. Dalším orgánem, který vykonává činnosti sociální práce, je orgán sociálně právní ochrany dítěte (dále jen „OSPOD“). Jednou z povinností orgánu sociálně právní ochrany dítěte, který působí na úrovni obecních úřadů obcí s rozšířenou působností (dále jen „OÚ ORP“), která byla zavedena od 1. 1. 2015 v rámci standardizace výkonu sociálně-právní ochrany (dále jen „SPO“), je zajištění přípravy u dětí starších 16 let, které se nacházejí v ústavní výchově, v náhradní rodinné péči nebo v péči kurátorů na samostatný život. V rámci této povinnosti pracovníci OSPOD zajišťují pro dítě, které vyrůstá v institucionální péči či v náhradní rodinné péči včasnou přípravu

na život po dosažení zletilosti. Jejich úkolem je zpřístupnit dětem vyrůstajícím ve složitých podmínkách základní informace a dovednosti, jak začít samostatně žít. Při přípravě dítěte na samostatný život se pracovníci OSPOD zaměřují na témata jako je volba povolání, další profesní vzdělávání, zaměstnání, příspěvky a sociální dávky, samostatné bydlení, vedení domácnosti, hospodaření s vlastními financemi, vztahy, sexualita a rodičovství. Dodržování této povinnosti podléhá kontrole na úseku kvality výkonu SPO, kterou ve vztahu k OSPOD OÚ ORP provádějí krajské úřady. Pro názornost jsou důležitá data o počtu mladých lidí opouštějících náhradní péči, a to vzhledem k tomu, že mohou být tito lidé reálně ohroženi bezdomovectvím za předpokladu, že jim nebude včas nabídnuta pomoc a podpora v procesu postupného osamostatňování se. V tabulce č. 1 jsou uvedeny počty mladých dospělých, kteří ukončili některou z forem náhradní rodinné péče.

Tabulka č. 2: Ukončení pěstounské péče, pěstounské péče na přechodnou dobu, poručenství s osobní péčí poručníka, péče jiné fyzické osoby než rodiče z důvodu nabytí plné svéprávnosti dítěte

Rok	Pěstounská péče	Pěstounská péče na přechodnou dobu	Poručenství s osobní péčí poručníka	Péče jiné fyz. osoby	Celkem
2013	584	0	284	357	1 225
2014	628	1	205	218	1 052
2015	676	1	223	244	1 144
2016	614	1	253	198	1 066
2017	647	1	205	186	1 039

Zdroj: Roční výkazy o výkonu sociálně-právní ochrany za roky 2011-2017

Systémově je to u těchto mladých lidí nastaveno tak, že pokud je u nich ukončena dlouhodobá pěstounská péče a poručenství s osobní péčí poručníka z důvodu nabytí plné svéprávnosti, pak mají u těchto forem náhradní rodinné péče nárok na *jednorázový příspěvek při ukončení pěstounské péče ve výši 25 000 Kč* podle § 47h zákona č. 359/1999 Sb., *o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů* (dále jen „zákon o SPOD“), kterou vyplácí Úřad práce ČR (dále jen „ÚP ČR“). Z něj by si měli případně zajistit a uhradit bydlení a zařídit další zázemí. Na tuto podporu však nemá nárok mladý člověk, u něhož je po dosažení plné svéprávnosti ukončena pěstounská péče na přechodnou dobu („krizová“ forma náhradní rodinné péče) či skončí péče jiné fyzické osoby než rodiče.

Kvalita dalšího života mladých lidí upouštějících náhradní rodinnou péči a jejich přechod do dospělosti pak závisí na tom, jaké kompetence si z náhradní rodiny odnáší, zda jim případně další podporu poskytnou náhradní rodiče či jiné blízké osoby nebo poskytovatelé sociálních služeb.

Co se týče hmotné podpory, tu pak mladí lidé čerpají v rámci různých dávkových systémů (např. z dávek statní sociální podpory či dávek pomoci v hmotné nouzi).

V tab. č. 2 jsou data, která se týkají počtu dětí, které z důvodu zletilosti opustily náhradní péči poskytovanou pobytovým zařízením (buď školským zařízením pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy či zařízením pro děti vyžadující okamžitou pomoc). Na základě § 975 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník může soud ústavní výchovu prodloužit až o 1 rok po dosažení zletilosti (tj. dítě zde na základě tohoto právního titulu pobývá do 19 let).

Tabulka č. 3: Zánik náhradní péče u dětí probíhající v pobytových zařízeních z důvodu zletilosti

Rok	Nařízená ÚV v zařízení pro výkon ÚV	Nařízená OV v zařízení pro výkon OV	Děti s nařízeným výchovným opatřením dle § 13a zákona o SPOD umístěné v zařízeních pro výkon ÚV nebo ve středisku vých. péče	Děti umístěné ve ZDVOP na základě rozhodnutí soudu	Děti umístěné ve ZDVOP na základě žádosti zák. zástupce, dítěte či OSPOD se souhlasem rodiče	Celkem
2013	990	35	11	19	15	1 070
2014	998	39	1	21	18	1 077
2015	926	41	3	14	13	997
2016	797	24	0	9	6	836
2017	765	22	2	12	22	823

Zdroj: Statistická ročenka školství, data Ústavu zdravotnických informací a statistiky; Roční výkazy o výkonu sociálně-právní ochrany za roky 2011-2017

Zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy (tj. diagnostický ústav, dětský domov, dětský domov se školou, výchovný ústav) mohou podle § 2 odst. 6 zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů (dále jen „zákon č. 109/2002 Sb.“) poskytovat na základě žádosti plné přímé zaopatření zletilé nezaopatřené osobě po ukončení výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy (včetně ubytování), které se připravují na budoucí povolání, nejdéle však do věku 26 let, podle smlouvy uzavřené mezi nezaopatřenou osobou a zařízením nejpozději do 1 roku od ukončení ústavní výchovy nebo ochranné výchovy. Jedná se již o dobrovolný pobyt, který může mladý nezaopatřený dospělý

ukončit. Tento mladý člověk se za cenu zajištěného bydlení a dalšího zaopatření musí řídit celkem striktními pravidly zařízení, která jsou pro něj často omezující a nepodporují jeho autonomii.

Mladým lidem, kteří opouštějí zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, je přímo zařízením vyplacen jednorázový příspěvek dítěti při ukončení pobytu v zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy, a to na základě § 33 zákona č. 109/2002 Sb. Výši příspěvku stanoví samotné zařízení podle posouzení potřeb a zdrojů dítěte. Nárok na tuto dávku má i dospělý nezaopatřený člověk, který dobrovolně pobývá v zařízení na základě smlouvy, a to poté, co opustí zařízení (nejpozději po dosažení 26 roku). Dále je na základě ustanovení § 33 uvedeného zákona poskytnuta mladému dospělému ve spolupráci s OSPOD poradenská pomoc se zajištěním bydlení a práce, a dále je mu i po opuštění zařízení poskytována poradenská pomoc při řešení tíživých životních situací. V roce 2019 se MPSV soustředí na legislativní úpravu hmotného zabezpečení nezaopatřených mladých dospělých opouštějících náhradní péči z důvodu zletilosti a dosažení svéprávnosti, neboť současný způsob jejich hmotného zabezpečení je značně nesystémový. Záměrem je zajistit pro nezaopatřené mladé lidi do 26 let věku opouštějící jak ústavní péči, tak i náhradní rodinnou péči jeden typ podpory, který bude spočívat v zavedení měsíční opakující se dávky ve výši 15 000 Kč a jednorázové dávky (tzv. „odchodné“) ve výši 25 000 Kč, a to formou novely zákona č. 359/1999 Sb.

V roce 2018 byl v rámci metodického vedení sociálních pracovníků ÚP ČR ve spolupráci s Generálním ředitelstvím ÚP ČR (dále jen „GŘ ÚP ČR“) zaveden nový nástroj metodických návštěv, respektive setkávání metodiků z MPSV a GŘ ÚP ČR přímo se sociálními pracovníky jednotlivých kontaktních pracovišť ÚP ČR které slouží k podpoře sociálních pracovníků v praxi i získávání aktuálních poznatků z praxe, které pomáhají identifikovat aktuální témata k řešení. Pokud se bude nadále tento nástroj využívat, pomůže to celkové efektivitě metodického vedení.

Ve vztahu k výkonu činností sociální práce sociálních pracovníků je potřeba vypracovat návrh novely zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách tak, aby činnosti sociální práce byly konkrétně ukotveny v zákonných ustanoveních, a to včetně úzké spolupráce sociálních pracovníků. Dále je vhodné předložit návrh novely vyhlášky č. 332/2013 Sb., o vzoru Standardizovaného záznamu sociálního pracovníka a uvést ji do souladu s novým zněním katalogu prací, který byl novelizován již k 1. 1. 2018. Veškeré výše uvedené úpravy pak dopomohou k odstranění diskriminace a k souladu v ustanoveních zabývajících se náročností činností sociálních pracovníků.

K plnění tohoto opatření přispěje i postupné posílení sociální práce na obecních úřadech realizované v souladu se Strategií sociálního začleňování 2014 – 2020. Zvýšení efektivity sociální práce v obcích je cílem většiny aktivit oddělení koncepce sociální práce a vzdělávání, a to jak v rámci aktivní účasti

na odborných akcích, tak i realizací systémových projektů (Systémová podpora sociální práce v obcích a Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II.).

V roce 2018 zahájil Svaz měst a obcí jednání s Probační a mediační službou. Výsledkem spolupráce by mělo být informování členské základny a všech, kteří odebírají newsletter a čtou webové stránky SMO ČR o možnosti zaměstnávat osoby propuštěné z výkonu trestu odnětí svobody. V případě práce s osobami propuštěnými z institucionální péče inicioval Svaz jednání na Ministerstvu zdravotnictví o nastavení spolupráce s psychiatrickými léčebnami a jejich vedením, které před propuštěním osob z institucionální péče většinou komunikuje se sociálním odborem obce s rozšířenou působností, ale bohužel ne s obcí, na jejímž katastru se léčebna nachází (většinou malé obce bez sociálního pracovníka). Svaz se také aktivně zapojil do projektu deinstitucionalizace psychiatrické péče a vzniku center duševního zdraví. Je též členem pracovní skupiny zabývající se deinstitucionalizací péče obecně, tedy i sociální péče.

Obce a města dlouhodobě identifikují nedostatek sociálních pracovníků, a to nejen v odlehlých oblastech, ale také ve velkých městech. Terénních sociálních pracovníků je ve městech a v obcích obrovský nedostatek a financování ze strany státu je nedostatečné. Městům a krajům se dostalo ze strany MPSV metodické podpory, nicméně výkon činností sociální práce z důvodu nedostatečného zajištění jak finančního, tak především personálního, je komplikovaný. Zákon o sociálních pracovnících ani novela zákona o sociálních službách nebyla v roce 2018 Svazu měst a obcí ČR jakožto připomínkovému místu předložena.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.1.2e

5.1.2e Vytvoření metodiky pro sociální pracovníky (k vytváření sítí služeb, do kterých v rámci multidisciplinární spolupráce zapojí i další odborníky a instituce za účelem vyhledávání ohrožených osob nebo možností řešení potřeb spojených s bydlením), která však bude zaměřena také na další pracovníky veřejných služeb a institucí, kteří s touto cílovou skupinou přicházejí do kontaktu (městští strážníci, zdravotní personál atd.).

Gestor: MPSV ve spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování, MV, Meziresortní skupinou k řešení bezdomovectví.

Termín: 2014.

Plnění opatření:

MPSV v roce 2018 koordinovalo kroky vedoucí k legislativnímu ukotvení nových druhů sociálních služeb⁸ zaměřených na řešení potřeb klientů sociální práce spojených s bydlením, a to včetně podpory tzv. multidisciplinární spolupráce, zahrnující do procesu řešení této nepříznivé sociální situace všechny zainteresované subjekty. Dále MPSV spolupracuje na vznikající metodice pro sociální pracovníky ÚP ČR, která je zaměřena na řešení problematiky dostupného bydlení. V neposlední řadě je od března 2018 řešen nový projekt VÚPSV: TL01000229 Provádění depistáže a následné stanovení cílů pomoci sociálními pracovníky obecních úřadů, u něhož bude jedním z výstupů také metodika pro sociální pracovníky obecních úřadů k provádění depistáže jako standardní metody pro vyhledávání ohrožených osob. Pro MPSV budou výstupy projektu podkladem ke tvorbě dalších metodických materiálů, potažmo i ke změně legislativy, která podpoří rozšíření oblasti působení sociální práce v oblasti sociální prevence metodou depistáže. Potřebnost metodiky je odůvodněná, neboť role obcí je v oblasti zajištění bydlení i výkonu sociální práce klíčová.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

---

⁸ Sociální služba komunitního charakteru, Služby sociální podpory, Prevence ztráty bydlení

Opatření 5.1.2f

5.1.2f Pilotní projekty zaměřené na sociální inovace v oblasti prevence a řešení bezdomovectví (multidisciplinární spolupráce, peer support – zapojení bývalých bezdomovců) včetně zvážení využití podpory z fondů EU.

Gestor: MPSV.

Termín: Průběžně.

Popis opatření: V období 2014 – 2020 se naskytá prostor odzkoušet v ČR dosud nerealizované (příp. jen v nějakém regionu, místě či jiným způsobem) nástroje z oblasti prevence a řešení bezdomovectví, a to s přispěním Evropských strukturálních a investičních fondů Evropské unie. Dosavadní podpora směřovala zejména do oblasti sociálních služeb dle zákona č. 108/2006, o sociálních službách. Dle Koncepce měly vzniknout zejména nástroje s potenciálem udržitelné systémové změny v oblasti prevence bezdomovectví, zefektivnění současného systému sociálních, zdravotních a dalších začleňujících služeb a nástroje podporující přechod osob bez domova do bydlení.

Kroky:

1. Zjištění možnosti podpory aktivit zaměřených na sociální inovace v oblasti prevence a řešení bezdomovectví v OPZ, příp. v dalších operačních programech, včetně zjištění poptávky potenciálních realizátorů.

Gestor: MPSV ve spolupráci s Meziresortní pracovní skupinou

Termín: 1. pol. roku 2014

2. Spolupráce s příslušným řídicím orgánem na vypsání výzev na podporu aktivit zaměřených na sociální inovace v oblasti prevence a řešení bezdomovectví.

Gestor: MPSV ve spolupráci s Meziresortní pracovní skupinou

Termín: 1. pol. roku 2015

3. V případě úspěšného vypsání výzvy dle předchozího kroku poskytování podpory při předkládání projektových žádostí a provádění a řízení vybraných projektů.

Gestor: MPSV ve spolupráci s Meziresortní pracovní skupinou

Termín: Před a v průběhu realizace projektů

4. Vyhodnocení úspěšnosti podpořených projektů (a případně plošná podpora z Prioritní osy 2 OPZ).

Gestor: MPSV odbor 82 ve spolupráci s 92, 83 a Meziresortní pracovní skupinou

Termín: Milníky v průběhu projektů v případě podpory z Prioritní osy 3 OPZ (termíny zatím nelze přesně určit); do roku 2017.

Plnění opatření:

V roce 2018 ukončil svou realizaci projekt "Pilotní testování rychlého zabydlení rodin s dětmi" (Rapid Re-housing), který byl realizován ve výzvě č. 24 „Sociální inovace v oblasti sociálního začleňování a přístupu na trh práce pro nejohroženější skupiny". Hlavním výsledkem projektu je, že 96% náhodně vybraných rodin v bytové nouzi (48 rodin z 50) si udrželo s poskytnutou podporou nájemní byt. Přístup "Housing First" tedy vykazuje vysokou úspěšnost v ukončování bezdomovectví a prokazuje zlepšení stability a zdraví rodin, přispívá k sociální integraci rodin a k prevenci institucionalizace dětí. Na základě zkušeností z tohoto projektu byla ve spolupráci MPSV, Agentury pro sociální začleňování (dále jen „ASZ“) a Platformy pro sociální bydlení zpracována výzva 03_19_108 „Podpora programu Housing First (Bydlení především)“, která byla vyhlášena v prosinci 2018 s uzávěrkou do května 2019. Ve výzvě č. 124 „Podpora inovačního řešení“ pokračoval v realizaci projekt „Posílení znalostní základny samospráv pro snižování a ukončování bezdomovectví“ (více bod 5.4.2d).

Jako klíčový faktor politiky zaměstnanosti a snižování chudoby v ČR jsou podporovány služby péče o děti. K těm patří např. poskytování služby péče o dítě v dětské skupině (zákon č. 247/2014 Sb. o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů), od začátku roku 2016 byl rovněž zahájen projekt Podpora implementace dětských skupin. V dětských skupinách je zaručena kvalita poskytované péče, neboť je stanoven například maximální počet dětí ve třídě i na pečující osobu, odborná kvalifikace pečujících osob, plán výchovy a péče, či hygienické požadavky. Aktuálně je připravena novela zákona o dětské skupině, která bude předložena vládě v první polovině roku 2019. Novela má zavést financování ze státního rozpočtu, zlepšit kvalitu poskytování služby péče o dítě v dětské skupině pomocí standardů kvality a legislativně ukotvit mikrojesle. Ke konci roku 2018 evidovalo MPSV cca 870 evidovaných dětských skupin s počtem cca 11 500 míst. Celkový objem financí uvolněných z Evropského sociálního fondu na rozvoj dětských skupin činil v roce 2018 835 mil. Kč. MPSV pokračovalo v realizaci systémového projektu Podpora implementace dětských skupin, který je financován z Evropského sociálního fondu, na podporu poskytovatelů dětských skupin přímo v regionech ČR. MPSV realizovalo i v r. 2018 systémový projekt „Podpora implementace služby péče o děti od šesti měsíců do čtyř let v tzv. mikrojeslích a pilotní ověření služby“, který je financovaný z Evropského sociálního fondu. Mikrojesle jsou veřejným zařízením péče o děti od šesti měsíců do čtyř let v malém kolektivu maximálně čtyř dětí. Poskytovatelem mikrojeslí může být obec, příspěvková organizace obce či nestátní nezisková organizace v partnerství s obcí. Kromě pilotního ověření nové služby mikrojeslí a metodické podpory poskytovatelům se projekt také zaměřuje na zhodnocení a návrh vzdělávání pečujících osob o nejmenší děti do zahájení povinné školní docházky. V roce 2018 bylo v provozu 73 projektů mikrojeslí podpořených v rámci dosud vyhlášených výzev OPZ. Projekty na provoz mikrojeslí jsou podpořeny z Operačního programu Zaměstnanost v celkové částce 131 milionů korun. Operační program

Zaměstnanost podporuje také mimoškolní péče o děti mladšího školního věku, která je důležitým prvkem pro integraci dětí ze znevýhodněného prostředí a působí jako prevence negativních sociálních jevů.

Finanční prostředky z Evropského sociálního fondu (dále jen „ESF“) směřují i do oblasti genderové rovnosti. MPSV v roce 2016 zahájilo projekt s názvem 22 % K ROVNOSTI, jehož cílem je eliminovat příčiny nerovného odměňování žen a mužů (rozdíl v ČR činí právě 22 %) pomocí zapojení všech relevantních aktérů. Projekt se zabývá dopady nerovnoměrného odměňování na jednotlivce, rodiny, firmy a instituce i na společnost jako celek a přináší nový přístup kombinující prevenci, informování, aktivní spolupráci a podporu. Mezi jeho hlavní výstupy patří osvětová kampaň, mzdová on-line kalkulačka, transformace a pilotní ověření softwaru Logib do ČR, manuály pro vyjednávání o mzdě pro ženy i muže, metodika kontrol rovnosti žen a mužů pro Státní úřad inspekce práce apod. Projekt bude trvat do konce roku 2020. Je financován z Evropského sociálního fondu v rámci Operačního programu Zaměstnanost částkou téměř 85 milionů korun. V září 2017 byla vládou ČR schválena Koncepce rodinné politiky, která navrhuje zahájit debatu na úrovni tripartity o opatřeních, která by redukovala platové rozdíly dle pohlaví. Jedná se o nelegislativní opatření pro snížení platových rozdílů ve společnosti. Další návrhy opatření přinese Akční plán snižování rozdílů v odměňování žen a mužů, který bude finálním výstupem projektu.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.1.2h

5.1.2h Prevence exekuce: Analyzovat možnosti zavedení nástroje soudního vystěhování po vzoru vídeňské organizace FAWOS.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MSp.

Termín: 2014.

Plnění opatření:

MPSV v průběhu roku 2018 v rámci projektu Podpora sociálního bydlení dokončilo a zveřejnilo analýzu systému FAWOS (Fachstelle für Wohnungssicherung), který je mezi odborníky na problematiku sociálního bydlení vnímán jako jeden z vhodných způsobů řešení problematiky bytové nouze v prostředí současných evropských metropolí. Analýza představuje dopady systému, identifikuje odlišnosti a jejich charakter v bytových politikách v Rakousku a České republice, zaměřuje se na oblasti, ke kterým je nutné získat stanovisko z hlediska realizace obdobného systému v ČR a navrhuje

doporučení. Tato analýza je jedním z podkladových materiálů ke koncepční činnosti (aktualizace Koncepce sociálního bydlení atd.) projektu MPSV Podpora sociálního bydlení. Veřejnosti je přístupná na webu projektu zde: <http://socialnibydeni.mpsv.cz/images/soubory/Analzy/Analza-FAWOS.pdf>.

V rámci projektu jsou sbírány zkušenosti z pilotujících obcí a mj. bylo toto téma diskutováno na workshopu Pravidla přidělování sociálních bytů, který se uskutečnil 29. 11. 2018 v Praze. Některé spolupracující obce využívají ve svých obcích tzv. notářskou doložku přímé vykonatelnosti. Dopady i samotné znění tohoto opatření bude analyzováno.

Plnění opatření v gesci resortu Ministerstva spravedlnosti (dále jen „MSp“):

Opatření spočívající v možném zavedení nástroje soudního vystěhování po vzoru vídeňské organizace FAWOS je momentálně ze strany MPSV a MSp nadále analyzováno. MPSV v tomto ohledu požaduje, aby ve chvíli, kdy konkrétní osobě hrozí, že přijde o bydlení (zejména skončení nájmu v důsledku výpovědi), soud o této skutečnosti vyrozuměl příslušný obecní úřad podle místa bydliště dané osoby a ten by měl účastníka poučit o možnosti využití sociálních služeb. Z pohledu Ministerstva spravedlnosti však i nadále zůstává problematické určení, v jaké fázi řízení, resp. u jakého typu řízení by k informování obce (případně poučení účastníka) ze strany soudu mělo dojít. Poukážeme přitom v této souvislosti na stávající úpravu ustanovení § 160 odst. 1 o. s. ř., která umožňuje soudu uložit delší než patnáctidenní pariční lhůtu k vyklizení bytu. Rovněž judikatura již v minulosti dovodila, že delší lhůtu k plnění lze stanovit kupříkladu tehdy, pokud by se vyklizení bytu v obecné lhůtě přičilo dobrým mravům (R 6/10). Taktéž podle ustanovení § 340 odst. 2 o. s. ř. platí, že soud vyrozumí povinného nejméně 15 dnů předem, kdy bude vyklizení provedeno a vyrozumí o tom rovněž příslušný orgán obce. Je tedy zřejmé, že již stávající právní úprava umožňuje zohlednit individuální okolnosti případu a eventuálně vytvořit dostatečný časový prostor pro obstarání náhradního bydlení. Ministerstvo spravedlnosti (dále jen „MSp“) se nicméně nebrání další debatě o vhodnějším nastavení systému v zájmu prevence ztráty bydlení. Měla-li by přitom být zavedena povinnost soudu vyrozumět orgán obce v určitém větším předstihu o riziku ztráty bydlení, je třeba zajistit, aby tato povinnost dopadala na skutečně potřebné případy a nepředstavovala pro soud nepřiměřenou administrativní zátěž. V této souvislosti je pochybné, zda lze ve všech případech za vhodný okamžik pro vznik příslušné oznamovací povinnosti považovat již samotný okamžik zahájení řízení. V této souvislosti bude ještě třeba podrobněji analyzovat jednotlivé případy, kdy ke ztrátě bydlení může v důsledku soudního rozhodnutí dojít, a posoudit, v jaké fázi příslušného řízení lze riziko ztráty bydlení hodnotit jako vysoce pravděpodobné. V tomto ohledu bude zřejmě třeba diferenciovat mezi případy, kdy je na straně jedné vedeno řízení o neplatnosti výpovědi nebo o určení vzniku a trvání nájmu a na straně druhé řízení o vyklizení. Obecně lze pravděpodobnost ztráty bydlení hodnotit jako pravděpodobnější v případech, kdy je rozhodováno

o žalobě na vyklizení. Bez významu však není okolnost, že žalob na vyklizení je ročně zhruba 10krát více než žalob na neplatnost výpovědi, o čemž svědčí následující statistické údaje:

Tabulka č. 4:

Rok	Neplatnost výpovědi	Vznik a trvání nájmu	Vyklizení
2014	481	87	4644
2015	369	61	4173
2016	335	64	3613
2017	307	47	3006
celkem	1462	259	15436

V návaznosti na uvedené údaje bude ještě dále potřeba zkoumat další významné okolnosti, zejména způsob skončení jednotlivých typů řízení, jejich délku atd. Zabývat se bude třeba také dalšími případy, které mohou ve svém důsledku vést ke ztrátě bydlení (zejm. zpeněžení obydlí v exekuci a insolvenční); ty budou zřejmě vyžadovat zvláštní řešení. Teprve na základě zjištění podrobnějších údajů o uplatňování stávající právní úpravy bude možné učinit závěry vztahující se k možným změnám právní úpravy.

Stanovisko Meziřesortní pracovní skupiny:

MPS podporuje vytváření prostředí (specializovaných poradenských center) pro řešení situace lidí v exekucích na obecní úrovni.

Opatření 5.1.2ch

5.1.2ch Zabezpečení návaznosti nástrojů sociální politiky na odpovídající nástroje bytové politiky umožňující co nejrychlejší přechod osob z bezdomovectví do trvalého bydlení (zejména vytvoření systému bydlení s podporou).

Gestor: MPSV ve spolupráci s MMR a ÚV a Meziřesortní pracovní skupinou.

Termín: v návaznosti na zpracování Koncepce sociálního bydlení (III. Q 2014)

Plnění opatření:

MPSV pokračovalo v realizaci systémového projektu Podpora sociálního bydlení, který si klade za cíl zavést a rozvíjet systém sociálního bydlení v ČR prostřednictvím metodické a informační podpory lokálních projektů sociálního bydlení ve spolupracujících obcích. V kontrastu k dosud více rozšířenému systému prostupného bydlení projekt rozvíjí zejména přístupy založené na poskytnutí standardního bydlení osobám v bytové nouzi bez toho, aby bylo vyžadováno plnění podmínek připravenosti

na bydlení nebo kontrolovány tzv. kompetence k samostatnému bydlení. Pracovníci Kontaktního centra, které bylo v rámci projektu zřízeno, shromažďují poznatky a zkušenosti s tímto modelem sociálního bydlení v ČR a aktivně spolupracují s vybranými obcemi na pilotáži jejich lokálních projektů. Celkově má být v projektu MPSV do jeho ukončení na konci roku 2020 zajištěn přechod do standardního bydlení téměř pěti stům domácností. Součástí poskytované metodické a informační podpory jsou také konzultace místních koncepcí sociálního bydlení i praxe sociální práce poskytované ve vztahu k bydlení v obcích tak, aby tyto koncepční i praktické kroky zohledňovaly nutnost spolupráce sociálních a bytových odborů obcí a umožňovaly co největší provázanost nástrojů sociální a bytové politiky. Za účelem metodické podpory této spolupráce v rámci projektu také probíhaly práce na metodice Nevyhovující bydlení a možnosti jeho řešení - Provázání sociální práce a bytové politiky s dalšími nástroji sociální politik, jež byla ke konci roku 2018 dokončována a její vydání je plánováno na rok 2019. Metodika je určena sociálním pracovníkům a dalším aktérům v oblasti bydlení, kterým poskytuje informace o možnostech řešení problematiky nevyhovujícího bydlení lidí v bytové nouzi s využitím optiky provázání sociální a bytové politiky. MPSV na různých konferencích, workshopech, pracovních skupinách i při dalších setkáních s experty i veřejností k tématu sociálního bydlení informovalo o důležitosti propojení bytové a sociální politiky obce. Toto téma také akcentovalo při jednáních s MMR, IROP nebo s ESF.

Agentura pro sociální začleňování se v roce 2018 podílela na jednáních o zákonu o sociálním bydlení (věcný záměr, gestor MMR), zákon však nebyl zařazen do plánu legislativních prací vlády na rok 2019. V rámci Koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám se Agentura pro sociální začleňování také podílela na přípravě lokálních koncepcí sociálního bydlení, pilotáži programů bydlení nebo rozšiřování programů prevence ztráty bydlení v lokalitách svého působení jak v rámci KPSVL (ve vazbě na projekty ESIF), tak v rámci tzv. vzdálené podpory zaměřené na tematickou oblast (sociálního) bydlení. V řadě obcí dochází ke vzniku nebo rozšiřování podpory sociální práce zaměřené na prevenci ztráty bydlení nebo podporu domácností, které bydlení nově získaly.

Agentura pro sociální začleňování zpracovala výzkum zaměřený na efektivitu dávek mimořádné okamžité pomoci (dále jen „MOP“) při přechodu domácností do standardního bydlení a tento způsob dávkové podpory vyhodnotila jako vysoce efektivní.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:
Opatření je plněno.

Opatření 5.1.2i

5.1.2i Vytvoření opatření, příp. též metodiky k řešení zadluženosti nejchudších obyvatel, kteří již ztratili nebo jsou ohroženi ztrátou bydlení (osoby, které nedosáhnou na osobní bankrot).

Gestor: MPSV ve spolupráci Meziresortní pracovní skupinou (MMR, MF, MSp, MLP).

Termín: 2015.

Popis opatření: Problém zadlužení na nájemném a službách za bydlení a zadlužení obecně představuje jeden z nejvýznamnějších zdrojů „cest k bezdomovectví“. Prevence proti bezdomovectví se nemůže obejít bez řešení této problematiky. Nejsou známy celkové údaje o rozsahu těchto dluhů (ani co do výše, ani co do počtu dlužníků a jejich skladby.) Proto je třeba nejprve zmapovat tuto situaci. Jde o mnohohrstevný problém, proto je třeba z něj učinit i téma pro zkoumání v širších souvislostech - tedy i za pomoci Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost (dále jen „OP LZZ“). Na druhé straně by samy projekty financované z operačních programů měly umožnit dílčí řešení v nejaktuálnějších situacích. Je užitečné samostatně řešit problémy dluhů na nájemném a službách za bydlení a problémy ostatních dluhů. Opatření by mělo přispět ke snížení nákladů spojených s péčí o lidi bez domova. Řešení není možné bez úzké spolupráce s dalšími resorty (tj. vč. MF, MMR).

Kroky:

1. Provedení faktické a legislativní analýzy současného stavu situace prostřednictvím OP LZZ: Počet a skladba osob, které jsou z důvodu zadluženosti ohrožené ztrátou bydlení nebo bezdomovci, rozsah a výše jejich dluhů, analýza funkčnosti současných systémů a nástrojů (dávky státní sociální podpory, hmotná nouze, legislativa), analýza v zahraničí používaných nástrojů, dobré praxe obcí v ČR atd.

Gestor: MPSV, spolupráce MSp, Meziresortní pracovní skupina (tj. vč. MMR, MF)

Termín: Předložit projekt v rámci OP LZZ do 3. Q 2014

2. Návrh nástrojů řešení nepříznivé situace spojené s bydlením a) u osob ohrožených ztrátou bydlení (zejm. z důvodu dluhů na nájemném a službách za bydlení), b) u bezdomovců (včetně osob na ubytovnách).

Gestor: MPSV, spolupráce MSp, MLP, Meziresortní pracovní skupina (tj. vč. MMR, MF)

Termín: Vázáno na přijetí zákona o sociálním bydlení (předpoklad r. 2016)

Plnění opatření:

V rámci projektu MPSV Podpora sociálního bydlení byla v uplynulém roce dokončována metodika Sociální práce v sociálním bydlení, která představuje postupy řešení nepříznivé sociální situace osob ohrožených ztrátou bydlení i osob bez domova. Zaměřuje se na roli obcí v sociálním bydlení, procesy práce s klientem, oblasti podpory klientů, specifika práce, situací a dilemat s vybranými cílovými skupinami, včetně možností jejich řešení, a zabývá se i tématem posuzování intenzity bytové nouze. Vydání metodiky je plánováno na první pololetí roku 2019. Konkrétní postupy řešení problému

zadlužení vznikajícího v souvislosti s bydlením jsou dále přiblíženy v Metodice prevence ztráty bydlení, která byla v roce 2018 významně aktualizována a opětovně zveřejněna. Informace do těchto dokumentů poskytly mj. konkrétní poznatky z obcí pilotujících sociální bydlení ve spolupráci s projektem MPSV, které sdíleli i sociální pracovníci na společném setkání dne 26. 9. 2018 v Praze.

MSp v tomto volebním období opětovně předložilo vládě návrh zákona, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů. Cílem návrhu je legislativní řešení nadměrného zadlužení některých osob ústícího do tzv. dluhové pasti prostřednictvím zpřístupnění institutu oddlužení širšímu okruhu poctivých dlužníků za současného zapojení těchto dlužníků do transparentní ekonomické činnosti. Uvedený návrh byl předkládán v souvislosti s řešením excesivního zadlužení fyzických osob, vůči kterým jsou pohledávky zpravidla vymáhány exekučně. Do konce minulého volebního období Poslanecké sněmovny nebylo projednání uvedené novely skončeno (sněmovní tisk 1030). V tomto volebním období nicméně došlo k předložení návrhu ve shodném znění, který vláda dne 17. 1. 2018 schválila. Vládní návrh zákona byl v lednu 2019 přijat Parlamentem ČR a následně dne 7. února 2019 vyhlášen pod číslem 31/2019 Sb. Zákon nabyl účinnosti dne 1. června 2019.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.1.2j

5.1.2j Pilotní tříleté odzkoušení modelu „Housing First“ zaměřeného nejprve na bydlení, jehož cílem by bylo mj. sledovat úspěšnost uživatelů zařazených do testování v prvním roce v udržení si samostatného bydlení po dva následující roky – a to v komparaci s konvenčními /dosud převažujícími přístupy k řešení bezdomovectví, se zvážením využití podpory z fondů EU.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MMR, Agenturou pro sociální začleňování a Meziresortní pracovní skupinou k prevenci a řešení bezdomovectví.

Termín: 2017 (s termínem zahájení projektu nejpozději začátkem roku 2015).

Kroky:

1. Zjištění možnosti podpory aktivit zaměřených na „Housing First“ v OPZ a Integrovaném regionálním operačním programu (2014 – 2020) včetně zjištění poptávky potenciálních realizátorů.

Gestor: MPSV a Meziresortní pracovní skupina

Termín: 2014

2. Spolupráce s příslušným řídicím orgánem na vypsání výzvy na podporu aktivit zaměřených na „Housing First“.

Gestor: MPSV a Meziresortní pracovní skupina

Termín: 1. pol. roku 2015

3. V případě úspěšného vypsání výzvy dle předchozího kroku poskytování podpora při předkládání projektových žádostí a provádění a řízení vybraných projektů.

Gestor: MPSV a Meziresortní pracovní skupina

Termín: Před a v průběhu realizace projektů

4. Vyhodnocení úspěšnosti podpořených projektů (a případně plošná podpora z Prioritní osy 2 OPZ).

Gestor: MPSV a Meziresortní pracovní skupina

Termín: Milníky v průběhu projektů v případě podpory z Prioritní osy 3 OPZ (termíny zatím nelze přesně určit); do roku 2017.

Plnění opatření:

Projekt MPSV Podpora sociálního bydlení v roce 2018 pokračoval v metodické podpoře obcí, z nichž některé (Brno, Chomutov, Křižánky, Most, Pardubice, Plzeň, Praha 7) pilotně testují programy sociálního bydlení na základě principů Housing First. Těmto obcím byly nadále zprostředkovávány zkušenosti a informace prostřednictvím pravidelných konzultací, odborných seminářů i zahraničních cest, realizovaných díky spolupráci s partnerskými organizacemi. Informace z fungujících programů

Housing First v ČR i v zahraničí byly pracovníky MPSV dále shromažďovány, vyhodnocovány a zveřejňovány na webových stránkách projektu, kde jsou k dispozici dalším spolupracujícím obcím a zájemcům, kteří by projekty sociálního bydlení založené na principech Housing First chtěli realizovat v budoucnu. Ve spolupráci s Ostravskou univerzitou byla také vypracována metodika monitorování a hodnocení místních systémů sociálního bydlení a byly dokončeny první evaluační zprávy, které zahrnují i první zhodnocení programů vycházejících z principů Housing First. Všechny tyto poznatky byly využity pracovníky MPSV při přípravě 03_19_108 „Podpora programu Housing First (Bydlení především)“, která byla zveřejněna 3. prosince 2018 prostřednictvím Operačního programu zaměstnanost ESF. Informace o výzvě byly novým zájemcům o realizaci modelu Housing First poskytovány v rámci projektu již v minulém roce. Podle informací MPSV se předpokládá zapojení odhadem alespoň 15–20 nových projektů založených na přístupu Housing First. Z tohoto důvodu se také připravuje rozšíření a prodloužení projektu Podpora sociálního bydlení tak, aby i těmto zájemcům o realizaci místních systémů sociálního bydlení mohla být ze strany MPSV poskytována pravidelná metodická a informační podpora. K vyhodnocování obou výzev k Housing First bude využito evaluací. Konečné výsledky evaluací budou k dispozici na konci roku 2020.

Agentura pro sociální začleňování v rámci spolupráce s Brnem sleduje dva projekty města, které využívají model „Housing First“ (Rapid Re-Housing pro rodiny s dětmi a Housing First pro osaměle žijící lidi bez domova). V rámci svého působení ve městě Liberec se ASZ zapojila společně s Platformou pro sociální bydlení a dalšími neziskovými organizacemi do příprav programu „Housing First“ ve městě Liberec (příprava a realizace sčítání lidí bez domova, losování domácností, kterým byl v roce 2018 nabídnut nájem bytu, podpora spolupráce města a neziskových organizací). U ukončených projektů se ASZ podílí na evaluaci. V roce 2018 ASZ intenzivně spolupracovala s MPSV a Platformou pro sociální bydlení na přípravě dotačního titulu z ESF OPZ číslo výzvy 03_19_108 Podpora programu Housing First (Bydlení především).

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.1.2k

5.1.2k Profesní ukotvení postavení, práv a povinností a kompetencí sociálních pracovníků, včetně sociálních kurátorů a sociálních pracovníků ve věznicích aj. prostřednictvím přijetí zákona o sociálních pracovnících.

Gestor: MPSV.

Termín: 2015.

Kroky:

1. Příprava věcného záměru zákona o sociálních pracovnících a jeho předložení do legislativního procesu.

Gestor: MPSV

Termín: Do 30. 12. 2014

Plnění opatření:

Plnění opatření je uváděno pouze pro informaci, neboť dle usnesení vlády ČR č. 437 ze dne 26. června 2018, došlo k posunu plnění tohoto opatření do 31. 12. 2019.

MPSV, respektive oddělení koncepce a vzdělávání sociální práce, v roce 2018 připravovalo úpravu kompetencí sociálních pracovníků v rámci tvorby věcného záměru zákona o sociální práci. Tento proces byl přerušen skutečností, že návrh věcného záměru zákona o sociální práci byl stažen z legislativního plánu vlády pro rok 2018. S ohledem na tuto skutečnost výše uvedené oddělení využilo pro úpravu kompetencí sociálních pracovníků novelizaci zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Konkrétně byly navrženy změny v:

- a) § 1 – do předmětu působnosti zákona je navrženo rozšíření na všechny sociální pracovníky působící ve veřejné správě, tedy i sociální pracovníky ve věznicích;
- b) § 109, který taxativně uvádí činnosti sociálních pracovníků;
- c) rovněž je navrženo do 3§ zařadit definice pojmů – např. sociální šetření, depistáž;
- d) § 92b je pojem sociální pracovník doplněn označením sociální kurátor.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

MPS vzala informaci na vědomí.

Opatření 5.1.2m

5.1.2m Vytvoření funkčního propojení dávkové podpory a sociální práce v zájmu spolupůsobení na příjemce podpory orientované na řešení situace.

Gestor: MPSV ve spolupráci s obcemi, ÚPČR.

Termín: 2015.

Kroky:

1. Diskuze v rámci MPSV (příslušné sekce 2, 4, 9) a se zástupci obcí a ÚP ČR a připravení návrhu, jakým způsobem vytvořit funkční propojení dávkové podpory a sociální práce v zájmu spolupůsobení na příjemce podpory orientované na řešení situace. Řešení bude navázáno na tvorbu metodiky sociální práce na obcích a ÚP v souvislosti se zvoleným postupem řešení sociálního bydlení. Než dojde k vytvoření standardizovaného záznamu jednání s klientem pro dávkové specialisty/ky a sociální pracovníky/ce odborů nepojistných sociálních dávek (NSD) ÚP ČR (4. Q 2014), bude navázána užší spolupráce mezi ÚP ČR a obecními úřady pro práci s klienty. Aplikační propojení pro lepší spolupráci mezi ÚP ČR a obecními úřady – 3. Q 2014 (předběžně).

Gestor: MPSV, ÚP ČR

Termín: 2. polovina roku 2014

2. Vytvoření opatření řešící tuto problematiku (metodika či legislativní změny).

Gestor: MPSV, ÚP ČR

Termín: 1. polovina roku 2015

3. Aplikace metodiky či předložení návrhů do legislativního procesu.

Gestor: MPSV, ÚP ČR

Termín: 2. polovina roku 2015

Plnění opatření:

V roce 2018 nedošlo ke změnám právní úpravy dávek na bydlení, ani k přijetí jiných úprav v gesci MPSV předpokládaných v koncepci bezdomovectví (zejména k přijetí změn v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách).

V plánu legislativních prací vlády na rok 2019 schváleném usnesením vlády č. 830 dne 12. 12. 2018 je obsažen návrh zákona, kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů – gestor MPSV, termín předložení vládě březen a duben 2019, předpokládaný termín nabytí účinnosti leden 2020. Deklarovaným cílem této novelizace je mimo jiné úprava dávkové pomoci směřující k dostupnosti bydlení. Koncepce prevence a řešení bezdomovectví stála na dostupnosti sociálního bydlení již od svého vzniku. S účinností zákona o sociálním bydlení se předpokládalo, že dojde i k úpravě

jedné dávky na bydlení (tedy spojení dávky příspěvku na bydlení ze systému státní sociální podpory a doplatku na bydlení ze systému dávek pomoci v hmotné nouzi).

V roce 2017 vstoupila v účinnost instrukce 19/2016 – Minimální standard rozsahu sociální práce orgánu pomoci v hmotné nouzi. Potřeba vytvoření výše zmíněné instrukce vznikla především z důvodu nejednotné případové práce s klientem ze strany obecních úřadů a ÚP ČR. Cíle při plnění zakázky klienta se ne vždy shodovaly. Bylo nutné metodicky vymezit pole působnosti obou pracovišť. Instrukce tedy popisuje rozdíly činností sociálního pracovníka a dávkového referenta ÚP ČR již od prvního kontaktu s klientem, včetně rozsahu informací, které mu mají být poskytnuty. Kumulovat tyto dvě funkce se v praxi nedoporučuje, dávkový referent ÚP ČR je zaměřen spíše na řádný průběh správního řízení o dávky a zabývá se spíše krátkodobějšími intervencemi, zatímco sociální pracovník dlouhodobě pracuje s klientem na jeho nepříznivé sociální situaci a snaží se snížit riziko jeho závislosti na dávky pomoci v hmotné nouzi.

V přípravě je ve spolupráci se zúčastněnými aktéry včetně zástupců místních samospráv Doporučený postup MPSV „Vymezení spolupráce sociálních pracovníků obecních úřadů se sociálními pracovníky Úřadu práce ČR“, který bude vymezovat spolupráci sociálních pracovníků obecních úřadů se sociálními pracovníky ÚP ČR.

Nastavení vzájemné spolupráce sociálních pracovníků na obecních úřadech s pracovníky ÚP ČR bylo jedním z diskutovaných témat v rámci projektu MPSV „Systémová podpora sociální práce v obcích“ (dále jen „projekt“). Mezi hlavní cíle projektu patří zvýšení dostupnosti sociální práce klientům a její profesionalizace v rámci výkonu sociální práce v přenesené působnosti. Výkon sociální práce na obecních úřadech a na ÚP ČR by měl směřovat ke společnému cíli tak, aby byl poskytován v souladu se zájmem klienta. To znamená, že tyto dvě strany nestojí v pozici dvou různých protipólů, ale měly by spolupracovat a jednat tak, aby bylo možné společnými silami vyřešit klientovu nepříznivou sociální situaci nejvhodnějším možným způsobem. Za účelem sladování názorových stanovisek a sjednocení možných postupů v rámci interdisciplinární a multidisciplinární spolupráce se 15. 6. 2017 se v Praze konal první workshop zaměřený na dobrou praxi spolupráce sociálních pracovníků na obecních úřadech a sociálních pracovníků ÚP ČR. Výstupy sloužily jako podklad pro vydání druhého Zpravodaje sociální práce. V průběhu září 2018 byly obcím zapojeným do projektu rozeslány dotazníky na téma Multidisciplinární spolupráce. V rámci dotazníku byla zjišťována nejen úroveň multidisciplinární spolupráce na obci, dále také spolupráce s ÚP ČR, spolupráce s neziskovými organizacemi a spolupráce s dalšími odborníky. Vracené odpovědi obcí byly porovnány a vyhodnoceny kvantitativní metodou.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno částečně. Přestože na rok 2019 jsou v tomto směru naplánovány kroky, zatím ke změně nedošlo. MPS upozorňuje také na provázanost úpravy dávek na bydlení a dalších opatření, zejména legislativního řešení dostupnosti bydlení. Byly však učiněny kroky směřující k naplnění bodu.

Opatření 5.1.2o

5.1.2o Podpora obcí k vytváření plánů pro řešení sociálních potřeb občanů na území obce spojených s bydlením s využitím financování z fondů EU.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MV a MMR.

Termín: Průběžně.

Popis opatření: V roce 2016 měl vzniknout zákon o sociálním bydlení, který by legislativně vymezil role jednotlivých aktérů v systému sociálního bydlení. Již při nastavování podpory z Evropských strukturálních a investičních fondů Evropské unie na programové období 2014 - 2020 je třeba zajistit aktérům, a to zejm. obcím, přístup k finanční podpoře při zavádění nástrojů sociálního bydlení.

Kroky:

1. Zakomponování aktivit na podporu sociálního bydlení do příslušných operačních programů na období let 2014 – 2020.

Gestor: MPSV, MMR

Termín: 1. pol. 2014

2. Nastavení výzev pro obce v Investiční prioritě 2.1, 2.2 OPZ.

Gestor: MPSV, MMR

Termín: 2015

Plnění opatření:

MPSV připravilo výzvu č. 03_19_108 „Podpora programu Housing First (Bydlení především)“, která byla zveřejněna 3. prosince 2018 prostřednictvím Operačního programu zaměstnanost ESF. Informace o výzvě byly novým zájemcům o realizaci modelu Housing First poskytovány v rámci projektu již v minulém roce. S ohledem na předpokládané zapojení minimálně 20 nových projektů založených na přístupu Housing First se připravuje rozšíření a prodloužení projektu Podpora sociálního bydlení tak, aby i těmto zájemcům o realizaci místních systémů sociálního bydlení mohla být ze strany MPSV poskytována pravidelná metodická a informační podpora.

Projekt MPSV „Sociální bydlení – metodická a informační podpora v oblasti sociálních agend“ (registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_017/0003539) je realizován v rámci Operačního programu Zaměstnanost od 1. ledna 2016 do 31. prosince 2020. V roce 2018 se v rámci projektu

uskutečnila celá řada akcí zaměřených ke zvyšování informovanosti veřejnosti i místních samospráv v oblasti sociálního bydlení. Šlo zejména o mezinárodní konferenci "Dobrá praxe v sociálním bydlení v ČR a Evropě", které se zúčastnilo přes dvě stě osob, včetně zahraničních expertů. Konference poskytla zástupcům obcí množství poznatků z oblastí, jako jsou fungování různých modelů sociálního bydlení v praxi, možnosti zapojení bytových družstev do systémů sociálního bydlení, problematika ukončování a předcházení bezdomovectví zvláště zranitelných cílových skupin nebo nabídka sociálních služeb poskytovaných v kontextu řešení bytové nouze. Prezentace porovnávající praxi sociálního bydlení v ČR i v zahraničí jsou zájemcům z řad obcí i širší veřejnosti k dispozici na internetových stránkách projektu (www.socialnibydeni.mpsv.cz). Dále bylo v rámci projektu v minulém roce uskutečněno osm workshopů, kterých se zúčastnilo celkem více než 450 účastníků z řad odborníků ze státní správy i místních samospráv a neziskových organizací. Na workshopech byla prezentována témata jako např. práce s lidmi bez přístřeší, identifikace sociálně vyloučených lokalit, příprava projektů v oblasti sociálního bydlení, pravidla přidělování sociálních bytů a práce s lidmi s duševním onemocněním a s lidmi se závislostmi. Tyto akce rovněž přispěly k vyšší informovanosti zástupců obcí a poznatky z nich jsou zástupci obcí aplikovány na místní úrovni v podobě lokálních programů sociálního bydlení i ve formě konkrétních postupů a metodik práce s lidmi v bytové nouzi. Díky projektům zapojené obce vytvořily vlastní koncepcce sociálního bydlení.

V rámci výzvy Operačního programu Zaměstnanost číslo 128 - Pilotní ověření koncepce MPSV v oblasti sociální práce a sociálního bydlení na úrovni obcí (Podpora typu A – Systémová podpora sociální práce v obcích) bylo podpořeno 15 vybraných obcí. Díky podpoře mohly obce přijmout 2 – 4 nové sociální pracovníky na úvazek 1,0 k zajištění výkonu sociální práce na obecním úřadě a dále hradit z podpory jejich profesní vzdělávání a supervizi. Projekty obcí se začaly realizovat začátkem roku 2017 a trvají nejméně dva roky. Cílem některých projektů je posílení řešení sociálních potřeb na území obce spojených s bydlením. Více informací o projektech obcí je k dispozici v publikaci projektu Systémová podpora sociální práce v obcích Zpravodaj sociální práce číslo 1, který je volně přístupný na <https://www.mpsv.cz/cs/31857>.

Dne 9. 9. 2016 byla vyhlášena výzva č. 128 "Pilotní ověření koncepce MPSV v oblasti sociální práce a sociálního bydlení na úrovni obcí" s alokací 215 mil Kč. V realizaci je 28 projektů předložených obcemi v celkové výši 145 mil Kč. Výzva, resp. projekty jsou zaměřeny na ověření modelu výkonu sociální práce a podporu sociální práce na úrovni obcí s rozšířenou působností a obcí s pověřeným obecním úřadem a dále na ověření modelů sociálního bydlení na úrovni obcí v návaznosti na Koncepti sociálního bydlení ČR 2015 - 2025. Projekty s obdobnou obsahovou náplní byly podpořeny a jsou realizovány také ve výzvě č. 008 s názvem "Podpora procesů ve službách (průběžná výzva pro Hlavní město Prahu)". Jedná se o projekty městských částí Praha 7 a Praha 14 v součtu za 17,5 mil Kč.

K danému opatření lze využít projekty, resp. průběžné výstupy projektů přímého přidělení MPSV realizované v rámci výzvy č. 03_15_017 - Systémové projekty realizované MPSV a Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí (dále jen „ÚMPOD“), jako např. Sociální bydlení - metodická a informační podpora v oblasti sociálních agend, Sociální práce v obcích, Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II atd..

Ve výzvách pro Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám (výzva č. 03_15_026, 03_15_042 a 03_16_052) je jednou z dílčích aktivit propojování podpory v oblasti bydlení, zaměstnání, sociální práce prostřednictvím sociálního pracovníka, včetně vzniku a rozvoje nástrojů na podporu sociálního začleňování v této oblasti. Ve výzvách pro integrované nástroje č.03_16_048 a 03_16_049 je jednou z dílčích aktivit podpora v oblasti bydlení včetně vzniku a rozvoje nástrojů na podporu sociálního začleňování v této oblasti. V rámci výzvy č. 03_16_47 pro Komunitně vedený místní rozvoj je umožněna místním akčním skupinám podpora aktivity zaměřené na rozvoj sociálního/dostupného/podporovaného/prostupného bydlení jako prevence prostorového vyloučení vzniku sociálně vyloučených lokalit a bezdomovectví. Výzva byla vyhlášena 29. 4. 2016 a je otevřená pro místní akční skupiny, které v návaznosti na ni vyhlásí své výzvy v území. V roce 2018 byla vyhlášena soutěžní výzva č. 03_18_095 (pro hl. m. Prahu) na podporu profesionalizace sociální práce na obci se zaměřením na identifikaci potřeb osob sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených. Dále byla vyhlášena výzva č. 03_19_108, která se zaměřuje na podporu pilotního rozšíření koncepce Housing First/Bydlení především včetně ověřování principů Housing First v praxi. Výzva je realizována mimo území hl. m. Prahy.

MPSV je autorizujícím orgánem profesní kvalifikace (dále jen „PK“) Chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky a Chůva pro dětské koutky (podle zákona č. 179/2006 Sb.). Profesní kvalifikace Chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky opravňuje k výkonu pečující osoby v dětské skupině, v mikrojeslích či ve službě Péče o děti do tří let věku v denním režimu. V roce 2018 bylo MPSV uděleno celkem 8 autorizací, z toho 5 pro profesní kvalifikaci Chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky a 3 pro profesní kvalifikaci Chůva pro dětské koutky. V roce 2018 se prodloužilo 8 autorizací (6 pro profesní kvalifikaci Chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky a 2 pro PK Chůva pro dětské koutky). Osvědčení o způsobilosti k těmto profesním kvalifikacím získalo cca 1568 uchazečů z profesní kvalifikace Chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky a 9 PK Chůva pro dětské koutky.

Ze strany Ministerstva vnitra je opatření plněno zejména aktivním členstvím a účastí zástupce odboru prevence kriminality v meziresortní „Pracovní skupině k monitorování plnění Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví“, která je zřizována Komisí pro sociální začleňování MPSV.

Pracovní skupina se podílí na předkládání návrhů a opatření v rámci jednotlivých úkolů, posuzuje a připomínkuje jejich plnění.

Ministerstvo vnitra (dále jen „MV“) každoročně vyhlašuje dotační Program prevence kriminality na místní úrovni, v rámci něhož jsou podporovány a financovány informační, vzdělávací i resocializační projekty, které se zaměřují na podporu integrace osob po výkonu trestu, prevence zadlužení či finanční gramotnost, což jsou atributy, které figurují i v oblasti prevence před ztrátou bydlení a vznikem bezdomovectví.

Zástupce odboru prevence kriminality spolupracuje se Sekcí sociálních kurátorů Společnosti sociálních pracovníků ČR, účastní se celostátních seminářů a metodických setkání sociálních kurátorů (kurátorů pro dospělé), v jejichž kompetenci v rámci přenesené působnosti je i pomoc osobám bez přístřeší.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.1.2p

5.1.2p Metodická podpora obcím při řešení nepříznivé sociální situace osob spojené s bydlením.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MMR, MLP, ÚV

Termín: v návaznosti na zpracování Koncepce sociálního bydlení (III. Q 2014)

Plnění opatření:

Cílem projektu „Sociální bydlení – metodická a informační podpora v oblasti sociálních agend“ je zavedení a rozvoj systému sociálního bydlení v ČR a poskytování metodické podpory obcím. Mezi klíčové aktivity projektu patří i příprava analýz a metodik důležitých pro rozvoj místních systémů sociálního bydlení. V rámci setkávání v roce 2018 byly účastníkům z řady obcí představeny výstupy z projektových analýz, metodik, ale i výzkumů a další dílčí poznatky a praktické zkušenosti. Na setkáních byly diskutovány problémy obcí, jejich projektů a řešeny konkrétní situace vznikající v průběhu zavádění a realizace sociálního bydlení obcí. Byla prezentována témata práce s lidmi bez přístřeší, identifikace sociálně vyloučených lokalit, přípravy projektů v oblasti sociálního bydlení, pravidel přidělování sociálních bytů a sociální práce poskytovaná v souvislosti s bydlením osob s duševním onemocněním a osob se závislostmi.

MPSV také dále pokračovalo v poskytování metodické a informační podpory v oblasti sociálního bydlení prostřednictvím Kontaktního centra, které bylo vytvořeno v rámci projektu Podpora sociálního bydlení (KA07 – Zřízení a provoz Kontaktního centra). Kontaktní centrum je určeno všem občanům, neziskovým organizacím, obcím a další zájemcům, kteří hledají informace o sociálním bydlení, ale i poradenství, podporu, nebo pomoc. Ve své činnosti se v r. 2018 opět primárně zaměřovalo na metodickou podporu spolupracujících obcí k řešení sociálních potřeb svých občanů v oblasti bydlení, ale i sociální práce. Byly konzultovány metodické, analytické i koncepční materiály spolupracujících obcí, přičemž byl mj. kladen důraz na soulad těchto materiálů s principy uvedenými ve vládou schválené Koncepti sociálního bydlení ČR 2015 – 2025. Dále bylo zohledňováno, aby byly v místních programech sociálního bydlení podporovány všechny cílové skupiny v bytové nouzi, definované na základě evropské typologie bezdomovectví ETHOS, tedy osoby v nejistém a nevyhovujícím bydlení i osoby bez bytu a bez střechy. Tato hlediska jsou dále začleňována do klíčových metodických materiálů (jejich výčet viz opatření 5.4.2j), které budou obcím k dispozici. Největší význam bude mít v tomto ohledu připravovaná příloha metodiky Sociální práce v sociálním bydlení, která se přímo zaměřuje na hodnocení bytové nouze a pravidla přidělování sociálních bytů. V projektu byla v roce 2018 také navázána užší spolupráce s Ministerstvem vnitra, konkrétně s odborem veřejné správy, dozoru a kontroly, který se v souvislosti s vyhodnocováním obecních vyhlášek a nařízení věnuje i pravidlům přidělování obecních bytů. Poznatky zaměřené na pravidla přidělování obecních/sociálních bytů byly v roce 2018 šířeny mezi odbornou i širokou veřejnost prostřednictvím dvou pražských workshopů (18. 11. a 7. 12. 2018) a prezentace jsou dostupné zde: <http://socialnibydeni.mpsv.cz/cs/dokumenty/akce>.

Projekt MPSV Systémová podpora sociální práce v obcích spolupracuje s 15 vybranými obcemi. V rámci této spolupráce dochází k pravidelným měsíčním setkáním mezi projektovými pracovníky MPSV a sociálními pracovníky obcí. Během setkání jsou probírány připravené kazuistiky od sociálních pracovníků z obcí, a též se zde řeší nepříznivá sociální situace osob spojená s bydlením. Následně dochází k diskuzi a předávání zkušeností mezi zástupci obcí v oblasti bydlení a doporučení ze strany pracovníků projektu MPSV.

MPSV pokračovalo v roce 2018 v realizaci systémového projektu financovaného z ESF „Koordinační opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů“. Cílem projektu je zlepšit koordinaci místních a celostátních politik na podporu rodin, a tím podpořit či vytvořit na regionální úrovni příznivé podmínky pro fungování rodin. Výsledkem projektu by mělo být mimo jiné vytvoření základu systémového uchopení rodinné politiky na krajské a obecní úrovni a posílení spolupráce mezi kraji a obcemi, zlepšení koordinace místních a celostátních politik v oblasti rodinné politiky a sladování pracovního a rodinného života prostřednictvím zavedení udržitelného systému monitoringu potřeb

rodin, tvorby koncepcí rodinné politiky na krajské a místní úrovni a systematické spolupráce mezi MPSV a kraji a obcemi. Mezi dílčí cíle patří např. vytvoření celorepublikové platformy pro systémové řešení rodinné politiky nebo vytvoření regionálních platforem pro systémové řešení rodinné politiky v krajích. Aktuálně probíhá příprava prodloužení tohoto projektu a návrh nových projektových aktivit, které se budou více zaměřovat na cílovou skupinu zaměstnavatelů.

Bytová nouze sama o sobě nezakládá u rodin s dětmi důvod k tomu, aby se rodina dostala do evidence orgánu sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“) za předpokladu, že jsou rodiče jinak kompetentní tuto situaci řešit samostatně, popř. za pomoci širší rodiny či jiných blízkých osob a s využitím podpory ze strany poskytovatelů sociálních služeb, sociálních pracovníků na obcích či poskytovatelů jiných podpůrných aktivit v oblasti bydlení, jsou-li zároveň schopni zajišťovat péči o dítě odpovídající jeho potřebám. Rovněž zde platí ustanovení § 971 odst. 3 zákona č. 89/2012 Sb., *občanského zákoníku*, na základě něhož nemohou být nedostatečné bytové poměry nebo majetkové poměry rodičů dítěte nebo osob, kterým bylo dítě svěřeno do péče, samy o sobě důvodem pro rozhodnutí soudu o ústavní výchově, jestliže jsou jinak rodiče způsobilí zabezpečit řádnou výchovu dítěte a plnění dalších povinností vyplývajících z jejich rodičovské odpovědnosti. Pokud je u rodin dětí, které jsou z důvodu ohrožení podle § 6 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o SPOD“) vedeny v evidenci OSPOD, shledána jako jeden z dílčích problémů bytová nouze, která spočívá ve ztrátě nebo v riziku ztráty bydlení, potom OSPOD (konkrétně sociální pracovník v roli koordinátora případu odpovídajícího za průběh poskytování SPO konkrétní rodině) navazuje na základě vyhodnocení situace dítěte a rodiny spolupráci s jinými poskytovateli sociální práce a služeb, kteří se budou na tuto oblast ve spolupráci se sociálním pracovníkem OSPOD soustředit. Společně s rodinou a s těmito poskytovateli plánuje intervenci, za tímto účelem zpracovává individuální plán ochrany, jehož součástí mohou být opatření na podporu rodin v oblasti bydlení realizována se spolupracujícími subjekty. Na rozvoj sítě služeb pro ohrožené děti a rodiny (včetně služeb důležitých pro získání a udržení si bydlení) se zaměřuje individuální projekt MPSV „Systémový rozvoj a podpora nástrojů sociálně-právní ochrany dětí“ financovaný z OPZ s celkovým rozpočtem ve výši 326 mil (období realizace od 1. 1. 2016 do 30. 6. 2019). Důležitá je zejména jeho klíčová aktivita (KA) č. 1. „Podpora a rozvoj služeb v oblasti sociálně-právní ochrany dětí“, jejímž cílem je podpora síťování služeb pro práci s dětmi a rodinami spolupracujícími s OSPOD s důrazem na systémovost, návaznost a provázanost služeb a jejich preventivní charakter, dále vydefinování a pilotní ověření inovativních a preventivních služeb pro ohrožené rodiny a děti. KA 1 probíhá na území 11 krajů (tj. na celém území ČR s výjimkou kraje Jihočeského, Plzeňského a Libereckého) a zapojeno je do něj 127 obcí s rozšířenou působností (tj. 60% území ČR). Pro každé pilotní pracoviště OSPOD obecního úřadu obce s rozšířenou působností (dále jen „OÚ ORP“) a krajského úřadu je k dispozici pracovník,

tzv. síťář, jehož cílem je udržitelně propojit aktéry sítě služeb tak, aby navzájem znali své možnosti a potřeby, a mohli adekvátně spolupracovat při řešení konkrétních případů ohrožených dětí (včetně nezletilých obětí domácího násilí). Tímto se snaží zajistit důležitý předpoklad efektivního řešení, kterým je multidisciplinární spolupráce.

V rámci metodické podpory pracovišť OSPOD zpracoval v roce 2018 odbor 23 Stanovisko k vydání opatření obecné povahy podle § 33d zákona č. 111/2016 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění zákona č. 98/2017 Sb. a k roli orgánů sociálně-právní ochrany dětí při rozhodování o jejich přijetí č. j.: MPSV-2018/184667-231, které vysvětlovalo roli OSPOD při rozhodování o opatření obecné povahy podle § 33d zákona č. 111/2016 Sb. Podle tohoto stanoviska je úkolem OSPOD v rámci omezování nepříznivých vlivů působících na děti aplikovat při práci s ohroženými dětmi a rodinami v první řadě měkké nástroje, přičemž by měl OSPOD postupovat s využitím metod sociální práce a postupů odpovídajících současným vědeckým poznatkům. Výkon SPO není založen na podpoře uplatňování represivních opatření, které mají negativní dopad na finanční situaci chudých rodin i na naplnění jejich potřeby a práva na přiměřené bydlení, které jim v konečném důsledku garantují i mezinárodní úmluvy, které jsou závazné pro ČR⁹.

Agentura pro sociální začleňování realizovala v roce 2018 pro lokální konzultanty proškolení v metodice Housing First s externími lektory.

Stanovisko Mezioborňní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

---

⁹ Např. Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech (v čl. 10 je uvedeno, že státy, smluvní strany Paktu, uznávají právo každého jednotlivce na přiměřenou životní úroveň pro něj a jeho rodinu zahrnující v to dostatečnou výživu, šatstvo, byt, a na neustálé zlepšování životních podmínek. Smluvní státy podniknou odpovídající kroky, aby zajistily uskutečnění tohoto práva uznávající pro dosažení tohoto cíle zásadní důležitost mezinárodní spolupráce založené na svobodném souhlasu), či Úmluva o právech dítěte (v čl. 27 odst. 1 se stanoví, že státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají právo každého dítěte na životní úroveň nezbytnou pro jeho tělesný, duševní, duchovní, mravní a sociální rozvoj, přičemž v souladu s odst. 3 citovaného ustanovení státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, v souladu s podmínkami daného státu a v rámci svých možností činí potřebná opatření pro poskytování pomoci rodičům a jiným osobám, které se o dítě starají, k uskutečňování tohoto práva a v případě potřeby poskytují materiální pomoc a podpůrné programy, zejména v oblasti zabezpečení potravin, šatstva a bydlení).

3 Oblast sociálních služeb

Vícestupňový model sociálního začleňování lidí bez domova je v ČR založen především na aplikaci zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění souvisejících předpisů. Koncepce si proto za cíl v oblasti sociálních služeb vytyčila, že **sociální služby budou lépe reagovat na potřeby lidí bez domova** a osob ohrožených ztrátou bydlení v nepříznivých sociálních situacích spojených s bydlením. Zásadní pro prevenci a řešení bezdomovectví je **včasné a cílené působení sociální práce a funkční a kvalitní systém sociálních služeb**. **Dosavadní typologie cílových skupin** v rámci výše uvedeného zákona také nereflektovala širokou problematiku bezdomovectví.

Opatření 5.2.2a

5.2.2a Otevření některých stávajících sociálních služeb pro cílovou skupinu bezdomovců (chráněné bydlení, podpora samostatného bydlení, domovy se zvláštním režimem), např. otevření domovů se zvláštním režimem cílové skupině bezdomovců, kteří již nejsou schopni využívat klasické služby pro bezdomovce, např. azylový dům, nebo nemohou být dále umístěni ve zdravotnickém zařízení.

Gestor: MPSV

Termín: 2016

Plnění opatření:

Plnění opatření je uváděno pouze pro informaci, neboť dle usnesení vlády ČR č. 437 ze dne 26. června 2018, došlo k posunu plnění tohoto opatření do 31. 12. 2019.

V roce 2018 nedošlo ke změnám právní úpravy v gesci MPSV předpokládaných v koncepci bezdomovectví (zejména k přijetí změn v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách). Plnění tohoto opatření je posunuto na 31. 12. 2019, vzhledem k předpokládanému termínu předání novely zákona o sociálních službách vládě ČR.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

MPS vzala informaci na vědomí.

Opatření 5.2.2b

5.2.2b Přizpůsobení stávajících kapacit sociálních služeb pro krizové ubytování celých rodin podle identifikovaných místních potřeb.

Gestor: MPSV ve spolupráci se SMO ČR, obcemi, svazky obcí, kraji, poskytovateli sociálních služeb.

Termín: Průběžně.

Kroky: Řešení bude navázáno na tvorbu návrhů změn v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, prováděcích vyhlášek a doporučených postupů. Vznik metodiky bude vázán na věcné řešení sociálního bydlení.

Plnění opatření:

Plnění opatření je uváděno pouze pro informaci, neboť dle usnesení vlády ČR č. 437 ze dne 26. června 2018, došlo k posunu plnění tohoto opatření do 31. 12. 2019.

V roce 2018 nedošlo ke změnám právní úpravy v gesci MPSV předpokládaných v koncepci bezdomovectví (zejména k přijetí změn v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách). Plnění tohoto opatření je posunuto na 31. 12. 2019, vzhledem k předpokládanému termínu předání novely zákona o sociálních službách vládě ČR.

K plnění tohoto opatření Svaz měst a obcí uvádí, že na obcích je vykonáváno průběžně. V případě plnění 15 podnětů pro boj s chudobou a sociálním vyloučením během připomínkování programu Výstavba (MMR), Svaz měst a obcí navrhl v připomínkách navýšení povolených m² pro výstavbu sociálních bytů, aby bylo vyhověno i potřebám vícečetných rodin a mohly být postaveny či modernizovány byty o vyšší podlahové ploše. Samozřejmě možnost poskytnutí nájmu v obecních bytech mají většinou obce s více než 1500 a více obyvateli.

Stanovisko Meziřesortní pracovní skupiny:

MPS vzala informaci na vědomí.

Opatření 5.2.2c

5.2.2c Podpora opatření vedoucích ke snižování prahu služeb sociální prevence (zejm. zmírňování vstupních podmínek pro uživatele).

Gestor: MPSV

Termín: 2015

Kroky: Řešení bude navázáno na tvorbu návrhů změn v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, Prováděcích vyhlášek a doporučených postupů.

Plnění opatření:

Plnění opatření je uváděno pouze pro informaci, neboť dle usnesení vlády ČR č. 437 ze dne 26. června 2018, došlo k posunu plnění tohoto opatření do 31. 12. 2019.

V roce 2018 nedošlo ke změnám právní úpravy v gesci MPSV předpokládaných v koncepci bezdomovectví (zejména k přijetí změn v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách). Plnění tohoto opatření je posunuto na 31. 12. 2019, vzhledem k předpokládanému termínu předání novely zákona o sociálních službách vládě ČR.

Pro další informaci MPSV uvádí, že v rámci dotací ze státního rozpočtu, ale i prostředků z ESF financuje provoz sociálních služeb, služeb pro rodiny a seniory bez ohledu na národnostní příslušnost. Služby jsou mimo jiné zaměřeny na osoby ohrožené na trhu práce, ohrožené sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučené a jejich integraci. Cílem podpory jsou také rodiny, ať funkční, v rámci kterých je zájem působit preventivně a předcházet tak problémům, tak rodiny se zhoršenou situací, v rámci kterých je třeba řešit problémy (chudoba, nezaměstnanost, domácí násilí, náročnost péče, mezilidské vztahy, rodiny a senioři bez domova). V rámci dotačních titulů na podporu rodin a seniorů jsou podporovány neziskové organizace, které nabízejí aktivity směřující jak k obecnému zvyšování rodičovských kompetencí, tak k řešení konkrétních problémů skrze osvětu, vzdělávání či konkrétní právní, psychologické či sociální poradenství. MPSV realizuje každým rokem národní dotační titul (dále jen „NDT“) Rodina. Cílem tohoto programu je podpora služeb pro rodinu preventivního a podpůrného charakteru. Tyto služby by měly posilovat rodičovské kompetence, zkvalitňovat rodinné vztahy, podporovat rodiny v péči o děti, jejich výchově a při harmonizaci práce a rodiny. Cílem je poskytnout komplexní pomoc rodině jako celku (tj. širší rodině včetně dětí a prarodičů). Celková alokace uvedeného dotačního titulu činí 96,5 mil Kč. NDT je rozdělen do dvou dotačních oblastí.

V první dotační oblasti – Preventivní aktivity na podporu rodiny – je hlavním cílem posílit rodičovské kompetence, zkvalitnit rodinné vztahy, poskytnout komplexní pomoc rodinám s dětmi, které se mohou ocitnout nebo se ocitají v ohrožení a předcházet jeho případnému prohlubování. Podporovány jsou především aktivity směřující k předcházení negativních jevů v rodině, zároveň jsou tyto aktivity cílené nejen na úzce vymezenou skupinu rodin, ale na všechny rodiče a děti. V druhé dotační oblasti – Podpora práce s dětmi a rodinami v oblasti SPOD – je hlavním cílem podporovat přímou práci s ohroženými dětmi a rodinami. Aktivity jsou zaměřené zejména na rozvoj metod přímé práce s dětmi při řešení případů dětí a rodin, které jsou v agendě SPOD (výjimku tvoří aktivity pro osvojitelské rodiny a biologické děti pěstounů).

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

MPS vzala informaci na vědomí. Přestože na rok 2019 jsou v tomto směru naplánovány kroky, zatím ke změně nedošlo.

Opatření 5.2.2d

5.2.2d Doporučení k vytváření bezprahových kapacit pro zimní ubytování bezdomovců, které nebudou mít podobu provizií, ale budou více využívat stávající jednoduchá ubytovací zařízení (i soukromá), která nejsou v zimní sezóně příliš využita, a to s podporou pro zajištění terénních služeb pro bezdomovce v těchto zařízeních ze strany poskytovatelů sociálních služeb a místní samosprávy.

Gestor: MPSV ve spolupráci s obcemi, kraji, soukromými ubytovateli a poskytovateli sociálních služeb.

Termín: Průběžně.

Kroky: Řešení bude navázáno na tvorbu návrhů změn v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách prováděcích vyhlášek a doporučených postupů. Vznik metodiky bude vázán na věcné řešení sociálního bydlení.

Plnění opatření:

V roce 2018 nedošlo ke změnám právní úpravy v gesci MPSV předpokládaných v koncepci bezdomovectví (zejména k přijetí změn v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách). Předmětem připravované novely zákona o sociálních službách je i zajištění naplňování tohoto opatření. Jednoznačné zadání je upřesněno v úkolu PM 30/2019: „Příprava návrhu / doplnění novely zákona

o sociálních službách o základní činnost "poskytnutí přístřeší" (do § 69) a o základní činnost „poskytnutí materiální a potravinové pomoci“ (do § 57, § 61 a § 63).

Dotčené terénní sociální služby tak budou rozšířeny i o uvedenou problematiku – základní činnost poskytnutí potravinové pomoci a poskytnutí materiální pomoci (např. spací pytle).

Opatření plní jednotlivé obce na základě potřeby a rozhodnutí zastupitelstva obce.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření není plněno. Přestože na rok 2019 jsou v tomto směru naplánovány kroky, zatím ke změně nedošlo.

Opatření 5.2.2e

5.2.2e Podporovat vzájemnou provázanost sociálních služeb a interdisciplinární přesah zejména v oblasti zdraví.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MZ.

Termín: 2015.

Kroky: Řešení bude navázáno na tvorbu návrhů změn v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, prováděcích vyhláškách a doporučených postupech.

Plnění opatření:

Plnění opatření je uváděno pouze pro informaci. V roce 2018 nedošlo ke změnám právní úpravy v gesci MPSV předpokládaných v koncepci bezdomovectví (zejména k přijetí změn v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách). Plnění tohoto opatření je posunuto na 31. 12. 2019, s ohledem na předpokládaný termín předání novely zákona o sociálních službách vládě ČR.

V roce 2018 vznikla nová meziresortní pracovní skupina k řešení problematiky sociálně zdravotního pomezí, jejímž cílem je propojit sociální a zdravotní služby formou změnového zákona. Předsedové Meziresortní pracovní skupiny jsou ministryně práce a sociálních věcí a ministr zdravotnictví.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

MPS vzala informaci na vědomí.

Opatření 5.2.2f

5.2.2f V připravované úpravě systému sociálních služeb podporovat takové rozdělení druhů/činností sociálních služeb, které již nebude primárně zaměřeno na cílové skupiny, ale na potřeby uživatelů. Cílem je, aby žádná skupina včetně osob ohrožených ztrátou bydlení a bezdomovců (dle definice ETHOS) „nevypadla“ ze systému.

Gestor: MPSV

Termín: 2016.

Plnění opatření:

V roce 2018 nedošlo ke změnám právní úpravy v gesci MPSV předpokládaných v koncepci bezdomovectví (zejména k přijetí změn v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách). Plnění tohoto opatření je posunuto na 31. 12. 2019, vzhledem k předpokládanému termínu předání novely zákona o sociálních službách vládě ČR.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

MPS vzala informaci na vědomí.

4 Oblast přístupu ke zdravotní péči

Koncepce zdravotní péče o lidi bez domova se na základě usnesení vlády ze dne 28. srpna 2013 č. 666 stala součástí „Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020“. Vychází z dlouhodobého průzkumu a zkušeností v této oblasti. Její hlavní myšlenkou je dostupnost základní péče lidem bez domova. Vymezuje tři složky péče: **terénní, ambulantní a respitní péči**.

Problematika zdraví osob bez domova je **úzce spjata se sociálními problémy**. **Dobrá spolupráce terénního pracovníka, sociálního pracovníka a zdravotníka je předpokladem úspěchu**. Ze zkušeností z terénu vyplývá, že **nízkoprahové ubytování pro nemocné osoby bez domova vede nejen ke zlepšení zdravotního stavu, ale také poskytuje prostor pro efektivní řešení sociálních problémů**.

Opatření 5.3.2a

5.3.2a Hledat varianty v zapojení zdravotních pojišťoven, krajů a obcí při mapování zdravotního stavu bezdomovců.

Gestor: MPSV + spolupráce MZ, zdravotní pojišťovny, kraje a obce

Termín: průběžně (2014 – 2020)

Popis opatření: Dostupné poznatky o zdravotním stavu lidí bez domova existují v současné době především u poskytovatelů specializovaných sociálních služeb. Cílem opatření je nastavit systém, jehož aplikací bude možno zjišťovat a vyhodnocovat zdravotní stav lidí bez domova k dalšímu praktickému využití. Je nutno, aby se do tvorby tohoto systému zapojili všichni relevantní aktéři (vedle poskytovatelů sociálních služeb **zejména zdravotní pojišťovny, kraje a obce**).

Kroky:

1. Analýza současných legislativních a finančních nástrojů pro realizaci opatření a návrh postupu.

Gestor: MPSV + spolupráce MZ, zdravotní pojišťovny, kraje a obce

Termín: září 2015

2. Otevření diskuse mezi MPSV, MZ, zástupci poskytovatelů sociálních a zdravotních služeb (pro bezdomovce) a akademickou oblastí, nalezení konsensu realizace, vytvoření plánu, rozhodnutí o způsobu financování.

Gestor: MPSV + spolupráce MZ, zdravotní pojišťovny, kraje a obce

Termín: září – prosinec 2015

2. Diskuse se zdravotními pojišťovnami a jejich seznámení s plánem mapování zdravotního stavu bezdomovců s cílem získat je pro realizaci.

Gestor: MPSV + spolupráce MZ, zdravotní pojišťovny, kraje a obce

Termín: září – prosinec 2015

3. Seznámení krajů a obcí s rozšířenou působností s plánem mapování zdravotního stavu bezdomovců s cílem získat je pro realizaci.

Gestor: MPSV + spolupráce MZ, zdravotní pojišťovny, kraje a obce

Termín: září – prosinec 2015

4. Vyhodnocení a formulace doporučení pro případné systémové změny.

Gestor: MPSV + spolupráce MZ, zdravotní pojišťovny, kraje a obce

Termín: červen 2016

Plnění opatření:

MZ v rámci Zdraví 2020 vypracovalo Národní strategii ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí akční plán Zvýšení kvality, dostupnosti a efektivity následné, dlouhodobé a domácí péče a zároveň probíhala intenzivní jednání s MPSV ohledně tématu zdravotně sociálního pomezí (viz plnění bodu 5.2.2e).

Od roku 2018 se připravuje metodické doporučení, které popisuje průchod pacienta systémem zdravotní péče. Na tomto metodickém doporučení participuje pracovní skupina Pro následnou a dlouhodobou zdravotní péči na MZ. Na konci tohoto procesu bude toto doporučení vydáno ve Věstníku MZ. Metodické doporučení nastaví rámec, ve kterém by měly být zřetelně dané možnosti zapojení jak zdravotních pojišťoven, tak krajů a obcí mimo jiné právě do problematiky mapování zdravotního stavu osob bez domova.

V březnu 2018 došlo k další pracovní schůzce zástupců resortů práce a sociálních věcí a zdravotnictví za účasti presidenta Svazu zdravotních pojišťoven a zástupcem Ústavu zdravotnických informací a statistiky. Jednání se týkalo především problematiky řešení dostupnosti zdravotní péče pro osoby bez přístřeší, variant zapojení zdravotnických pojišťoven k problematice úhrad zdravotní péče pro osoby bez přístřeší, zlepšování možností dostupnosti zdravotní péče pro lidi bez domova. Při jednání bylo zástupci MPSV navrženo pilotní ověření programu nízkoprahového poskytování zdravotní péče pro lidi bez domova přímo v terénu, která by probíhala mimo systém veřejného zdravotního pojištění (analogicky k pilotnímu programu VZP mobilních hospiců). Byly projednány návrhy MZ ke sběru informací o zdravotním stavu populace lidí bez domova a možnostem vyšších úhrad za zdravotní úkony poskytované pacientům bez domova, které vzešly z minulého jednání mezi MZ a MPSV, které se uskutečnilo v prosinci 2017. Další jednání budou pokračovat v r. 2019.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.3.2b

5.3.2b Hledat možnosti zabezpečení zdravotní péče v terénu včetně zapojení krajů a obcí a možnosti zapojení ze strany zdravotních pojišťoven; změna systému vykazování a administrace (péče v terénu pojišťovnam šetří velké množství finančních prostředků), zjištění možnosti legislativních úprav.

Gestor: MZ ve spolupráci se zdravotními pojišťovnam a Meziresortní pracovní skupinou.

Termín: Průběžně. Zahájit jednání s pojišťovnam do konce roku 2013.

Kroky:

1. MZ vyzve VZP ČR a SZP ČR, aby jmenovaly své zástupce do Meziresortní pracovní skupiny.
2. MPSV, MZ ve spolupráci s Meziresortní pracovní skupinou následně projednají se zástupci pojišťoven možnosti zabezpečení zdravotní péče v terénu.

Gestor: MZ ve spolupráci s MPSV

Termín: 2014

Plnění opatření:

Ministerstvo zdravotnictví (dále jen „MZ“) podpořilo v roce 2018 v rámci dotačního řízení Programu grantové podpory projekt organizace Naděje pod názvem „Zdravotní péče o bezdomovce“ ve výši 800 000 Kč.

Jedná se o tradiční projekt s dlouholetou podporou, jehož cílem je zajistit dostupnost primární péče osobám bez přístřeší prostřednictvím ordinace praktického lékaře nedaleko vlakové stanice Praha hlavní nádraží, kde se soustřeďují lidé bez domova z mnoha míst České republiky. Část výkonů v ordinaci je možné hradit i prostřednictvím zdravotních pojišťoven.

Nově byl do Meziresortní pracovní skupiny k monitorování plnění opatření Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví do roku 2020 jmenován další zástupce za MZ z odboru dohledu nad zdravotním pojištěním. Byla realizována setkání a jednání ohledně možnosti financování zdravotní

péče pro osoby bez přístřeší s pracovníky zdravotních pojišťoven, MZ a Meziřesortní pracovní skupinou pro prevenci a řešení problematiky bezdomovectví (srpen 2018).

Stanovisko Meziřesortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.3.2c

5.3.2c Iniciovat jednání a hledat cestu k zapojení Ministerstva zdravotnictví, zdravotních pojišťoven, krajů a obcí o možnosti o fungování a spolufinancování ordinací pro lidi bez domova obsahující jejich specifické vymezení a alternativy v oblasti financování. Na základě situace v jednotlivých regionech a průzkumu stanovit potřebný počet ordinací na velikost regionu. (Ordinace neznámá, že zde bude sloužit každý den lékař, může se zde střídát praktický lékař s odborným, některé dny zde může sloužit registrovaná všeobecná sestra.)

Gestor: MZ ve spolupráci s obcemi a kraji a Meziřesortní pracovní skupinou.

Termín: do 31. 12. 2016

Kroky:

1. MZ provede ve spolupráci s VZP ČR, SZP ČR a Meziřesortní pracovní skupinou analýzu dostupnosti zdravotních služeb pro pojištěnce bez domova, a to s ohledem na časovou a místní dostupnost zdravotních služeb.

Gestor: MZ, VZP ČR, SZP ČR, Meziřesortní pracovní skupina

Termín: 1. pol. 2015

2. MZ bude v rámci svých dotačních programů podporovat modelovou ordinaci pro osoby bez domova v Praze.

Gestor: MZ, MPSV, Meziřesortní pracovní skupina

Termín: Od 2015

Plnění opatření:

MZ předložilo žádost o prodloužení termínu do roku 2016. V roce 2016 byl zpracován projektový námět, následně projektový záměr v rámci prioritní osy ESF – Sociální začleňování a boj s chudobou. Předmětem projektu je zavedení vybudování a vybavení ordinací pro potřeby osob bez domova a osoby nemajetné, osoby ohrožené ztrátou přístřeší. Projekt byl schválen v listopadu 2018 a připraven k realizaci na leden 2019. V současné době dochází k přípravě výzvy na čerpání finančních příspěvků pro organizace, které se k realizaci projektu přihlásí. Projekt je zaměřen na vybudování nových a dovybavení stávajících ordinací včetně poskytování dalších služeb pro osoby bez přístřeší

a osoby ztrátou přístřeší ohrožené. Dále je zaměřen na zajištění podpory terénní a ambulantní zdravotní péče pro tyto osoby ve městech nad 100 tis. obyvatel. O projektu jsou informováni zástupci krajů a zástupci zdravotních pojišťoven.

Stanovisko Meziřesortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.3.2d

5.3.2d Vytvoření krátkodobých nízkoprahových pobytových služeb pro lidi, kteří nemají možnost doléčení (např. po hospitalizaci či akutním onemocnění), se zvážením využití vícezdrojového financování.

Gestor: MPSV ve spolupráci s kraji a MZ

Termín: 2016.

Kroky:

MPSV se v současné době zabývá možnou implementací opatření do praxe. Řešení bude navázáno na tvorbu návrhů změn v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, prováděcích vyhlášek a doporučených postupů. MZ zahájí jednání se SZP ČR a VZP ČR ohledně možností financování nízkoprahových služeb pro lidi, kteří nemají možnost doléčení.

Plnění opatření:

Plnění opatření je uváděno pouze pro informaci, neboť dle usnesení vlády ČR č. 437 ze dne 26. června 2018, došlo k posunu plnění tohoto opatření do 31. 12. 2019.

Problematika osob bez přístřeší je obsažena ve všech plánech střednědobého rozvoje krajů. Realizace opatření je navázána na tvorbu návrhů změn v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, prováděcích vyhlášek a doporučených postupů.

MZ na přípravě novely zákona o sociálních službách aktivně spolupracovalo jako člen Meziřesortní pracovní skupiny v rámci meziřesortního připomínkového řízení. Zmíněný zákon nebyl v roce 2018 projednáván. Pokud se jedná o realizaci a možnosti financování nízkoprahových pobytových služeb pro lidi, kteří nemají možnost doléčení v domácích podmínkách, čekáme na oslovení MPSV, které je gestorem za toto opatření.

Stanovisko Meziřesortní pracovní skupiny:

MPS vzala informaci na vědomí.

Opatření 5.3.2e

5.3.2e Zjišťování základních sociálně-zdravotních potřeb bezdomovců, kteří nejsou schopni začlenění do obvyklého způsobu života mj. z důvodu nediagnostikovaných duševních poruch. Toto je podmínka pro důstojné zabezpečení uvedených potřeb a pro prevenci životních situací majících nepříznivý vliv na duševní zdraví i sociální začlenění osoby v budoucnu.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MZ, Meziresortní pracovní skupinou, poskytovateli sociálních a zdravotních služeb, kraji a obcemi.

Termín: 2015.

Popis opatření: Důležitou podmínkou úspěchu sociálního začlenění lidí bez domova je uspokojivá úroveň jejich zdravotního stavu. Zkušenosti poskytovatelů sociálních služeb prokazují vedle jiných onemocnění také významný podíl neidentifikovaných duševních poruch u cílové skupiny lidí bez domova. Ty jsou častou překážkou jakéhokoliv dalšího rozvoje osobnosti. Cílem tohoto opatření vytvořit podmínky pro zajištění péče o duševní zdraví pro bezdomovce na území celé ČR.

Kroky:

1. Analýza situace, včetně legislativy, využití dobrých zkušeností z ČR i zahraničí.

Gestor: MPSV, MZ, SMO, Zdravotní pojišťovny

Termín: září 2015

2. MPSV ve spolupráci s MZ navrhne program psychiatrického screeningu populace lidí bez domova zaměřený na nediagnostikované duševní poruchy.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MZ, Meziresortní pracovní skupinou, poskytovateli sociálních a zdravotních služeb, kraji a obcemi.

Termín: 2016

3. Formulace návrhů na rozšíření zdravotní péče o lidi bez domova s duševními poruchami.

Gestor: MPSV, MZ, ve spolupráci se zdravotními pojišťovnami a Meziresortní pracovní skupinou

Termín: od r. 2016

4. Pilotní ověření poskytování psychiatrické péče o lidi bez domova ve 3 – 4 krajských městech včetně Prahy.

Gestor: MZ ve spolupráci s MPSV, Meziresortní pracovní skupinou, poskytovateli sociálních a zdravotních služeb, kraji a obcemi.

Termín: 2017

5. Po vyhodnocení pilotních ověřování stanovit pravidla a metodiku odborných zdravotních služeb pro lidi bez domova.

Gestor: MZ ve spolupráci s MPSV, Meziresortní pracovní skupinou, poskytovateli sociálních a zdravotních služeb, kraji a obcemi.

Plnění opatření:

Plnění opatření je uváděno pouze pro informaci, neboť dle usnesení vlády ČR č. 437 ze dne 26. června 2018, došlo k posunu plnění tohoto opatření do 31. 12. 2019.

Strategie reformy psychiatrické péče (dále „Strategie“) byla schválena v říjnu 2013. Jejím základním posláním je zvýšit kvalitu života duševně nemocných. K implementaci její první etapy byla dojednána výrazná podpora v podobě Evropských strukturálních a investičních fondů, a to z programů OPZ (Operační program zaměstnanost) a IROP (Integrovaný regionální operační program), reálně prvním rokem, kdy byly schváleny projektové záměry, a započala realizace projektů, byl rok 2017. Reformu lze rozdělit do tří fází:

I. Zahájení a zajištění podmínek (vypracování a schválení standardů a metodik) - již je realizováno.

II. Realizace (připraven vznik sítě Center duševního zdraví, podpora vzdělávání a zajištění financování akutních lůžek)

III. Vyhodnocení a evaluace

Jedním z projektů je projekt „Podpora vzniku Center duševního zdraví (CDZ) I., II., III.“

V rámci reformy je klíčový důraz na multidisciplinární přístup, tudíž na provázanost zdravotních a sociálních intervencí ve vlastním sociálním prostředí osob s duševním onemocněním.

Projekt řeší ve třech navazujících fázích do roku 2021 vznik 30 center duševního zdraví rovnoměrně rozmístěných po celé ČR, jakožto páteře budoucí sítě cca 100 CDZ. CDZ jsou novým prvkem v systému péče o lidi s duševním onemocněním.

Název Centrum duševního zdraví je poněkud zavádějící. Nejedná se primárně o budovy, ale o mobilní multidisciplinární týmy, kdy minimálně 50 % pracovní doby zaměstnanců tvoří práce v terénu, tj. v přirozeném prostředí lidí s duševním onemocněním. Jejich hlavní cílovou skupinou jsou pacienti se závažným duševním onemocněním, tj. pacienti s těžkým průběhem onemocnění schizofrenního okruhu, obsedantně kompulzivní poruchy, bipolární afektivní poruchy a pacienti s těžkou poruchou osobnosti, tzv. SMI (Severe Mental Illness) aj. Jedná se o skupinu pacientů nejvíce ohroženou institucionalizací a vyloučením z běžné společnosti. Cílovou skupinou CDZ jsou zároveň i osoby s raným výskytem psychotického onemocnění. CDZ spolupracují ve svém regionu s dalšími službami, a to jak se specializovanými, tak s těmi, které jsou určeny pro běžnou populaci, například v oblasti zaměstnání, vzdělávání, bydlení či volnočasových aktivit. Služby CDZ jsou službami zdravotně-sociálními, které jsou poskytovány jedním společným týmem pracujícím na principu

case-managementu. Provoz center je prvních 18 měsíců hrazen z ESF, poté bude zdravotní část hrazena z veřejného zdravotního pojištění a sociální část z rozpočtu krajů. Udržitelnost zdravotní části prvních 30 CDZ je garantována ze strany VZP, a to dokumentem podepsaným ministrem zdravotnictví a ředitelem VZP v lednu 2018.

Udržitelnost sociální části třiceti center byla ze strany MPSV potvrzena dohodou. Rozvoj nad rámec třiceti center bude součástí dalšího plánování s kraji. Prvních 5 Center duševního zdraví započalo svou činnost v červenci 2018. V lednu 2019 se sejde komise k posouzení podaných projektových žádostí o finanční podporu na vznik a provoz dalších 16 center, která by tím započala svou činnost v únoru/březnu 2019. Posledních 9 CDZ v rámci projektu vznikne v polovině roku 2019.

Pro umožnění plného a efektivního fungování sociálně-zdravotnické služby probíhá práce i v oblasti legislativy a MZ i MPSV aktivně připravuje legislativní změny v relevantních zákonech (zák. č. 372/2011 Sb. a zák. č. 108/2006 Sb.).

V rámci sociálních služeb v terénu působí týmy, které s lidmi bez domova pracují ve smyslu mapování jejich potřeb, posuzování funkčnosti a schopnosti žít v běžném prostředí. V případě detekování potřeby terénním týmem může v budoucnu dojít ke kontaktování Center duševního zdraví, která budou vznikat v rámci projektu „Podpora vzniku Center duševního zdraví“, která budou disponovat odborníky v oblasti psychiatrie. V rámci reformy MZ spolupracuje s kraji na tvorbě sítě péče nejenom pro lidi se závažnými duševními nemocemi (SMI), ale i lidi s duševním onemocněním z jiných diagnostických skupin, co zvýší dostupnost péče a sníží poměr nediagnostikované a neléčené populace, včetně lidí bez domova. Reforma péče o duševně nemocné prioritně necílí na lidi bez domova, nicméně práce multidisciplinárních terénních týmů zjednoduší detekovaným potřebným přístup k péči.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

MPS vzala informaci na vědomí.

Opatření 5.3.2f

5.3.2f Osvěta a vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví (klíčová témata jsou, etický pohled na bezdomovce, sociální aspekty zdravotnické práce, práva pacientů atd.). Podpora výuky, která by odborně připravovala lékaře na setkání s bezdomovci a jejich zdravotními specifiky v rámci pregraduálního i postgraduálního vzdělávání, spolupráce s lékařskými fakultami, s vyššími odbornými školami zdravotnickými apod., zařazení témat do učebních osnov, Celoživotní vzdělávání zdravotnických pracovníků prostřednictvím „funkčních nebo certifikovaných kurzů“.

Gestor: MZ ve spolupráci s Meziresortní pracovní skupinou.

Termín: 2015.

Kroky: Ministerstvo zdravotnictví prostřednictvím Odboru ošetrovatelství a nelékařských povolání zadalo na začátku roku 2014 vypracování vzdělávacího programu inovačního kurzu „Vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví – příprava na setkání s bezdomovci“ a zajištění nabídky tohoto inovačního kurzu pro zdravotnické pracovníky. Náplní programu bude informace o etickém pohledu na bezdomovce, sociálních aspektech zdravotnické práce, práva pacientů, finanční gramotnost, atd.

Plnění opatření:

Oblast vzdělávání lékařských pracovníků:

V případě lékařů, zubních lékařů a farmaceutů platí, že pregraduální výchovu garantují vysoké školy, které získaly akreditaci MŠMT nebo od 1. 9. 2016 Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství, s přihlédnutím ke stanovisku, respektive povolení MZ, k naplnění požadavků na studijní programy připravující na výkon regulovaného povolání (§ 78, odst. 6 a 7 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách), MZ poté část postgraduálního vzdělávání, konkrétně specializační vzdělávání uvedených zdravotnických povolání. V materiálu uváděná vyhláška č. 187/2009 Sb. sice spadá do gesce MZ, nicméně touto vyhláškou byla implementována směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES o uznávání odborných kvalifikací tak, aby v rámci všech členských států EU bylo zaručeno během pregraduální výuky splnění minimálních požadavků (konkrétně stanovených v čl. 24 citované směrnice), a to za účelem výkonu povolání a případného uznávání kvalifikací v rámci EU. V souladu s ustanovením § 79 odst. 2 písm. f) zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o vysokých školách“), MZ na základě vyhlášky č. 187/2009 Sb. vydává pouze stanovisko týkající se potvrzení, zda absolventi budou oprávněni vykonávat zdravotnické povolání. Konečné rozhodnutí o akreditaci pregraduálních vzdělávacích programů (a tedy i jejich konkrétního obsahu) je v gesci Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství, který je nezávislým orgánem. V souladu s § 79 odst. 2 písm. f) zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, je nezbytné při akreditaci předložit v případě studijního programu, jehož absolvováním se bezprostředně naplňují odborné

předpoklady pro výkon regulovaného povolání, také oznámení, že daný studijní program je zaměřen na přípravu k výkonu regulovaného povolání, souhlasné stanovisko příslušného uznávacího orgánu, kterým je v tomto případě MZ. Uznávací orgán tak prostřednictvím souhlasného stanoviska vyjadřuje, zda je studijní program v souladu s kvalifikačními standardy regulované profese.

MZ má již ve vzdělávacích programech jednotlivých oborů specializačního vzdělávání lékařů, zubních lékařů a farmaceutů stanovenou povinnost absolvovat teoretický kurz „Základy lékařské etiky, komunikace, managementu a legislativy“. Část tohoto teoretického kurzu je věnována právě oblasti etického chování a komunikace s pacientem. V rámci specializačního vzdělávání, které je primárně vzdělávání praktickým (tzn. uskutečňovaným z větší části přímo ve zdravotnických zařízeních, kde probíhají příslušné praktické výkony), se domníváme, že případné hlubší teoretické vzdělávání pro práci s etnickými menšinami a osobami ze sociálně vyloučených lokalit by mělo být spíše součástí pregraduální výuky.

Vzdělávání zdravotnických i nezdravotnických pracovníků, v oblasti přístupu k osobám bez přístřeší a v dodržování právních předpisů upravujících přístup těchto osob ke zdravotním službám včetně zákazu diskriminace v souvislosti s plněním opatření „Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v ČR do roku 2020“ v roce 2018, probíhalo prostřednictvím široké nabídky vzdělávacích akcí s tématy v kontextu uvedené problematiky. Do vzdělávání pracovníků byla zařazena výrazně i problematika prevence výskytu rizikových faktorů, jelikož prostředí extrémního sociálního vyloučení reálně souvisí s vyšší mírou rizikového chování spojeného s konzumací zdraví škodlivých látek, tj. tabáku, alkoholu, drog či nevhodné stravy způsobující obezitu.

Specializační vzdělávání (dále jen „SV“) - ZÁKLADNÍ MODUL U VŠECH OBORŮ SV

Obsahem je problematika přístupu k osobám sociálně vyloučeným nebo případným sociálním vyloučením ohroženým a v dodržování právních předpisů upravujících přístup těchto osob ke zdravotním službám včetně zákazu diskriminace.

Obsahem SV jsou podpůrné techniky ke zvládnutí pracovní zátěže: podpůrné techniky v komunikaci s agresivním pacientem, komunikace se zvláštními skupinami pacientů, etický přístup k pacientům a jejich blízkým s ohledem na věk a charakter onemocnění, identifikace faktorů ovlivňujících kvalitu života pacientů, edukace pacientů a jiných osob. Specifika edukace dětí, seniorů, cizinců a zvláštních skupin nemocných, tvorba edukačních materiálů, zásady moderní prezentace. Problematika závislostí a škodlivé užívání návykových látek a závislostí v ČR.

Vzdělávací akce (dále jen „VA“) - PROBLEMATIKA PÉČE O CIZINCE A SPECIFICKÁ OŠETŘOVATELSKÁ PÉČE O PŘÍSLUŠNÍKY MINORITNÍCH SKUPIN

Obsahem vzdělávání jsou specifika přímé ošetrovatelské péče u národnostních menšin žijících na území ČR s ohledem na jejich zdravotní, sociální, náboženské, kulturní a společenské odlišnosti, etnické klima v české společnosti, multikulturní/ transkulturní ošetrovatelství, rozdíly v prožívání nemoci, vliv rodiny, systém hodnot, životní styl, hygienické návyky, fyzické charakteristiky a další specifika jednotlivých minoritních skupin.

Certifikované kurzy - SPECIFICKÁ OŠETŘOVATELSKÁ PÉČE O MINORITNÍ SKUPINY A CIZINCE

Obsahem vzdělávání je zavádění, poskytování a rozvíjení transkulturní ošetrovatelské péče ve zdravotnických zařízeních i v komunitní péči. Specifika ošetrovatelské péče u národnostních menšin žijících na území ČR (romská, muslimská, židovská, vietnamská, čínská, ukrajinská, ruská a mongolská) s ohledem na jejich zdravotní, sociální, kulturní a náboženské aspekty. Specifika zdravotní péče o zadržované cizince a žadatele o azyl v zařízeních pro cizince vzhledem k možným zdravotním rizikům.

Stanovisko Meziřesortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.3.2g

5.3.2g Realizace vzdělávacích seminářů se zdravotnickou tematikou pro sociální pracovníky (pracovníci nízkoprahových služeb pro osoby bez domova, terénní pracovníci apod.). Podpora a rozvoj spolupráce s organizacemi, které pracují s touto skupinou (výměna dobré praxe a zkušeností v oblasti poskytování zdravotní péče). Zvážení možnosti financování vybraných opatření z fondů EU.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MZ, s kraji, AK ČR.

Termín: Průběžně.

Kroky: Řešeno v návaznosti na opatření 5.3.2h

Plnění opatření:

V roce 2018 MZ připravilo dva semináře Zdravotní péče a zdravotní pojištění, kterého se zúčastnili terénní pracovníci (pracující v sociálně vyloučených lokalitách) a krajské koordinátory pro romské záležitosti.

V roce 2018 zástupci MZ aktivně reagovali na výzvu České asociace sester, sekce zdravotně sociální a přednášeli na konferenci, která se týkala zdravotně sociální péče v nemocnicích. Téma se týkalo problematiky bezdomovectví.

Stanovisko Meziřesortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.3.2h

5.3.2h Realizace společných odborných a vzdělávacích setkání pracovníků sociálních služeb a zdravotnických zařízení. Podpora a spolupráce partnerství různých subjektů v oblasti řešení problematiky bezdomovectví. Zvážení možnosti financování vybraných opatření z fondů EU a případné vytvoření mechanismů pro jejich financování.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MZ.

Termín: Průběžně.

Kroky: Odborná setkávání pracovníků sociálních služeb a zdravotnických zařízení jsou realizována zejména v pracovních skupinách, které sestavuje MPSV k různým tématům vztahujícím se ke zdravotně sociálnímu pomezí (například koordinace rehabilitace, dlouhodobá péče).

V oblasti vzdělávání je činný Fond dalšího vzdělávání (státní příspěvková organizace MPSV), který za tímto účelem realizuje různé projekty.

Případnou podporu opatření je možné taktéž zahrnout do výzev v rámci investiční priority 2.1 a 2.2 OPZ (vyhlášení výzev - do 1. pol. 2015).

Plnění opatření:

Na realizaci opatření je možné využít systémové projekty MPSV předkládané ve výzvě č. 03_15_017 - Systémové projekty realizované MPSV a ÚMPOD, a to pouze pro cílovou skupinu vymezenou výzvou (pracovníci v sociálních službách, sociální pracovníci, pracovníci obcí a krajů věnující se sociální nebo zdravotní problematice). Jedná se o podporovanou aktivitu typu "L". Ve výzvách pro Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám č. 26, č. 42 a č. 52 (do výzvy č. 52 lze podávat žádosti o podporu od ledna 2017 do června 2020) lze pro plnění tohoto opatření využít jednu z aktivit směřujících na propojování oblastí sociální, zdravotní i zaměstnanosti.

Zástupci MZ jsou členy Pracovní skupiny k monitorování plnění opatření Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví do roku 2020 (pracovní skupinu řídí MPSV). MZ se v roce 2018 zúčastnilo všech jednání pracovní skupiny.

Zástupci MPSV společně se zástupci MZ zorganizovali v r. 2018 další schůzky k řešení problematiky bezdomovectví, které se týkaly aktualizace Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví

v ČR do roku 2020 a dalšího rozsáhlejšího zapojení krajů a zdravotních pojišťoven do plnění příslušných opatření Koncepce.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření není plněno. Přestože na rok 2019 jsou v tomto směru naplánovány kroky, zatím ke změně nedošlo.

Opatření 5.3.2ch

5.3.2ch Vyhodnocení využití Fondu evropské pomoci nejvíce deprivovaným osobám pro poskytování potravinové pomoci jako prevence podvýživy a zhoršeného zdravotního stavu.

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně.

Kroky:

V zájmu vyšší kvality a lepšího vypracování každého operačního programu a posouzení účinnosti a efektivity FEAD pro poskytování potravinové a základní materiální pomoci budou vypracována předběžná a následná vyhodnocení (průběžné a závěrečné), která budou založena na relevantních údajích a ve vhodných případech doplněna průzkumy prováděnými u nejchudších osob, jež čerpají pomoc z operačního programu. Pro účely průběžného a závěrečného vyhodnocení vypracuje Evropská komise metodiku. Při vyhodnocení FEAD a vypracování metodiky vyhodnocení bude zohledněna skutečnost, že pojem deprivace je značně složitý a vícerozměrný. Vyhodnocení budou rovněž respektovat soukromí konečných příjemců a budou prováděna takovým způsobem, aby nejchudší osoby nebyly stigmatizovány. Vyhodnocení využití finančních prostředků z FEAD bylo v rámci implementace provedeno před schválením operačního programu ze strany Evropské komise (ex-ante evaluace), a to již v roce 2014. Z podnětu Evropské komise bude provedeno vyhodnocení v průběhu implementace FEAD (do 31. 12. 2018) a po ukončení operačního programu (do 31. 12. 2024). Pro vypracování vyhodnocení ze strany Komise provede členský stát vyhodnocení mezi příjemci pomoci, a to dle metodiky schválené Komisí (v roce 2017 a 2022).

Plnění opatření:

V průběhu 2. pololetí r. 2017 probíhalo dotazníkové šetření na úrovni jednak partnerských a subpartnerských organizací, jednak na úrovni samotných konečných příjemců pomoci. Šetření s využitím komplexních dotazníků vytvořených pro potřeby EK se zúčastnilo více než 3000 respondentů. Závěrečná zpráva z průzkumu byla externím zpracovatelem předložena ŘO OP PMP v lednu 2018. Stala se součástí Výroční zprávy programu a podkladem pro další řízení pomoci v rámci OP PMP. OP PMP dosahuje cílové skupiny osob bez domova prostřednictvím projektu MPSV „Potravinová a materiální pomoc nejchudším osobám II“. V průběhu roku 2018 byl navýšen

rozpočet projektu o 100 mil. Kč na celkových cca 336 mil. Kč a realizace projektu prodloužena o dva roky do 30. 9. 2020. Pomoci z projektu ročně využije více než 100 000 osob, nejméně 25% z toho představují osoby bez domova. Nejčastěji je využita potravinová pomoc (91% koncových příjemců pomoci) a hygienické potřeby (76%). Pomoci lze využít opakovaně (činí tak 80% konečných příjemců), nejčastěji v měsíčních nebo týdenních intervalech.

Vyhodnocování dopadu OP PMP tak v letech 2019 – 2020 bude probíhat zejména na základě dat získaných během realizace projektu (2x ročně je předkládána zpráva o realizaci, která obsahuje data pravidelně aktualizovaná partnerskými organizacemi). Další dotazníkové šetření velkého rozsahu v souladu s pokyny EK proběhne r. 2020.

Realizace opatření OP PMP má neutrální dopad na postavení žen a mužů. Podle šetření pomoci z programu využívá 60% žen a 40% mužů.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

5 Oblast informovanosti, zapojení a spolupráce

Základ efektivního řešení bezdomovectví spočívá **v porozumění problematice a ve znalosti o možnostech jejího řešení**. Problematika bezdomovectví je však v ČR poznamenána **poznatkovým deficitem**, a to jak na straně veřejnosti, tak u tvůrců politik. Chybí přesnější empirické poznatky, které umožňují efektivní tvorbu a realizaci veřejných politik zaměřených na její řešení a prevenci. Fakt, že údaje o osobách bezdomova nejsou detailněji známy, **znesnadňuje také mezinárodní srovnání**. Problémem je také **popírání existence problému** z důvodu nedostatečné informovanosti o jeho existenci.

Mezi cíle, které Koncepce v oblasti informovanosti stanovuje, patří vyhodnocení **vytvoření provázaného informačního systému**, který bude splňovat podmínky pro statistiku, evidenci, komunikaci, mobilitu bezdomovců i využívání sociálních služeb. Dále koncepce jako důležitý cíl stanoví aplikaci **evidence-based policy** a spolupráci resortů/útvárů/úrovní veřejné správy při tvorbě politik vedoucích k prevenci a řešení bezdomovectví. V neposlední řadě je velmi důležité zavést účinný systém **primární prevence** prostřednictvím **vzdělávání a osvěty**.

Opatření 5.4.2a

5.4.2a Analýza stávajících informačních systémů užívaných v práci s bezdomovci a v sociálních službách s cílem dosáhnout co největší komplexnosti a provázanosti a zavedení optimálního informačního systému na obcích s rozšířenou působností (se zvážením využití podpory z fondů EU a spolupráce s vysokými školami).

- Definice klíčových hodnot, které budou v rámci informačního systému sledovány, a to v souladu se zákonem o zpracování osobních údajů a dalšími zvláštními předpisy.

- Nastavení pravidel, jak a kdo do informačního systému bude zadávat klíčové hodnoty a nahlížet, a to v souladu se zákonem o zpracování osobních údajů a dalšími zvláštními předpisy.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MV, Meziřesortní pracovní skupinou pro prevenci a řešení problematiky bezdomovectví, Agenturou pro sociální začleňování, obcemi a kraji.

Termín: 2015.

Kroky: Řešení bude navázáno na tvorbu návrhů změn v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, prováděcích vyhláškách a doporučených postupech k vykazování dat.

Plnění opatření:

Plnění opatření je uváděno pouze pro informaci, neboť dle usnesení vlády ČR č. 437 ze dne 26. června 2018, došlo k posunu plnění tohoto opatření do 31. 12. 2019.

V rámci systémového projektu Podpora procesů v sociálních službách byla realizována veřejná zakázka Informační systém pro periodické sledování vybraných sociálních jevů na republikové úrovni, který je dostupný na webu především pro sociální pracovníky obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a sociální pracovníky krajských úřadů. Závěrečná aktualizace celého softwaru má být provedena koncem roku 2019.

Stanovisko Meziřesortní pracovní skupiny

MPS vzala informaci na vědomí.

Opatření 5.4.2b

5.4.2b Vyhodnocení možnosti využití Modelu mapy pro sledování sociálních jevů, které souvisí se sociálním ohrožením nebo vyloučením jako výstupu individuálního projektu MPSV Podpora procesů v sociálních službách.

Gestor: MPSV.

Termín: 2015.

Kroky:

1. Vyvinutí softwaru pro sledování sociálních jevů (GIS, MIS).

Gestor: MPSV

Termín: Do konce roku 2014

2. Analýza využitelnosti GIS a MIS map v prevenci a řešení bezdomovectví.

Gestor: MPSV

Termín: 2015

Plnění opatření:

Plnění opatření je uváděno pouze pro informaci, neboť dle usnesení vlády ČR č. 437 ze dne 26. června 2018, došlo k posunu plnění tohoto opatření do 31. 12. 2019.

Plnění tohoto opatření souvisí úzce na realizaci opatření 5.4.2a. V rámci systémového projektu Podpora procesů v sociálních službách byla realizována veřejná zakázka Informační systém pro periodické sledování vybraných sociálních jevů na republikové úrovni. Tento systém byl v průběhu roku 2017 podroben aktualizaci. Software má být dohotoven koncem roku 2019.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

MPS vzala informaci na vědomí.

Opatření 5.4.2d

5.4.2d Vyhodnocování existujících zahraničních i domácích výzkumů v oblasti bezdomovectví a jejich aplikace do politik ČR. Realizace a financování výzkumů zaměřených na získání chybějících klíčových dat o bezdomovectví se zvážením spolupráce s vysokými školami. Spolupráce se zahraničními partnery v oblasti získávání, vyhodnocování a aplikace dat a nástrojů při zvážení možnosti financování vybraných opatření z fondů EU.

Gestor: MPSV ve spolupráci s VÚPSV, Sociologickým ústavem, ÚV.

Termín: Průběžně.

Popis opatření: Zásadní bariérou pro řešení problematiky bezdomovectví je nedostatek relevantních dat o problematice bezdomovectví. Problémem je dostupnost informací o bezdomovcích dle ETHOS, o fungování existujících služeb, jejich financování a dostupnosti, absence hodnocení dosavadních politik ve vztahu k bezdomovectví. Pro tvorbu efektivních politik v oblasti prevence a řešení bezdomovectví je zásadní systematické, pravidelné a dlouhodobé sledování dat o osobách dle ETHOS v rámci ČR. V současnosti jsou důležitým zdrojem informací dosud málo prozkoumané zahraniční zdroje. Potřebné je též získávání dat srovnatelných v rámci EU (státy, které používají definici ETHOS).

Kroky:

1. Zadání a vypracování analýzy zaměřené na vyhodnocení existujících a chybějících dat (VÚPSV).

Gestor: MPSV ve spolupráci s VÚPSV a Meziřesortní pracovní skupinou

2. Nastavení spolupráce VÚPSV a Meziřesortní pracovní skupiny, vzájemné pravidelné setkávání nad průběžnými výstupy analýzy, plánování dalšího postupu.

Gestor: MPSV ve spolupráci s VÚPSV a Meziřesortní pracovní skupinou

3. V rámci pravidelných setkání Meziřesortní skupiny vyhodnocování potřeb realizace analýz/výzkumů zaměřených na doplnění chybějících dat a pořádání výzkumných konferencí, financovaných z OPZ.

Gestor: MPSV ve spolupráci s Meziřesortní pracovní skupinou

Plnění opatření:

Koncem roku 2018 byla podepsána mezi MPSV, odborem sociálních služeb, sociální práce a sociálního bydlení a Centrem pro sociální a ekonomické strategie FSV UK (CESES) byla podepsána dohoda o spolupráci při řešení výzkumného projektu TL 01000220 "Efektivní řešení rozsáhlých rozhodovacích úloh ve veřejné správě". Řešitelský tým si jako hlavní předmět rozsáhlé rozhodovací úlohy, na jejímž podkladě navrhne obecný přístup k řešení těchto úloh, zvolil návrat osob bez domova do bydlení. Na podkladě této dohody budou MPSV poskytnuty analýzy a návrhy věcného a metodického řešení uvedené problematiky, CESES uspořádá závěrečné kolokvium a konsenzuální konferenci. MPSV bude

řešitelskému týmu poskytovat podklady, informace a vzájemné konzultace a bude se aktivně účastnit fokusních skupin, kolokvia a konsensuální konferenci. Projekt bude řešen v letech 2018 – 2021.

MPSV zadalo rovněž vypracování Studie dostupnosti internetu a informačních a komunikačních technologií v azylových domech v rámci naplňování cílů Strategie digitální gramotnosti ČR na období 2015 – 2020 (dále Strategie). Cílem výzkumu bylo získat informace a data k plnění opatření Strategie, která obsahuje i úkoly zaměřené na zvyšování digitální gramotnosti a snižování sociálního vyloučení. Informace mají podpořit také nastavování výzev v rámci operačních programů ESF. Hlavní vizí této Strategie, schválené usnesením vlády č. 523 v r. 2015, je rozvoj digitální gramotnosti občanů ČR tak, aby byli připraveni využít potenciál digitálních technologií ke svému celoživotnímu osobnímu rozvoji, ke zvyšování kvality života a ke společenskému uplatnění. Efektivní užívání digitálních technologií se stává jedním z faktorů společenské úspěšnosti a tím i jednou z nezanedbatelných podmínek sociálního začlenění. Strategie reflektuje společenské změny, které probíhají v souvislosti se stoupajícím významem informací a znalostí, a reaguje na důsledky souvisejících společenských procesů.

Zhotovitelem studie je Síť aktérů pro domov, z.s. (dále S.A.D.), dříve Sdružení azylových domů v ČR, z.s. S.A.D. Jako národní střešní organizace poskytuje prostor pro odbornou diskusi, sdílení zkušeností, osvětu a hledání možností prevence a řešení bezdomovství. Ve spojení těch, kteří se tématem zabývají, chce vytvářet, zavádět a rozvíjet udržitelné, humánní a odborné cesty vedoucí k sociálnímu začleňování a k naplňování práva na důstojné bydlení. Členskou základnu asociace tvoří převážně poskytovatelé sociálních služeb pro osoby bez domova.

V rámci projektu Podpora sociálního bydlení MPSV pokračovalo v aktivní spolupráci se zahraničními partnerskými organizacemi při zprostředkování poznatků z tamních systémů sociálního bydlení. V roce 2018 byly realizovány tři cesty do zahraničí díky hostitelským organizacím Verein Wohnen (Rakousko, 12. - 16. 3. 2018), SABO (Švédsko, 11. - 15. 6. 2018) a Focus Ireland (Irsko, 17. - 21. 9. 2018). Probíhaly zde schůzky, jak s představiteli těchto organizací, tak se zástupci místních samospráv a dalších aktérů místních politik sociálního bydlení a sociálního začleňování. S organizacemi Jutphaas Wonen (Nizozemsko), Y-Säätiö (Finsko), Motherwell and Wishaw Citizens Advice Bureau (Skotsko) a Housing Europe (Belgie), se kterými byla navázána spolupráce v rámci zahraničních cest v roce 2017, rovněž probíhala komunikace a výměna odborných podkladů k sociálnímu bydlení. Informace ze zahraničních cest a podkladů byly zpracovány do výstupů, které jsou k dispozici na webových stránkách projektu. Také díky této spolupráci byla uspořádána Mezinárodní konference "Dobrá praxe v sociálním bydlení v ČR a Evropě" za účasti zahraničních expertů 6. listopadu 2018 v Praze (blíže viz opatření 5.1.2o.)

Poznatků ze zahraničí využívaly i pracovníci projektu při koncipování metodických a analytických materiálů vznikajících za účelem podpory rozvoje poskytování sociální práce ve vztahu k bydlení. V rámci projektu byla zpracována řada analýz využívajících poznatků ze zahraničí. Kromě výše zmíněné

analýzy systému FAWOS (viz opatření 5.1.2.h) se jednalo o „Přehled systémů sociálního bydlení ve vybraných evropských zemích a jejich komparace“, který poskytuje srovnání rozdílných přístupů k sociálnímu bydlení v pěti evropských zemích (Francii, Německu, Irsku, Španělsku a Slovensku) a chystá se ke zveřejnění na webových stránkách projektu. V průběhu roku 2018 byla také v rámci projektu zahájena příprava zadání výzkumu „Antidiskriminační opatření v sociálním bydlení: Zahraniční zkušenosti a přenositelnost dobré praxe do ČR“. Cílem tohoto výzkumu využívajícího informačních vstupů ze zahraniční praxe bude mj. aktérům sociálního bydlení poskytnout vodítka pro naplňování mezinárodních závazků ČR v oblasti nediskriminace. Dále byl připravován i „Výzkum sousedských vztahů a postojů k sociálnímu bydlení“, jehož výstupem bude vytvoření výzkumné zprávy s „evidence-based“ doporučeními pro tvorbu a realizaci sociálního bydlení na lokální úrovni určené pro místní samosprávy a MPSV. V první polovině roku 2018 bylo také dokončeno pilotní ověřování Metodiky identifikace lokalit rezidenční segregace, kterou pro MPSV připravil expertní tým pod Přírodovědeckou fakultou UK. Metodika umožňuje lokalizovat místa zvýšeného rizika segregace a rozšiřuje možnosti sdílení a aktualizace dat o sociálně vyloučených lokalitách. Zveřejněná analýza „Pilotní ověření Metodiky identifikace lokalit rezidenční segregace v obcích ČR“ (dostupná zde: <http://socialnibydeni.mpsv.cz/cs/novinky/88-pilotni-overeni-metodiky-identifikace-lokalit-rezidenčni-segregace-v-obcích-cr>) zpřístupňuje data o lokalitách vhodných pro umístění sociálního bydlení, které mohou vybrané obce systematicky využívat při tvorbě sociálního bydlení a ukončování sociálního vyloučení. V rámci pilotního ověření byla také stávající metodika upravena a rozpracována do podoby Metodiky hodnocení vhodnosti lokalit pro pořizování sociálního bydlení z hlediska prevence rezidenční segregace. Metodika a výsledky pilotního ověření byla prezentována na dvou krajských workshopech 22. 2. 2018 v Mostě a 22. 3. 2018 v Olomouci.

Na realizaci opatření je možné využít systémové projekty MPSV předkládané ve výzvě č. 03_15_017 - Systémové projekty realizované MPSV a ÚMPOD.

V roce 2018 ukončil svou realizaci projekt "Pilotní testování rychlého zabydlení rodin s dětmi (Rapid Re-housing), který byl realizován ve výzvě č. 24 „Sociální inovace v oblasti sociálního začleňování a přístupu na trh práce pro nejohroženější skupiny“. Hlavním výsledkem projektu je, že 96% náhodně vybraných rodin v bytové nouzi (48 rodin z 50) si udrželo s poskytnutou podporou nájemní byt. Přístup "Housing first" tedy vykazuje vysokou úspěšnost v ukončování bezdomovectví a prokazuje zlepšení stability a zdraví rodin, přispívá k sociální integraci rodin a k prevenci institucionalizace dětí. Na základě zkušeností z tohoto projektu byla ve spolupráci MPSV, Agentury pro sociální začleňování a Platformy pro sociální bydlení zpracována výzva č. 108 „Podpora programu Housing First (Bydlení především)“, která byla vyhlášena v prosinci 2018 s uzávěrkou do května 2019.

Ve výzvě č. 124 „Podpora inovačního řešení“ pokračoval v realizaci projekt „Posílení znalostní základny samospráv pro snižování a ukončování bezdomovectví“.

Agentura pro sociální začleňování v roce 2018 realizovala v lokalitách celkem 30 výzkumů zaměřených zcela nebo částečně na problémy bydlení sociálně vyloučených domácností. Podrobněji viz informace k bodu 5.1.2c výše.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.4.2e

5.4.2e Šíření informací a dobré praxe o řešení problematiky bezdomovectví mezi tvůrci sociálních politik na všech úrovních správy.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MMR, MV, Agenturou pro sociální začleňování, SMO ČR, AK ČR, Meziresortní pracovní skupinou.

Termín: Průběžně.

Kroky: Řešeno v návaznosti na 5.4.2i (viz níže).

Plnění opatření:

V rámci projektu s číslem: CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_017/0003539 Sociální bydlení – metodická a informační podpora v oblasti sociálních agend v Klíčové aktivitě 04 Podpory sociální práce v oblasti sociálního bydlení na obcích byla dokončována metodika Sociální práce v sociálním bydlení, jejímž cílem je připravit sociálním pracovníkům na obcích nástroj, který jim umožní poskytnout podporu i v těch případech klientů a rodin, kde zatím chyběla možností významným způsobem nepříznivou sociální situaci řešit. Dále metodika představí, jak posuzovat intenzitu bytové nouze a jak postupovat, aby intervence byla úspěšná. Metodika se zaměřuje zejména na roli obcí v sociálním bydlení, procesy práce s klientem, oblasti podpory klientů (jako například podpora při hledání zaměstnání, uplatnění sociálního zabezpečení či podpora při jednání na úřadech), specifika práce, situací a dilemat s vybranými cílovými skupinami (s možnostmi jejich řešení) a v neposlední řadě se zaměřuje na spolupráci s dalšími subjekty, čímž se myslí interdisciplinární i multidisciplinární spolupráce dle individuálních potřeb klientů. Metodika je připravována k vydání v prvním pololetí roku 2019. Ve sledovaném období Kontaktní centrum projektu Podpora sociálního bydlení MPSV zajistilo také obsah a organizační stránku celkem 4 setkání pracovních expertních skupin, které jsou složené ze zástupců samospráv, institucí státní i krajské správy, nevládních neziskových organizací (za poskytovatele sociálních služeb), ale i představitelů akademické sféry. Pracovní skupina Sociální práce v sociálním bydlení se na svém setkání 14. května 2018 zabývala tématem struktury

lokálních metodik sociální práce v sociálním bydlení a své setkání 10. října věnovala vypořádání obdržených připomínek k metodice Sociální práce v sociálním bydlení. Expertní skupina Poskytovatelé sociálního bydlení na svém setkání tematizovala zprostředkované sociální bydlení a skupina Prevence ztráty bydlení a sociální začleňování se zaměřila na prevenci ztráty bydlení a sociální začleňování osob v průběhu výkonu trestu odnětí svobody. Zástupci a zástupkyně MPSV se v roce 2018 také zúčastnili desítek dalších akcí na téma sociálního bydlení a sociálního začleňování ve formě konferencí, kulatých stolů a seminářů, organizovaných jinými orgány státní správy nebo neziskovými organizacemi. Na těchto akcích dále zprostředkovávali informace a postupy při řešení problému bezdomovectví, které jsou využívány na lokální úrovni ve spolupracujících obcích. V rámci projektu MPSV Podpora sociálního bydlení probíhá informační kampaň zaměřená na širokou veřejnost prostřednictvím webu, zpravodaje a dalších aktivit. V roce 2018 byly spuštěny webové stránky www.socialnibydeni.mpsv.cz, které obsahují informace z několika oblastí dobré praxe v rámci sociálního bydlení a souvisejících témat v samostatné rubrice „Dobrá praxe v ČR“. Celá rubrika slouží především jako informační zdroj přinášející inspiraci nejen pro obce, ale i další aktéry sociálního bydlení v ČR, a nadále se rozšiřuje o další příklady. Dalšími nástroji informační kampaně projektu byly v uplynulém roce zejména facebookové stránky projektu, magazín Zpravodaj sociálního bydlení a další aktivity, včetně inzertních sdělení v novinách Deník a tematicky zaměřených vysílání a reklamních spotů na rádiu Impuls. Podrobněji se těmto aktivitám věnuje text uvedený u plnění opatření 5.4.2i.

Vzhledem k očekávanému demografickému vývoji a stárnutí populace byla v roce 2018 dokončena pracovní verze Strategie přípravy na stárnutí společnosti 2018 – 2022, která navazuje na "Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017", a která byla ke konci roku 2018 připravena k odeslání do schvalovacího procesu. Jedná se o meziřesortní dokument, který se ve své poslední verzi soustřeďuje zejména: na zvýšení povědomí společnosti o stárnutí, důstojné finanční zajištění ve stáří; dostupné a bezbariérové bydlení; integrace sociální a zdravotní péče a podpora zdraví obyvatelstva; podpora neformální péče; podpora flexibility a mobility na trhu práce; prevence sociální izolace, podpora mezigeneračních vztahů a dobrovolnictví; odstraňování bariér ve veřejném prostoru; ochrana lidských práv seniorů a osvěta a medializace problematiky stárnutí. V roce 2018 rovněž probíhala realizace projektu Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň, financovaného z ESF. V rámci projektu bylo vytvořeno v každém kraji místo krajského koordinátora. Koordinátoři, jako zaměstnanci projektu, plní funkci implementačního místa politiky stárnutí pro lokální úroveň a zároveň jsou poradenským místem pro cílovou skupinu starších osob a seniorů. V roce 2018 proběhlo v rámci těchto poradenství míst několik regionálních kulatých stolů a odborných platforem, které se vyjadřovaly zejména k připravované Strategii přípravy na stárnutí společnosti 2018 – 2022.

Úřad vlády – Agentura pro sociální začleňování realizovala semináře v Ústeckém kraji pro společenství vlastníků jednotek s názvem „Jak řešit (spekulativní) dluhy vlastníka bytové jednotky?“. K tomuto tématu vydala ASZ v r. 2018 metodický text (www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/o-agenture), doporučený postup pro společenství vlastníků jednotek v případě nehrazení příspěvku na správu domu a pozemku a záloh na služby ze strany vlastníka jednotky (ze soukromoprávního hlediska).

MV ohledně plnění tohoto opatření odkazuje na text u plnění opatření 5.1.2o.

Stanovisko Meziřesortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.4.2f

5.4.2f Sociální začleňování bezdomovců s podporou podnikatelského sektoru (podpora sociálního podnikání zaměřeného na bezdomovce nebo osoby ohrožené ztrátou bydlení, programy zaměstnávání cílové skupiny, veřejně prospěšné činnosti podniků) a zvážení možnosti financování vybraných opatření z fondů EU a případné vytvoření mechanismů pro jejich financování.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MPO, podnikatelskými subjekty a zaměstnavateli.

Termín: od 1. pol. roku 2014.

Kroky:

1. Při realizaci aktivní politiky zaměstnanosti (dále jen „APZ“) reflektovat bezdomovectví jako sociální znevýhodnění vedoucí k sociálnímu vyloučení či ohrožení sociálním vyloučením. Podpora sociálního podnikání zaměřená na bezdomovce a osoby ohrožené bezdomovectvím: Na úseku politiky zaměstnanosti je nutná podpora konkrétních znevýhodněných osob, nikoliv podnikatelských subjektů, a to i v případě podpory sociální ekonomiky (na bázi účelně vytvářených pracovních míst) bude probíhat v rámci podpory znevýhodněných osob prostřednictvím nástrojů APZ, tedy dle výše uvedeného bodu.

2. Podpora sociálního podnikání bude řešena prostřednictvím OPZ (investiční priority 2.1, specifický cíl 2 - rozvoj sektoru sociální ekonomiky). Bezdomovci jsou v současném období jednou z cílových skupin, na kterou mohou být zaměřeny podniky v rámci podpory sociálního (integračního) podnikání. V OPZ je předpoklad, že budou opět explicitně uvedeni ve vyhlášených výzvách jako cílová skupina pro tento typ projektů.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MPO, podnikatelskými subjekty a zaměstnavateli

Termín: V roce 2014 proběhne příprava výzev, předpokládaný termín vyhlášení 1. pol. roku 2015.

Plnění opatření:

K plnění tohoto opatření MPSV obecně uvádí, že vedle nástrojů APZ pokračuje i podpora prostřednictvím cílených projektů OPZ (investiční priorita 1.1, specifický cíl 1 - Zvýšit zaměstnanost podpořených osob, zejména starších, nízkokvalifikovaných a znevýhodněných). V současné době MPSV ani GŘ ÚP ČR nerealizuje program či projekt, jehož cílovou skupinou by byli pouze lidé bez domova, nicméně tato skupina osob se může mnoha projektů účastnit na základě jiného znevýhodnění, které často s bezdomovectvím–úzce souvisí (např. dlouhodobá nezaměstnanost). ÚP ČR spolupracují se sociálními podniky v rámci APZ při umisťování např. dlouhodobě nezaměstnaných uchazečů o zaměstnání.

Program Restart@Siemens spolu s nevládními organizacemi vybírá jednotlivce, kteří chtějí pracovat a mají odpovídající schopnosti i vzdělání. Následně dotyčným vybírá nebo nově vytváří pracovní pozice, poskytuje roční zaměstnaneckou smlouvu a zajišťuje ubytování. Nabízí rovněž zázemí v podobě podpůrných skupin dobrovolníků k hladšímu procesu socializace. Expertní týmy pomáhají s formálními a odbornými záležitostmi. Pokud se pracovníci v programu osvědčí, může se jejich roční smlouva prodloužit na dobu neurčitou. Program běží pod záštitou ministryně práce a sociálních věcí, jeho partnery jsou neziskové organizace Armáda spásy, Charita ČR a Naděje. Tento projekt je vzorovým příkladem kvalitní společenské odpovědnosti firem. Přehled registrovaných sociálních podniků je uveden v rejstříku www.ceske-socialni-podnikani.cz.

MPSV připravilo projekt registrační číslo CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_016/0006098 „Podpora sociálního podnikání v ČR pokračuje!“ k zachování aktivit na podporu sociálního podnikání. Projekt byl zahájen na konci roku 2016. V rámci projektu jsou poskytovány v jednotlivých regionech ČR bezplatné konzultace a stáže v sociálních podnicích pro zájemce o sociální podnikání. V projektu bude zapojeno až 20 lokálních konzultantů, zkušených sociálních podnikatelů, kteří poskytnou informace o sociálním podnikání, zprostředkují kontakty se stakeholdery a dobrou praxi. V rámci projektu budou rovněž realizovány skupinové kurzy s nejrůznějším zaměřením (zahájení podnikání, příprava podnikatelského plánu apod.). Z hlediska osvětové činnosti budou v rámci projektu rozšiřovány webové stránky www.ceske-socialni-podnikani.cz, které fungovaly i po skončení předchozího projektu a stále přináší aktuální informace z oblasti sociálního podnikání. Dále budou v rámci projektu realizovány mezinárodní aktivity (tematické sítě, konference). V červnu 2016 byla vyhlášena druhá výzva č. 03_16_067 Podpora sociálního podnikání OPZ, která byla opět zaměřena na podporu vzniku a rozvoje nových sociálně podnikatelských aktivit.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.4.2g

5.4.2g Podpora vzdělávacích programů a projektů realizovaných v rámci základních škol zaměřených na problematiku bezdomovectví (zařazení informací do výuky o tom, co je to bezdomovectví, jak vzniká, kdo je bezdomovec, prevence).

Gestor: MŠMT ve spolupráci s MPSV, Meziresortní pracovní skupinou a SMO ČR.

Termín: 2015.

Kroky: Rámcový vzdělávací plán základního vzdělávání (RVP ZV) v současnosti obsahuje problematiku, která zahrnuje problematiku prevence bezdomovectví v částech věnovaných rozvoji aktivního občanství, finanční gramotnosti a sociálního citění, nicméně je vhodné posoudit její aktuálnost po přijetí Koncepte bezdomovectví. V roce 2015 dojde k aktualizaci dlouhodobého záměru regionálního školství a v návaznosti na to se otevře prostor pro hlubší revizi kurikula (RVP).

Plnění opatření:

V roce 2018 probíhala (a aktuálně stále probíhá) příprava podkladů pro revizi rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (dále jen „RVP ZV“). Zařazení vzdělávacích obsahů vztahujících se k bezdomovectví bude zvažováno nejen s ohledem na obsah Konceptu, ale také s ohledem na principy úprav RVP ZV. Úzkou vazbu lze sledovat v souvislosti s rozvojem kompetence personální a sociální a kompetence občanské.

Problematika bezdomovectví je obsažena v aktuálním RVP ZV ve vzdělávacím oboru Výchova k občanství. Jedná se především o následující očekávané výstupy:

1. VO-9-1-06 Žák zhodnotí a na příkladech doloží význam vzájemné solidarity mezi lidmi, vyjádří své možnosti, jak může v případě potřeby pomáhat lidem v nouzi a jak pomoci v situacích ohrožení a obrany státu.
2. VO-9-1-08 Žák objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám.
3. VO-9-5-05 Žák objasní souvislosti globálních a lokálních problémů, uvede příklady možných projevů a způsobů řešení globálních problémů na lokální úrovni – v obci, regionu.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.4.2h

5.4.2h Návrh doporučení pro střední, vyšší odborné a vysoké školy sociálního a humanitního směru ohledně výuky a vzdělávání v oblasti bezdomovectví a práci s bezdomovci

Gestor: MPSV + spolugesce MŠMT, Meziřesortní pracovní skupina

Termín: Plnění v návaznosti na zpracování Koncepce sociálního bydlení (původně III. Q 2014).

Popis opatření: V oblasti odborného a vyššího vzdělávání je klíčové seznámení se se situací bezdomovců, jejich životem nebo důvodech vzniku jejich situace, což pozitivně přispívá nejen k prevenci vzniku bezdomovectví, ale zejména k nestereotypnímu vnímání bezdomovců ze strany široké a odborné veřejnosti.

Kroky:

1. Ve spolupráci s MŠMT zmapovat a zhodnotit aktuální stav odborného a vyššího vzdělávání v této oblasti a dohodnout další kroky

Termín: 2016

Plnění opatření:

V roce 2018 došlo ve spolupráci s NÚV (Národní ústav pro vzdělávání) k implementaci témat problematiky identifikace a řešení bezdomovectví do obsahu vzdělávání v rámci pravidelné revize vzdělávacích plánů v oborech sociální činnosti a pečovatelské služby („Tvorba a revize kurikulárních dokumentů pro předškolní, základní a střední vzdělávání na národní úrovni“ (Čj.: MSMT-34587/2015-1).

Plnění opatření v gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy:

V roce 2018 probíhala (a aktuálně stále probíhá) příprava podkladů pro revize Rámcových vzdělávacích programů (RVP) pro střední odborné vzdělávání (SOV) a komplexní revize vzdělávací oblasti Informatika a informační komunikační technologie (G). Zařazení vzdělávacích obsahů vztahujících se k bezdomovectví bude zvažováno nejen s ohledem na obsah Koncepce, ale také s ohledem na principy úprav RVP. Úzkou vazbu lze sledovat v souvislosti s rozvojem kompetence personální a sociální a kompetence občanské.

V roce 2018 byl zpracován v rámci revizí rámcových vzdělávacích programů (RVP) odborného vzdělávání návrh aktualizace RVP pro obory vzdělání skupiny 75-41-M/01 Sociální činnost a 75-41-

E/01 Pečovatelské služby, který zahrnuje také problematiku sociálního vyloučení a bezdomovectví. Úpravy RVP byly provedeny ve spolupráci s MPSV. Aktuálně jsou tato RVP ve schvalovacím řízení.

S ohledem na autonomní postavení vysokých škol MŠMT nemůže ovlivňovat obsah studijních programů na vysokých školách. Rozhodnutí o akreditaci studijních programů vydává Národní akreditační úřad pro vysoké školství, který je nezávislým orgánem. MŠMT tak není gesčně příslušné k vydávání rozhodnutí o akreditaci studijních programů a tedy ani o jejich konkrétním obsahu.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.4.2ch

5.4.2ch Zařadit do programů dalšího vzdělávání sociálních pracovníků a dalších pomáhajících profesí (včetně pracovníků městské policie a Policie ČR, vězeňské službě, v dětských domovech apod.), které přicházejí do kontaktu s touto cílovou skupinou, problematiku bezdomovectví, zaměřenou na specifika této cílové skupiny, za účelem získání hlubšího povědomí o fenoménu bezdomovectví a jeho příčinách a možnostech prevence.

Gestor: MŠMT ve spolupráci s MPSV, MV, AK ČR, APSS ČR a Meziresortní skupinou k řešení bezdomovectví.

Termín: 2016.

Kroky:

MŠMT má zmocnění na základě § 108 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášky č. 176/2009 Sb., kterou se stanoví náležitosti žádosti o akreditaci vzdělávacího programu, organizace vzdělávání v rekvalifikačním zařízení a způsob jeho ukončení, k akreditaci rekvalifikačních programů. Vzdělávací program musí být pojat jako rekvalifikační, musí vést k získání plné kvalifikace pro výkon určité pracovní činnosti, uplatnitelné na trhu práce. Problematika dalšího vzdělávání sociálních pracovníků je plně v kompetenci MPSV dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. MŠMT nemá oprávnění v této oblasti pořádat programy v oblasti dalšího vzdělávání sociálních pracovníků ani dalších pomáhajících profesí. Z toho důvodu bohužel nemůže naplnit opatření, které vyplývají z Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v ČR do roku 2020.

Plnění opatření:

MPSV v rámci projektu Podpora sociálního bydlení v roce 2018 zahájilo přípravu programu vzdělávání sociálních pracovníků. Program je určen pro pracovníky ÚP ČR, obcí a neziskového sektoru, přičemž se předpokládá proškolení min. 500 pracovníků. Hlavním tématem školení budou nástroje sociální práce pro efektivní poskytování podpory lidem v sociálním bydlení a bude zahrnovat i moduly zaměřené na metody prevence ztráty bydlení a specifika práce s jednotlivými cílovými skupinami lidí v bytové nouzi, včetně osob bez domova. Vzdělávací moduly jsou sestavovány na základě zkušeností spolupracujících obcí, konzultací se sociálními pracovníky, experty v této oblasti a dále pak z podnětů expertní skupiny projektu Podpora sociálního bydlení i pracovních jednání se zástupci Generálního ředitelství ÚP ČR.

MPSV akredituje vzdělávací programy určené pro další vzdělávání sociálních pracovníků, pracovníků v sociálních službách, vedoucích pracovníků zaměstnanců uvedených v § 115 odst. 1 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších a určené pro účely odborné podpory fyzických osob, které poskytují pomoc příjemci příspěvku.

V roce 2017 mělo platnou akreditaci celkem 15 vzdělávacích programů zaměřených na tematiku bezdomovectví.

MŠMT projednává s MPSV možnost využití akreditovaných programů dalšího vzdělávání také pro další vzdělávání učitelů středních a vyšších odborných škol příslušných oborů vzdělávání.

Národní institut pro další vzdělávání (dále jen „NIDV“) je přímo řízená organizace Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy s celostátní garancí dalšího vzdělávání a profesního rozvoje pedagogických pracovníků škol a školských zařízení včetně školských zařízení pro zájmové vzdělávání.

NIDV realizuje vzdělávací programy, které se zabývají prevencí rizikového chování, etickou výchovou a dále například finanční gramotností, a mohou tak vzdělávat pedagogické pracovníky v oblastech, které vedou k předcházení vzniku bezdomovectví.

Příklady vzdělávacích programů v oblasti finanční gramotnosti:

Základy ekonomického a finančního vzdělávání

Účastníci programu se seznamují s Pesso-Boyden terapií, současným novodobým směrem, zabývajícím se mj. důsledky nedosycenosti primárních potřeb v průběhu celého lidského života. Lektor ukáže přítomným typické projevy při neuspokojení jednotlivých potřeb. Vysvětlí, jak rozeznávat příčiny nepřiměřeného chování u svých žáků a uspokojením konkrétní potřeby eliminovat případné patologické projevy žáka již v jeho zárodku.

Finanční gramotnost - FINANCE A JÁ

Pedagogičtí pracovníci získávají přehled a orientaci v oblasti různých podob peněz od minulosti po současnost včetně názorných ukázek. Dostávají odpovědi na otázky typu: co je to - účet v bance, bankomat, bankovní převody, platební karta. Jaký má dítě vztah k penězům, co lze žákovi vysvětlit jako rodič a jako pedagog. Názorné příklady včetně ukázky práce dítěte s penězi. Vzdělávací program je určen primárně pro učitele základních škol a nižších stupňů víceletých gymnázií. Dále především pro učitele Občanské výchovy a dalších předmětů (matematika, rodinná výchova, atd.), jejichž výuka se dotýká finanční a ekonomické tematiky.

Finanční gramotnost - FINANCE A RODINA

Finanční gramotnost je soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů občana nezbytných k tomu, aby finančně zabezpečil sebe a svou rodinu v současné společnosti a aktivně vystupoval na trhu finančních produktů a služeb. Finančně gramotný občan se orientuje v problematice peněz a cen a je schopen odpovědně spravovat osobní / rodinný rozpočet, včetně správy finančních aktiv a finančních závazků s ohledem na měnící se životní situace.

Finanční matematika hrou

Vzdělávací program vysvětluje učitelům matematické a ekonomické pojmy a jejich základní souvislosti na simulovaném příběhu běžné rodiny. Využívá hry k objasnění početních operací (procenta, úrok). Ukazuje v peněžích, jak jsou tyto počty pro dnešního člověka důležité.

Hlavní témata programu: Počítání s procenty, Úrok a úročení (hodnota peněz v čase), procenta v cenách, slevách, co je výhodné, Pokles hodnoty o % (inflace), Ukazatel RPSN, Základy statistiky (rizika, výsledky studií), Práce s rozpočtem, Finanční plánování, Přehled finančních nástrojů (ochrana majetku, zhodnocování úspor, investice).

Příklady dalších vzdělávacích programů v oblastech primární prevence, etická výchova a další:

- etická výchova a formování charakteru žáků na základních školách,
- prevence rizikového chování,
- zdravé klima a primární prevence v kontextu ohrožení dětí a mládeže,
- prevence sexuálně motivovaných trestných činů,
- prevence domácího násilí a genderově podmíněného násilí.

Ohledně plnění tohoto opatření může Ministerstvo vnitra podrobněji uvést, že problematice bezdomovectví se věnují v různém rozsahu moduly kurzu základní odborné přípravy pro nově přijaté policisty (časová dotace cca 30 hodin). Cílem vzdělávání je mj. naučit policisty ovládnout své jednání, přiměřeně komunikovat a jednat s lidmi v různých situacích vyplývajících z výkonu služby.

Jde zejména o vhodnou komunikaci a taktické zásady s oznamovatelem, poškozeným, svědkem, podezřelým, s osobou se zdravotním postižením, komunikaci se seniorem či příslušníkem národnostních menšin, včetně komunikace s bezdomovcem) a usilovat o vytvoření žádoucích postojů u policisty: zachovávat čest, důstojnost, vážnost, respektovat práva a osobnost druhých lidí, aktivně vystupovat proti rasismu, nesnášenlivost, xenofobii a diskriminaci. Metodické materiály obsahují 6 zfilmovaných zátěžových situací (videospotů), z nichž je jeden zaměřen na specifika řešení konfliktní situace při kontaktu Policie ČR s lidmi bez domova.

V průběhu roku 2017 a 2018 byly metodické materiály pro potřeby Policie ČR v oblasti interkulturních kompetencí distribuovány na jednotlivá krajská ředitelství Policie ČR a policejní školy k jejich využití pro vzdělávací účely.

V roce 2017 byly videospoty rovněž využity v rámci školení pro interní lektory Policie ČR, kteří se v roce 2018 následně podíleli na realizaci kurzů zaměřených na prohlubování interkulturních kompetencí příslušníků Policie ČR.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.4.2i

5.4.2i Provádění osvětových aktivit v oblasti bezdomovectví zaměřených na širokou veřejnost informujících také o specifikách jednotlivých skupin bezdomovců (starší osoby, mladí, ženy, příslušníci národnostních menšin, osoby se zdravotním postižením, LGBT osoby).

Gestor: MPSV ve spolupráci se SMO ČR, AK ČR, MV, MLP, Meziresortní pracovní skupinou.

Termín: Průběžně.

Popis opatření: Ve společnosti převládá velice kritický a stereotypní názor na bezdomovce. Změnit tento pohled je otázkou dlouhodobé práce skrze zviditelňování příkladů případů dobré praxe a cílené informační, osvětové a vzdělávací aktivity. Problematika bezdomovectví nemá jednoduché řešení a vyžaduje vícerozměrný přístup se zapojením veřejné správy, občanské společnosti, výzkumné a vědecké veřejnosti i bezdomovců samotných (zde se nabízí prezentace samotnými bezdomovci – divadlo, sportovní utkání, soutěže, časopisy, apod. jako součást sociálního začleňování). Zásadní pro předcházení bezdomovectví je osvěta, tj. cílené působení na celou veřejnost. Nezbytné je také cílené dlouhodobé působení na instituce a osoby, které s bezdomovci pracují, či se zabývají bezdomovectvím. Významnou roli zde hraje koordinovaná spolupráce a výměna informací mezi aktéry (např. ve formě pořádání seminářů, školení a různých kurzů).

Kroky:

1. Zavedení spolupráce aktérů se zastřešujícím subjektem veřejné správy v oblasti sociálního začleňování a propojení teoretického rozměru akcí s praktickými zkušenostmi.

Gestor: MPSV ve spolupráci s Meziresortní pracovní skupinou

Termín: 2014

2. Vytvoření webové stránky (MPSV) s aktuálními informacemi a příklady dobré praxe, šíření informací prostřednictvím odborných seminářů zaměřených na tvůrce sociálních politik na všech úrovních správy.

Gestor: MPSV ve spolupráci s Meziresortní pracovní skupinou

Termín: Průběžně

3. Propojení s kampaní osvěty pro veřejnost.

Gestor: MPSV ve spolupráci s Meziresortní pracovní skupinou

Termín: Průběžně

Plnění opatření:

V rámci jedné z klíčových aktivit projektu MPSV Podpora sociálního bydlení, kterou je informační podpora sociálního bydlení, byly v dubnu 2018 spuštěny webové stránky www.socialnibydeni.mpsv.cz. Stránky poskytují prostor pro prezentaci ucelených informací o sociálním bydlení. Určené jsou pro občany, obce a neziskové organizace se zájmem o tuto problematiku i pro osoby v bytové nouzi. Kromě informací, aktualit, výzkumů a dalších dokumentů zde byla zveřejněna řada konkrétních příkladů dobré praxe pomoci osobám v bytové nouzi. Díky zveřejněným odpovědím na často kladené dotazy a odkazům na další informační zdroje se návštěvníci stránek dozvědí, jak řešit danou situaci či problém nebo na koho se obrátit s žádostí o pomoc. Návštěvníci se také mohou prostřednictvím stránek obrátit přímo na Kontaktní centrum projektu. V červenci 2018 byly také spuštěny facebookové stránky projektu MPSV Podpora sociálního bydlení s názvem „Sociální bydlení v ČR“. Stránka pojednává jak o aktivitách projektu, tak obecně o sociálním bydlení a souvisejících tématech – jsou zde sdíleny pozvánky na akce pořádané projektem, aktuality z oblasti sociálního bydlení či důležité informace ohledně činnosti MPSV. Na zmíněné facebookové stránce začal být zveřejňován i pravidelný seriál s tematikou pomoci cílovým skupinám sociálního bydlení. Tento cyklus příběhů jednotlivců i celých rodin má za úkol představit sociální práci s lidmi v bytové nouzi v praxi a na konkrétních případech, které jsou návštěvníkům facebookové stránky přiblíženy grafickou a textovou formou.

Na webových stránkách projektu byla v roce 2018 publikována další tři vydání informačního magazínu Zpravodaj sociálního bydlení. Zpravodaj slouží jako osvětový nástroj pro šíření informací a materiálů z oblasti sociálního bydlení a příbuzných témat a oslovuje odbornou i širokou veřejnost. Obsah jednotlivých čísel zpravodaje sestával z aktuálních informací z MPSV, které se vztahují k problematice sociálního bydlení, rozhovorů s obcemi pilotujícími lokální koncepcí sociálního bydlení a dále obsahoval i výstupy projektu Podpora sociálního bydlení, včetně odkazů na různé publikace, výzkumné zprávy a osvětové materiály.

V roce 2018 byla, jako jeden z dalších výstupů informační kampaně projektu Podpora sociálního bydlení, zahájena příprava zakázky ke zpracování grafického návrhu propagačního plakátu. Plakát bude propagovat zejména vzniklé webové stránky a činnost Kontaktního centra, zřízeného v rámci projektu. Cílem je oslovit co nejvíce lidí ve veřejném prostoru a skrze obsah plakátu nabídnout informační a metodickou pomoc v oblasti sociálního bydlení. V rozmezí od října do prosince 2018 proběhla z iniciativy projektu mediální kampaň prostřednictvím inzertních sdělení v novinách Deník a tematických zaměřených vysílání a reklamních spotů na rádiu Impuls. Kampaň se zaměřila nejen na zprostředkování informací o projektu a problematice sociálního bydlení, ale nabídla i konkrétní

příběhy lidí spadajících do různých cílových skupin osob bez domova nebo v bytové nouzi. Cílem kampaně byla osvěta veřejnosti ohledně problematiky bytové nouze a sociálního bydlení, snaha o pozitivní vnímání přínosu sociálního bydlení a šíření informace o existenci Kontaktního centra projektu Podpora sociálního bydlení a webových stránek projektu.

Dne 24. 4. 2018 byl také v rámci projektu realizován workshop v Brně na téma Práce s lidmi bez přístřeší.

Díky projektu Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II. byl dne 20. března 2018 v komerční televizi odvysílán televizní spot, který v první řadě děkuje sociálním pracovníkům za kvalitní a společensky přínosný výkon sociální práce, následně cílí na širokou veřejnost, již se snaží zvýšit povědomí o činnostech sociálního pracovníka. Jednou z vyobrazených cílových skupin je člověk bez domova, v jehož životě může mít sociální pracovník velký vliv na znovuzачlenění do společnosti. Tento spot je ke zhlédnutí na YouTube a na webových stránkách „Budme profi!“.

V minulém roce MPSV vydalo 10 plakátů významných osobností sociální práce a příkladů dobré praxe. V jednom z nich, o Bc. Elišce Horňákové, která pracuje jako vedoucí Charitního střediska sv. Lucie v Ostravě, je uveden příklad dobré praxe. Ten popisuje příběh pana Jakuba, který se dostal na ulici a kromě toho se potýká také s alkoholem a dluhy. Paní Horňáková mu pomohla dostat se do azylového domu a následně do startovacího bytu. Díky jeho aktivitě pro něj ve středisku vytvořili pracovní místo v týmu údržby. Pravidelný režim Jakobovi pomohl znovuzískat pracovní návyky a kompetence a s pomocí sociální pracovnice se postupně dostal zpět do běžného života. Veškeré plakáty jsou zveřejněny na webových stránkách projektu „Budme profi!“.

Pokud jde o plnění tohoto opatření, odkazuje Ministerstvo vnitra zároveň na plnění opatření 5.4.2i resortem vnitra.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Opatření 5.4.2j

5.4.2j Vytvoření konkrétních a jasných návodů, co dělat v nepříznivé situaci spojené s bydlením, pro osoby ohrožené ztrátou bydlení, bezdomovce, pro pracovníky ve zdravotních a sociálních službách, zaměstnance ÚP ČR, členy městské policie a Policie ČR aj.

Gestor: MPSV ve spolupráci s Meziresortní skupinou pro řešení problematiky bezdomovectví, Agenturou pro sociální začleňování, MMR, MZ, MV, ÚP ČR, Veřejným ochráncem práv, zařízeními sociálních a zdravotních služeb a dalšími relevantními subjekty.

Termín: 2015.

Kroky:

1. Zvážení možnosti financování opatření z prostředků současného OP Lidské zdroje a zaměstnanost/OP Technická pomoc/OPZ (2014 – 2020).

Gestor: MPSV a Meziresortní pracovní skupina

Termín: 1. pol. 2014

2. Zjištění potřeb a zkušeností aktérů z praxe.

Gestor: MPSV a Meziresortní pracovní skupina

Termín: 2. pol. 2014

3. Vytvoření (jednoduchých a uživatelsky přístupných) návodů pro různé nepříznivé situace spojené s bydlením (při zvážení míry variability těchto situací).

Gestor: MPSV a Meziresortní pracovní skupina

Termín: 1. pol. 2015

4. Distribuce uvedených návodů jednotlivým přímým aktérům, osobám ohroženým bezdomovectvím a bezdomovcům.

Gestor: MPSV a Meziresortní pracovní skupina (tj. včetně ASZ, MMR, MV, MZ, ÚP ČR, SMO ČR aj.)

Termín: 2. pol. 2015

Plnění opatření:

V projektu MPSV Podpora sociálního bydlení pokračovaly práce na metodických materiálech určených sociálním pracovníkům obcí, ale i dalším aktérům sociální politiky, kterým mají poskytnout praktické návody a postupy využitelné při řešení problémů osob v bytové nouzi. Zejména se jednalo o metodiku Sociální práce v sociálním bydlení, která byla v roce 2018 dokončována a jejíž vydání je plánováno na první polovinu roku 2019. Metodika zahrnuje všechny oblasti relevantní pro poskytování sociální

práce ve vztahu k bydlení od vyhledání osob ohrožených ztrátou bydlení a jejich vstupu do sociálního bydlení, poskytování podpory při udržení tohoto bydlení až po ukončení spolupráce. Důležitým materiálem je v tomto ohledu také Metodika prevence ztráty bydlení, která byla v uplynulém roce na základě připomínek odborníků významně aktualizována a opětovně zveřejněna. Metodika představuje sociálním pracovníkům na obcích nezbytné nástroje k zavedení funkčního systému prevence ztráty bydlení, které lze na místní úrovni využít v oblasti sociální práce i bytové politiky. Dále je třeba zmínit metodiku Nevyhovující bydlení a možnosti jeho řešení - Provázání sociální práce a bytové politiky s dalšími nástroji sociální politiky, jež byla ke konci roku 2018 dokončována a její vydání je plánováno na rok 2019. Metodika poskytuje informace o možnostech řešení problematiky nevyhovujícího bydlení s využitím optiky provázání sociální a bytové politiky. Odkazuje se zde na doporučené postupy a stanoviska příslušných orgánů státní správy, metodická a legislativní doporučení i příklady dobré praxe napříč všemi příslušnými resorty v problematice bydlení. V roce 2018 byla také zahájena příprava Metodiky pro pracovníky ÚP ČR související se systémem sociálního bydlení. Metodika bude zaměřena na zdůraznění významu a důležitosti vyplácení sociálních dávek na bydlení, poskytování sociálního poradenství a sociální práce na ÚP ČR v souvislosti s nalezením a udržením standardního bydlení klientů či prevence jeho ztráty. Z připravovaných materiálů, které v rámci projektu vznikají, je třeba zmínit i Metodiku pro spolupráci orgánů veřejné správy při realizaci sociálního bydlení. Jejím cílem bude iniciovat a podpořit rozvoj spolupráce všech aktérů sociálního bydlení se zvláštním zřetelem na spolupráci institucí veřejné správy při prevenci ztráty bydlení a poskytování sociálního bydlení. Dokončení první verze metodiky je plánováno na první polovinu roku 2019.

V roce 2018 započala v rámci projektu „Podpora sociálního bydlení“ práce na aktualizaci letáku, který původně vznikl v projektu „Podpora sociálního začleňování na místní a regionální úrovni“. Cílem nově aktualizovaného letáku je jasně a stručně sdělit cílovým skupinám základní informace o sociálním bydlení, nabídnout případnou pomoc a zodpovědět nejčastější dotazy v závislosti na konkrétní cílové skupině. Dokončení letáku a následná distribuce je plánována na první polovinu roku 2019.

Stanovisko Meziresortní pracovní skupiny:

Opatření je plněno.

Příloha č. 1: Seznam zkratk

AK ČR	Asociace krajů ČR
APSS	Asociace poskytovatelů sociálních služeb
ASZ	Agentura pro sociální začleňování
CLLD	Komunitně vedený místní rozvoj (Community-led Local Development)
ČR	Česká republika
EK	Evropská komise
ESF	Evropský sociální fond
FEAD	Fond evropské pomoci nejvíce deprivovaným osobám
FSV UK	Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy
GŘ ÚP ČR	Generální ředitelství Úřadu práce České republiky
IOP	Integrovaný operační program 2007 – 2013
IPRÚ	Integrovaný plán rozvoje území
IROP	Integrovaný regionální operační program 2014 – 2020
ITI	Integrované územní investice (Integrated Territorial Investments)
KPSVL	Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám
MD	Ministerstvo dopravy
MK	Ministerstvo kultury
MLP	ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MOP	mimořádná okamžitá pomoc
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MSp	Ministerstvo spravedlnosti
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
MZe	Ministerstvo zemědělství

MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
NIDV	Národní institut pro další vzdělávání
NDT	národní dotační titul
OP LZZ	Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost 2007 – 2013
OP Z	Operační program Zaměstnanost 2014 – 2020
OÚ ORP	Obecní Úřad obce s rozšířenou působností
OSPOD	Orgán sociálně právní ochrany dětí
PK	profesní kvalifikace
RVP ZV	Rámcový vzdělávací programu pro základní vzdělávání
ŘO OP PMP	Řídící orgán Operačního programu Potravinová a materiální pomoc
S. A.D.	Sít aktérů pro domov, z.s.
SMO ČR	Svaz měst a obcí České republiky
SPZ ČR	Svaz zdravotních pojišťoven České republiky
SZ	specializační vzdělávání
ÚMPOD	Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí
ÚP ČR	Úřad práce České republiky
ÚV ČR	Úřad vlády České republiky
VA	vzdělávací akce
VÚPSV	Výzkumný ústav práce a sociálních věcí

Tabulka hodnocení dopadů na rovnost žen a mužů

Tabulka hodnocení dopadů na rovnost žen a mužů Název a jednací číslo materiálu

Zpráva o plnění Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020 za rok 2018

Stručný popis materiálu

MPSV předkládá v souladu s plněním usnesení vlády ze dne 28. srpna 2013 č. 666 „Zprávu o plnění Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020 za rok 2018“ (dále jen „Zpráva o plnění Koncepce“). Usnesení vlády, kterým byla Strategie schválena, ukládá ministryni práce a sociálních věcí ve spolupráci s dalšími resorty jednou ročně, a to vždy do 30. června, předložit vládě ČR pro informaci zprávu o plnění jednotlivých opatření Koncepce za uplynulý kalendářní rok. Předložená Zpráva byla vypracována na základě obdržených podkladů od všech gestorů jednotlivých opatření. Zpráva obsahuje stanoviska „Meziresortní pracovní skupiny k monitorování plnění opatření Koncepce“ (dále jen „Meziresortní pracovní skupina“), která je na základě bodu II. 2 usnesení vlády ze dne 28. srpna 2013 č. 666 monitorovacím orgánem uvedené Koncepce. Materiál přináší naplňování Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020 za rok 2016.

1. Týká se materiál postavení fyzických osob?

ANO

NE

Hodnocení

Materiál se netýká postavení fyzických osob a nemá dopad na rovnost žen a mužů.

Analýza a popis stávajícího stavu – odůvodnění dopadu na fyzické osoby

Dopad na rovnost postavení žen a mužů jako fyzických osob se týká některých opatření ve Zprávě o plnění Koncepce. Tato opatření jsou zejména v oblasti přístupu k bydlení, oblasti sociálních služeb a oblasti přístupu ke zdravotní péči.

Tato opatření mají na postavení žen a mužů jako fyzických osob neutrální dopad.

Jedno opatření, a to 5.1.2g je přímého i nepřímého charakteru.

Doplnění není navrhováno.

2. Je postavení žen a mužů v oblasti, které se materiál dotýká, rovné?

ANO → 3a

NE → 3b

Analýza a popis výchozího stavu

Shrnutí výchozího stavu, kterého se předkládaný materiál týká s ohledem na rovnost žen a mužů, pokud není v materiálu dostatečné, navrhuje se jeho doplnění.

Opatření uvedená ve Zprávě o plnění Koncepce mají neutrální dopad na rovnost postavení žen a mužů.

3a. Je-li postavení žen a mužů v dané oblasti rovné, přináší materiál zhoršení výchozího stavu?

3b. Je-li postavení žen a mužů v dané oblasti nerovné, přináší materiál zlepšení výchozího stavu?

☐ ANO	NE	x NE	☐ ANO	☐ NE	☐ NE
Materiál přináší zhoršení.	Materiál přináší zlepšení.	Postavení žen a mužů se nemění.	Materiál přináší zlepšení.	Postavení žen a mužů se nemění.	Materiál přináší zhoršení.
Hodnocení					
Materiál má negativní dopad na rovnost žen a mužů.	Materiál má pozitivní dopad na rovnost žen a mužů.	Materiál má neutrální dopad na rovnost žen a mužů.	Materiál má pozitivní dopad na rovnost žen a mužů.	Materiál má neutrální dopad na rovnost žen a mužů, neřeší však stávající nerovnosti a tím přispívá k zachování nežádoucího stavu.	Materiál má negativní dopad na rovnost žen a mužů.

Analýza a popis případných změn materiálu

Všechna opatření by měla být určena mužům i ženám bez rozdílu a svým záměrem podporují lidskou důstojnost, včetně práva na rovný přístup. K nerovnováze nedochází ani v rámci interakce s dalšími osobami, zejména při poskytování činností sociální práce klientům, a to s ohledem na základní hodnoty a etické principy sociální práce, kterými jsou demokracie, dodržování lidských práv a sociální spravedlnosti.

Další poznámky a připomínky

Otázkou zůstává, zda při praktické realizaci opatření dochází k důslednému zachování rovnosti žen a mužů. I když žen je ve skupině lidí bez domova méně, jejich počty rostou. Je nutné v praxi této problematice věnovat podstatně větší pozornost než doposud, tak aby nebylo ignorováno téma feminizace chudoby.

V oblasti bezdomovectví jsou stejnou měrou složité a krizové situace zasažení muži a ženy. Problematika bezdomovectví se však vyznačuje zcela stěžejními genderovými aspekty, kdy muži a ženy jsou ve stejných situacích zasahování odlišně a jejich problémy mají odlišné dimenze. Analýzy a výzkumy na to poukazují např. v oblasti trajektorií bezdomovectví či dopadech z hlediska mateřství a rodičovství, kdy v české společnosti poskytují péči o děti především ženy. Genderové aspekty se promítají také do oblasti násilí na lidech bez domova. Specificky je pak nutné zmínit problematiku domácího násilí. To je jednou z příčin bezdomovectví žen, které jsou obětí násilí ve své vlastní, původní domácnosti. Oběťmi této situace jsou pak také často děti.